

BØRN I MÆLKEBØTTEN

FRA SOCIALT UDSAT TIL MØNSTERBRYDER?

13:30

ELSE CHRISTENSEN

13:30

BØRN I MÆLKEBØTTEN

FRA SOCIALT UDSAT TIL MØNSTERBRYDER?

ELSE CHRISTENSEN

KØBENHAVN 2013

SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

BØRN I MÆLKEBØTTEN
FRA SOCIALT UDSAT TIL MØNSTERBRYDER?

Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

Undersøgelsens følgegruppe:

Torben Alne, Meeqqat Illuat

Conni Gregersen, privatpraktiserende psykolog

Politiassessor Anne Sophie Lohse, Grønlands Politi

Mette Meldgaard, TrygFonden

Jimmie Gade Nielsen, Bikubenfonden

Dorte McGugan Pedersen, TrygFonden

Tina Dam Rasmussen, MIPI

Christina Warrer Schnohr, ILISIMATUSARFIK Grønlands Universitet

Mette Sonnicks, Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq

Hannah Ilima Packness Wilson, Selvstyrets daværende Departement for Sociale Anliggender

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978-87-7119-197-4

e-ISBN: 978-87-7119- 198-1

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Naja Sarkov Petersen

Oplag: 400

Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2013 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	INDLEDNING	11
	Mælkebøttebarn – fra socialt udsat til mønsterbryder?	13
	Samarbejdet mellem Mælkebøtten/Mælkebøttecentret og SFI	19
	Rapportens opbygning	21
2	BØRNENES LIVSSITUATION OG TRIVSEL VED INDFLYTNING	23
	Sociale data om børn og familie ved indflytning	25
	Børnenes trivsel ved indflytning	34

3	BØRNEENES LIVSSITUATION OG TRIVSEL VED UDFLYTNING	49
	Interview med børnene om deres erfaringer	52
	Børnenes trivsel ved udflytning	55
4	BØRNEENES LIVSSITUATION OG TRIVSEL 1 ÅR EFTER UDFLYTNING	73
	Interview med børnene 1 år efter udflytning	76
	Sociale data for barn og familie 1 år efter udflytning	78
	Børnenes trivsel 1 år efter udflytning	79
5	SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVER	91
	Sker der en forandring/forbedring af barnets livssituation under opholdet i Mælkebøtten?	92
	Evaluering af Mælkebøttens indsats	92
	Sker der en forandring/forbedring af barnets livssituation i det første år efter udflytningen?	93
	Perspektiver	94
	BILAG	97
	Bilag 1 Om Børne- og Ungehuset Mælkebøtten og om Mælkebøttecentret	97
	LITTERATUR	115
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2012	119

FORORD

Børne- og Ungehuset Mælkebøtten er en privat institution i Nuuk, der dels har et aktivitetscenter, der er åbent for alle børn i Nuuk, dels en døgnafdeling for børn, der ikke kan bo hos deres forældre. Børnene flytter ind i døgnafdelingen efter visitation fra den kommunale socialforvaltning. Mens børnene bor i døgnafdelingen, undersøges deres forhold, og kommunen når frem til en afgørelse om, hvorvidt barnet igen skal flytte hjem til familien, eller om det skal flytte til en plejefamilie, et opholdssted eller en institution.

Børne- og Ungehuset Mælkebøtten har som en del af deres målsætning, at børnene under opholdet skal lære noget, som på sigt kan medvirke til, at børnene kan blive mønsterbrydere. Mælkebøtten har ønsket at få udefra kommende øjne på dette arbejde, ligesom de har ønsket at følge med i, hvad der sker for børnene, når de er flyttet fra Mælkebøtten, for på den måde bedre at blive i stand til at give børnene så god en hjælp som muligt.

Denne rapport er den første, som tager fat på disse problemstillinger. Rapporten har resultater fra en undersøgelse, der følger børn, fra de flytter ind i Mælkebøtten, til de flytter ud og ét år efter udflytningen. Rapporten giver på den måde et videnskabeligt bidrag til den grønlandske diskussion om anbragte børn, herunder hvordan det går for børn under anbringelsen, og om de får tilstrækkelig hjælp.

Undersøgelsen har haft en grønlandsk følgegruppe med medlemmer fra Grønlands Selvstyres daværende Departement for Sociale Anliggender, Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq, MI-PI Videnscenter for Børn og Unge, Grønlands Politi, ILISIMATUSARFIK Grønlands Universitet, ledelsen på Meeqqat Illuat Grønlands eneste behandlingsinstitution for børn og unge, en privatpraktiserende psykolog samt medlemmer fra Bikubenfonden og TrygFonden. Den grønlandske følgegruppe har bidraget med viden om Grønland og med spørgsmål, som det vil være væsentligt at få besvaret.

Undervejs har SFI haft et godt samarbejde med Børne- og Ungehuset Mælkebøtten og med Mælkebøttecentret, der driver Børne- og Ungehuset. Mælkebøttecentret har været ansvarlig for at koordinere og udføre dataindsamlingen i Grønland. De har sørget for udfyldelse af strukturerede skriftlige spørgeskemaer og for gennemførelsen af strukturerede interview på Grønland. De har desuden besvaret alle spørgsmål fra SFI og åbnet deres institution for forskeren. Mælkebøttecentrets direktør Kirsten Ørgaard har bidraget med en redegørelse for centrets organisationsform, arbejdsmetode og visioner, se bilag 1.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker, mag.art. Else Christensen. Cand.jur. Inger Koch-Nielsen, tidligere forskningsleder ved SFI, har været ekstern referee på rapporten.

Rapporten er bestilt af Mælkebøttecentret i Nuuk. Rapporten er finansieret af Bikubenfonden, TrygFonden, Grønlands Selvstyres Departement for Familie og Justitsvæsen, Helene og Svend Junges Fond, Direktør Steinmanns Fond samt Frederik og Emma Kraghs Mindelegat.

København, november 2013

AGI CSONKA

RESUMÉ

Denne undersøgelse handler om grønlandske børn, der er anbragt uden for hjemmet – i alt 31 børn, der er flyttet ind i Børne- og Ungehuset Mælkebøtten's døgnafdeling i Nuuk, hvor børnene bor, mens kommunen (Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq) foretager en udredning for at finde ud af, hvad der videre frem skal ske for børnene. Undersøgelsen følger børnene fra indflytning, over udflytning, til ét år efter udflytningen. Undersøgelsen beskriver børnenes sociale situation og trivsel ved tre kontakter gennem 1½ til 2 år. Målet er at undersøge, om der sker ændringer for børnene, i positiv eller negativ retning, samt at vurdere, om indsatsen i Børne- og Ungehuset Mælkebøtten står mål med ønsket om at give barnet en god start i et nyt liv. Desuden er det undersøgelsens mål at give et nyt fagligt bidrag til den grønlandske debat.

Omkring 7 pct. af alle børn i Grønland er anbragt uden for hjemmet, dels på børnehjem og en enkelt behandlingsinstitution og dels i plejefamilier. Der er på den ene side en udbredt fornemmelse af, at der er flere børn, der har brug for en anbringelse, og på den anden side en usikkerhed over for, om de givne anbringelsesmuligheder er tilstrækkeligt gode.

RESULTATER

Når børnenes styrker og vanskeligheder måles med en international test, finder vi ved alle tre kontakter, at børnene enten ligger uden for det

normale område eller på grænseområdet til det normale område. Undersøgelsen påviser, at børnene på næsten alle områder har et svært liv. De får det bedre, når de flytter ind i Mælkebøtten¹ og kan tage imod den hjælp, de får. Specielt nævner de selv, at de voksne i Mælkebøtten er gode at snakke med.

Børnene trives bedre og bliver mere glade, mens de bor i Mælkebøtten, men de har det fortsat svært. Børnene har store emotionelle problemer, og de har næsten alle problemer med deres jævnaldrende. Efterhånden som de falder til i Mælkebøtten, får de også i stigende grad adfærdsproblemer.

Børnene har en lang række psykiske problemer som tristhed, angst og hjælpeløshed. I starten er der også problemer med spising og dårlig appetit (flere børn har ikke været vant til regelmæssige måltider), men det bedres.

Børnene klarer sig nogenlunde godt i skolen rent fagligt, men de klarer sig dårligt socialt i undervisningen og slet ikke i fællesskabet med kammeraterne.

Flertallet af børnene har en gensidig kærlig kontakt til forældrene og ser forældrene jævnlige. Andre børn har ikke nogen kontakt med deres forældre. For de børn, der har kontakt, er kontakten dog i høj grad præget af omvendte omsorgsroller, hvor børnene føler ansvar for deres forældre.

PERSPEKTIVER

Det er vigtigt at være opmærksom på, hvor dårligt børnene har det socialt og psykisk – både når de kommer fra forældrene, og der skal foretages en udredning, og vedvarende bagefter. Det er ikke noget, der ”bare går over”, det er et vilkår, som børnene bliver nødt til at leve med og gerne skal lære at tackle. Det er specielt vigtigt at være opmærksom på problemerne med jævnaldrende, da disse problemer er med til at isolere børnene og til at gøre dem anderledes end andre børn.

En konklusion er, at det ikke er realistisk at tro, at børnenes vanskeligheder kan fjernes i løbet af den periode, de bor i Mælkebøtten. Børnene kan få nogle redskaber, så de har mulighed for senere at klare

1. Børne- og Ungehuset Mælkebøtten kaldes i daglig tale for ”Mælkebøtten”. I rapporten vil begge betegnelser blive brugt. Betegnelsen ”Mælkebøttestreet”, der vil blive brugt senere, er navnet på den overordnede organisation for Børne- og Ungehuset Mælkebøtten, se Bilag 1 for en nærmere redegørelse.

sig bedre, men de vil have brug for mere hjælp og mere opmærksomhed end jævnaldrende børn med en anden social baggrund.

Disse resultater er særlig relevante i Grønland, fordi undersøgelsen handler om grønlandske børn, der er anbragt uden for hjemmet i Grønland. Rapporten vil være relevant for fagfolk på børnehjem og institutioner, ansatte i de kommunale socialforvaltninger, plejeforældre og politikere.

Det antal børn, der er undersøgt, er lille. Der kan derfor ikke foretages statistiske analyser og laves signifikansberegninger. Resultaterne er en kvalitativ tolkning ud fra det indsamlede materiale.

GRUNDLAG

Dataindsamlingen er foretaget med brug af spørgeskemaer med lukkede svarmuligheder som i en kvantitativ undersøgelse. Alle spørgsmål og svar findes i identiske skemaer på henholdsvis grønlandsk og dansk. Der er foretaget interview med børn og voksne, fortrinsvis på grønlandsk, hvor spørgeskemaet er brugt som interviewskema.

Der er udfyldt en række skemaer:

Ved indflytning i Mælkebøtten:

- Skema om familiens sociale forhold, udfyldt i samarbejde med Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq (der er en samarbejdsaftale)
- Skema udfyldt af Mælkebøttens personale.

Ved udflytning fra Mælkebøtten:

- Skema udfyldt af Mælkebøttens personale
- Skema udfyldt efter interview med børn ældre end 6 år.

Ét år efter udflytning:

- Skema om familiens sociale forhold, udfyldt i samarbejde med den kommunale socialforvaltning
- Skema udfyldt efter interview med de voksne, barnet bor hos
- Skema udfyldt efter interview med børn ældre end 6 år

- Oplysninger fra politiets døgnrapporter (efter aftale med Grønlands
Politi)
- Oplysninger fra børnenes skoler.

INDLEDNING

Mange grønlandske børn er anbragt uden for hjemmet – i alt 7 pct. af alle børn.² Det er en hel del børn, og det er noget, der jævnligt debatteres i såvel den offentlige som den faglige debat. På den ene side kan man spørge, om det virkelig kan være rigtigt, at børn har så dårlige livsvilkår, at det er nødvendigt for så mange at bo et andet sted end hos forældrene. På den anden side mener andre, at det er for få børn, der er anbragt, da der er langt flere, der har behov for at bo et andet sted end hos forældrene.

Det drøftes også blandt fagfolk (og lægfolk), om der er foretaget en korrekt vurdering af barnets forhold inden anbringelsen, ligesom det drøftes, om fagfolk kan se, om børnene har det så dårligt, at en anbringelse er nødvendig. Endelig debatteres det, om barnet kommer det rette sted hen – det vigtige er at vide, om der er en rigtig beslutning for barnet, og om det giver barnet et bedre liv.

Der er ingen sikre svar, men Selvstyret og kommunerne er i høj grad opmærksomme på, at det er et tema, som bør være i fokus. I løbet af de seneste år har Selvstyrets Departement for Familie og Justits³ fået gennemført flere undersøgelser, der kan belyse forholdene.⁴ Det er såle-

2. Oplysninger fra MIO, MIO er en nyoprettet institution bestående af Børnetalsmand, Børneråd og Børnerettighedsinstitution.

3. Tidligere Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling.

4. Deloitte, 2012, 2011.

des et tema, der arbejdes med, og hvor der i høj grad arbejdes med at indføre forbedringer.

Der er flere interessante resultater i de to undersøgelser, der er blevet gennemført for Departementet for Familie og Justits. Her skal fremhæves tre ting.

For det første påpeges det, at der generelt er et fravær af systematik i den kommunale udredning, når børn skal anbringes uden for hjemmet.⁵ Det er forskelligt, hvad der undersøges, og hvad der lægges vægt på for de enkelte børn og i de enkelte kommuner, selvom der er krav i sociallovgivningen om, hvad en undersøgelse skal indeholde. Det behøver ikke at betyde, at der er børn, som burde anbringes, men ikke bliver anbragt, eller at det er forkert, at børnene anbringes uden for hjemmet, men det betyder, at det ikke uden videre er gennemskueligt, hvilke forhold der har ført til, at barnet er blevet anbragt uden for hjemmet, ligesom det heller ikke er synligt, hvad der har betinget valget af et bestemt sted.

Et andet interessant resultat er, at man finder, at plejeforældre ofte ønsker at blive plejeforældre, fordi de selv har haft en svær barndom.⁶ Igen behøver det ikke at betyde, at disse voksne ikke fungerer godt som plejeforældre, men det betyder, at de i de fleste tilfælde selv har nogle ømme pletter i deres følelsesliv, som kan aktiveres af barnets reaktioner, og som kan give nogle reaktioner, hvor der er risiko for, at plejeforældrene i højere grad reagerer på erindringer fra deres egen barndom end på barnet.

Rapporterne anbefaler, at disse to første forhold (og en række andre forhold, der nævnes) tackles via uddannelse og supervision af personale på døgninstitutionerne, uddannelse og støtte til plejefamilierne samt uddannelse og opkvalificering af sagsbehandlere og plejefamiliekonsulenter i kommunerne. Specielt nævnes det, at det vil være ønskeligt, hvis anbringelserne kan foretages efter RUGO-metoden (Rekruttering, Uddannelse, Godkendelse, Organisation), som flere kommuner allerede arbejder med.⁷ Myndighederne er således opmærksomme på en række forhold omkring anbringelse af børn uden for hjemmet, ligesom der er viden om og opmærksomhed på, at det vil være formålstjenligt at forbedre arbejdet.

5. Deloitte, 2012.

6. Deloitte, 2012.

7. Deloitte, 2012.

Den tredje ting, der skal nævnes her, står ikke som et resultat i de gennemførte undersøgelser, men det er alligevel et tydeligt resultat. Det handler om, at barnet selv i vid udstrækning er usynligt, når man ser på undersøgelser og diskussioner af anbringelsen af børn og anbragte børns forhold. For hvordan er livet egentlig for de børn, der bliver anbragt? Hvordan trives børnene? Hvordan vurderer de selv deres forhold? Og hvad får de ud af anbringelsen? Fraværet af svar på disse spørgsmål er ikke specifikt for Grønland. Det gælder i de fleste lande, at børnene selv og børnenes egen vurdering af forholdene i høj grad er usynlige.⁸

Den foreliggende rapport tager udgangspunkt i det sidste forhold, nemlig, at børn, der af en eller anden grund er anbragt uden for hjemmet, hidtil i høj grad har været usynlige i den eksisterende forskning.⁹ Vi har derfor fokus på informationer om barnets trivsel og på barnets egen vurdering af den hjælp, det har modtaget.

MÆLKEBØTTEBARN – FRA SOCIALT UDSAT TIL MØNSTERBRYDER?

Undersøgelsen er tilrettelagt som en proces, hvor målet er at beskrive og følge den psykosociale trivsel og udvikling for børn, der har boet i Børne- og Ungehuset Mælkebøttenes døgnafdeling, mens der i samarbejde med Kommuneqarfiik Sermersooq er foretaget en social og psykologisk udredning efter de givne retningslinjer i Grønlands sociallovgivning, samt at evaluere Mælkebøttenes indsats på de punkter, hvor det er muligt.

De børn, undersøgelsen følger, har boet i Børne- og Ungehuset Mælkebøttenes døgnafdeling. Mens børnene har boet i Mælkebøtten, har kommunen undersøgt, om der er grundlag for videre foranstaltninger, herunder en anbringelse af barnet uden for hjemmet, og efterfølgende igangsat foranstaltninger. Oftest vil der være tale om, at barnet bliver anbragt i en plejefamilie, en døgninstitution eller tilsvarende, eller at det hjemgives med støtteforanstaltninger til barn og familie. Evalueringen foretages henholdsvis 1 år, 3 år og 5-7 år efter, at barnet er flyttet fra Børne- og Ungehuset Mælkebøtten.

Denne rapport er undersøgelsens første. Rapportens første del giver et billede af, hvad det er for børn, der flytter ind, og derefter et bil-

8. Egelund m.fl.

9. Der er gennemført enkelte undersøgelser, hvor børnene er interviewet, fx Christensen (1998).

lede af, hvordan børnene har det, når de flytter ud. Hvis man kombinerer dette med informationer om Mælkebøttens måde at arbejde på, er det således muligt på forskellige punkter at vurdere Mælkebøttens arbejde. I rapportens anden del kontaktes børnene og de voksne, de bor hos, for at undersøge, hvad der er sket, og hvordan børnene trives 1 år efter udflytning. Det er således muligt at følge børnenes liv i det forløbne år og konstatere, om børnene har det bedre end, dårligere end eller på samme måde, som de havde, da de flyttede fra Mælkebøtten.

FORMÅL

Undersøgelsens overordnede formål er at undersøge:

- Om der sker en forandring/forbedring af barnets livssituation under opholdet
- Om indsatsen i Børne- og Ungehuset Mælkebøtten har haft en positiv eller negativ indflydelse og dermed, om indsatsen kan anses for tilstrækkelig, eller om der bør ske ændringer
- Om der er sket en forandring/forbedring af barnets livssituation i løbet af det første år efter udflytningen fra Mælkebøtten.

Undersøgelsens arbejdstitel har fra starten været: ”Mælkebøttebarn – fra socialt udsat til mønsterbryder”. Titlen skal læses som Børne- og Ungehuset Mælkebøttens ønske om at yde en indsats, som kan være medvirkende til, at der sker en positiv ændring af barnets muligheder for at få et godt liv og af muligheden for, at barnet kan få et voksenliv, der bliver bedre end det liv, forældrene har, og at barnet dermed blive mønsterbryder. Der er selvfølgelig ikke tale om, at man tror, at børn via nogle måneders ophold i Børne- og Ungehuset Mælkebøttens døgnafdeling uden videre kan ”lære” at blive mønsterbrydere. Men det er et ønske, et håb, at opholdet kan give barnet nogle redskaber, det kan tage med sig videre frem i livet, og som det kan få nytte af.

METODE

Undersøgelsen er tilrettelagt med brug af en kombination af kvalitativ og kvantitativ undersøgelsesmetode. Det antal børn, der er med i undersøgelsen, peger på brug af den kvalitative undersøgelsesmetode, og der er da også interviewet børn og forældre undervejs samt aflagt adskillige besøg i Mælkebøtten, herunder en uge med daglige besøg.

Alligevel er data indsamlet med brug af kvantitative metoder. Den væsentligste begrundelse for dette valg er, at data i de fleste tilfælde indsamles på grønlandsk, samt at data indsamles over en længere periode. Det er derfor ikke muligt for en dansk forsker fra København selv at foretage dataindsamlingen. Data er indsamlet af personale ansat i institutionen Mælkebøttecentret¹⁰, der er den overordnede institution for Børne- og Ungehuset Mælkebøtten. Alle er undervist i, hvordan arbejdet skal gøres. For at sikre, at data får så god kvalitet som muligt, er data indsamlet med brug af strukturerede spørgeskemaer (på grønlandsk og på dansk) med faste formuleringer af spørgsmål og svarmuligheder. Et kvalitativt datasæt kunne forventes at blive mere usystematisk og dermed mere vanskeligt at tolke.

Der blev udarbejdet en række spørgeskemaer til brug for undersøgelsen. Der blev brugt to skemaer, når barnet flyttede ind i Børne- og Ungehuset Mælkebøtten. Det ene skema (skema 1) handlede om forældrenes sociale forhold og om begrundelsen for, at barnet flyttede ind. Dette skema blev udfyldt af en bestemt medarbejder med hjælp af informationer fra en medarbejder i Velfærdsforvaltningen¹¹ i Kommuneqarfik Sermersooq, hvor der var indgået aftale om et samarbejde. Det andet skema (skema 2) handlede om barnets trivsel og om dets relationer til andre mennesker i form af jævnaldrende børn (i skole eller daginstitution), familiemedlemmer samt børn og medarbejdere i Mælkebøtten. Skemaet blev udfyldt af samme faste medarbejder i samarbejde med barnets kontaktperson i Mælkebøtten, når barnet havde boet 2-3 uger i Mælkebøtten. De to første skemaer giver tilsammen et billede af barnets livssituation og trivsel ved indflytningen.

Ved udflytningen var der igen to skemaer, der skulle udfyldes. Det første skema (skema 3) indeholdt i vid udstrækning de samme informationer som skema 2. Målet var at få en deskriptiv måling af eventuelle forandringer i barnets trivsel, herunder om der kunne spores en effekt af Mælkebøttens indsats. Skemaet blev igen udfyldt af en fast medarbejder i Mælkebøtten i samarbejde med barnets kontaktperson. Endelig var der et sidste skema (skema 4), der var et interviewskema til brug for interview med børnene, når de flyttede fra Mælkebøtten. Skemaet var udarbejdet på såvel grønlandsk som dansk og gav et billede af, hvordan

10. Se bilag 1, hvor Mælkebøttecentrets direktør Kirsten Ørgaard har udarbejdet en oversigt over organisationen og arbejdet.

11. Navnet på kommunens socialforvaltning.

barnet selv havde opfattet sit ophold i Mælkebøtten. Interviewet blev i de fleste tilfælde gennemført af barnets kontaktperson. Barnets svar blev registreret i skemaet, som det ville være blevet registreret i en kvantitativ undersøgelse. Der blev gennemført interview med alle børn, der var 6 år eller ældre. Skema 3 og 4 giver tilsammen et billede af barnets livssituation og trivsel ved udflytningen.

1 år efter at barnet var flyttet fra Mælkebøtten, blev barnet og de voksne, barnet boede hos, samt Velfærdsforvaltningen kontaktet. Det første skema, der blev udfyldt 1 år efter udflytningen (skema 2.1), indeholdt informationer om, hvor mange gange barnet var flyttet i løbet af det forgangne år, om barnet havde boet i andre byer eller andre kommuner, om barnets kontakt med sine forældre/sin familie, herunder om der var samværsordninger, og om barnet havde modtaget ydelser fra Velfærdsforvaltningen efter udflytningen fra Mælkebøtten. Skemaet blev udfyldt af en fast medarbejder fra Børne- og Ungehuset Mælkebøtten ved hjælp af informationer fra sagsbehandlere i Velfærdsforvaltningen.

Andet skema (skema 2.3)¹² var et interviewskema til brug for interview med de voksne, barnet boede hos 1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten. Skemaet forelå både på grønlandsk og på dansk, og interviewet kunne foretages på begge sprog. Interviewet og udfyldelsen af skemaet blev foretaget af en medarbejder fra Mælkebøttecentret. Skemaet indeholdt i vid udstrækning informationer om de samme forhold, som blev belyst i henholdsvis skema 2, da barnet flyttede til Mælkebøtten, og skema 3, da barnet flyttede fra Mælkebøtten. Igen var formålet at få et billede af eventuelle ændringer i barnets livssituation og trivsel. Desuden indeholdt skemaet en række informationer om barnets relationer til de voksne, det boede sammen med.

Endelig var der et interviewskema til brug for interview med børnene 1 år efter udflytning, skema 2.4, der på samme måde som skema 4 indeholdt informationer om barnets egen opfattelse af sin situation og af, hvad der er sket inden for det seneste år. Skema 2.4 forelå både på grønlandsk og dansk, ligesom interviewet kunne foregå på det sprog, barnet foretrak.

12. Angående nummerering af skemaerne er der fulgt samme systematik som ved de tidligere skemaer. Dog er der ikke noget skema 2.2, da der kun er udfyldt et enkelt skema med de voksne omkring barnet efter 1 år. De forhold, der beskrives i skema 2.3, skal sammenlignes med beskrivelsen i skema 3.

Ud over de nævnte skemaer blev der ifølge en samarbejdsaftale med grønlandsk politi hvert år indhentet informationer om, hvorvidt de enkelte børn havde været nævnt i politiets døgnrapporter.

Via et samarbejde med det daværende Departement for Uddannelse og Forskning var det desuden muligt at indhente eventuelle resultater fra de nationale trinprøver, børnene måtte have deltaget i, for også på den måde at få et bidrag til deres trivsel. Disse informationer blev suppleret med oplysninger fra barnets skole 1 år efter udflytningen.

Alle de nævnte skemaer blev sendt til SFI og gemt til statistisk opgørelse, når der skulle skrives rapport. Denne rapport er den første, og det er dermed også første gang, skemaer er gjort op, så data har kunnet behandles.

BØRN I UNDERSØGELSEN

Alle børn, der har boet i Mælkebøtten's døgnafdeling, kommer fra Kommuneqarfik Sermersooq. Mælkebøtten's center har en aftale med Kommuneqarfik Sermersooq om at tage imod børn fra kommunen, alle børn har derfor ved indflytningen bopæl i Kommuneqarfik Sermersooq (Paamiut, Nuuk, Tasiilaq og Ittoqqortoormiit).

Af grunde, som det ikke var muligt for projektet at påvirke, var der ikke så mange børn som forventet, der kom til at bo i Mælkebøtten, vi havde forventet at få 60 børn med i undersøgelsen, men endte med at få 31 børn med, selvom vi havde forlænget dataindsamlingsperioden med 1 år.

I første omgang skete der det, at de børn, der boede i Mælkebøtten, kom til at bo der længere tid, end det var tanken, at de skulle. I perioder gik sagsbehandlingen langsomt, og det var vanskeligt for Velfærdsforvaltningen at finde steder, hvor børnene kunne flytte hen efter opholdet i Mælkebøtten. Når der ikke var børn, der flyttede væk, var der heller ikke børn, der kunne flytte ind. Mælkebøtten's døgncenter har i alt plads til 9 børn ad gangen, og pladserne kan derfor hurtigt sande til, hvis der sker stop i gennemstrømningen. Da udflytningen så endelig begyndte, flyttede de fleste børn på samme tid, og der gik derfor nogen tid, inden alle pladser igen var fyldt op. Dataindsamlingen har stået på i 3 år, og der har i den periode flere gange været ikke-planlagte stop i ud- og indflytning, som har betydet, at der var færre børn, som kunne være med i undersøgelsen.

De færre børn betyder, at undersøgelsen har færre tal at analysere ud fra og dermed, at det er vanskeligt at foretage andet end rent beskrivende analyser.

Dataindsamlingen fandt sted fra 1. april 2010 til 31. marts 2013. Forældre til børn, der boede i Mælkebøtten før 1. april 2010, og forældre til alle børn, der efterfølgende er flyttet ind (indtil 31. marts 2013), er blevet bedt om at give deres tilladelse til, at børnene måtte være med i undersøgelsen.

I undersøgelsesperioden har der i alt været 35 børn, hvor forældrene er blevet bedt om at give tilladelse til barnets deltagelse i undersøgelsen. For 31 børns vedkommende har barnets forældre sagt ja til, at børnene kunne deltage, mens 4 forældre har afslået at lade deres børn være med i undersøgelsen.

Blandt de 31 børn, der er med i undersøgelsen, indgår 2 børn, som allerede havde boet i Mælkebøtten i en længere periode, da undersøgelsen startede. Det var derfor ikke muligt at udfylde skema 2 med informationer om barnets trivsel ved indflytningen for disse børn. Skema 1 er således udfyldt for 31 børn, mens skema 2 har kunnet udfyldes for 29 børn. Der er dog 2 børn, hvor skemaet af andre grunde ikke er blevet udfyldt. Det betyder, at der i alt er udfyldt skema 2 for 27 børn.

I alt 29 børn er flyttet ud, heraf 25 børn, hvor der er informationer om barnets trivsel ved indflytningen. Der er således i alt 25 børn, hvor det er muligt at vurdere eventuelle forskelle i barnets trivsel henholdsvis ved indflytning og ved udflytning. For disse 29 børn, der er flyttet fra Mælkebøtten, er der udfyldt skema 3 med informationer om barnets trivsel ved udflytningen, og for de børn, der er ældre end 6 år, er der desuden udfyldt skema 4 med et interview med barnet. Skema 4 er udfyldt for 20 børn.

1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten var der 18 børn, som skulle kontaktes. Skema 2.1, der udfyldes med hjælp fra Velfærdsforvaltningen, er udfyldt for alle 18 børn. Skema 2.3, der belyser barnets trivsel, er udfyldt for 17 børn, da det ene barn (og de voksne, barnet bor hos) ikke kunne træffes. Det betyder, at der er i alt 17 børn, hvor det er muligt at vurdere eventuelle forskelle i barnets trivsel henholdsvis ved udflytning og 1 år efter. Skema 2.4, der indeholder data fra et interview med barnet selv, er udfyldt for 13 børn – et barn kunne som nævnt ikke træffes, og 4 børn var for små til, at der kunne gennemføres interview. Skema 2.5, der handler om, hvorvidt barnet har været nævnt i politiets døgn-

rapporter, er udfyldt for alle 18 børn, mens skema 2.6 med informationer om barnets skolegang er udfyldt for i alt 9 skolesøgende børn.

Samlet er der således 18 børn, hvor det er 1 år siden, de flyttede fra Mælkebøtten, 29 børn, der er flyttet ud, og 31 børn, der har boet i Mælkebøtten i undersøgelsesperioden. Det kan være lidt svært at holde styr på, hvor mange børn og skemaer der er med i undersøgelsens forskellige analyser. Der er derfor en oversigt over antal børn og antal udfyldte skemaer i tabel 1.1.

TABEL 1.1

Oversigt over antal børn og antal udfyldte skemaer. Hele tal.

Udfyldelsen af skemaer	Antal børn, der kunne have udfyldte skemaer	Antal børn med udfyldte skemaer
Skema 1 – indflytning	31	31
Skema 2 – indflytning	29	27
Skema 3 – udflytning	29	29
Skema 4 – udflytning	29	20 (alle ældre end 6 år)
Skema 2.1 – 1 år efter udflytning	18	18
Skema 2.3 – 1 år efter udflytning	17	16
Skema 2.4 – 1 år efter udflytning	17	13 (alle ældre end 6 år)
Skema 2.5 – 1 år efter udflytning	18	18
Skema 2.6 – 1 år efter udflytning	17	9 (skolesøgende børn)

DATAANALYSE

Det er små tal, der indgår i undersøgelsen, og det vil derfor ikke være relevant at gennemføre egentlige statistiske analyser med tal om sammenhænge og signifikans. Tallene vil dog alligevel blive gengivet i såvel hele tal som i procenter, så det bliver lettere at overskue og at sammenligne.

Børnenes trivsel henholdsvis ved indflytning, ved udflytning og 1 år efter udflytning beskrives dels i hele tal, dels i procent af det antal børn, der er udfyldt skemaer for på de forskellige tidspunkter. Når der skrives om ændringer i børnenes trivsel (og om andre ændringer), anvendes der kun tal vedrørende børn, hvor der henholdsvis er udfyldt skema ved indflytning og ved udflytning samt ved udflytning og 1 år efter udflytning.

SAMARBEJDET MELLE

MÆLKEBØTTEN/MÆLKEBØTTECENTRET OG SFI

Undersøgelsen er gennemført af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. Initiativet til undersøgelsen er taget af Børne- og Ungehuset

Mælkebøtten, som i 2009 anmodede SFI om at gennemføre en undersøgelse. Mælkebøtten og SFI har sammen formuleret ønsker til undersøgelsens problemstilling. SFI har foretaget valg af design og metode, har udarbejdet samtlige spørge- og interviewskemaer, har været ansvarlig for hele forløbet og har gennemført de endelige analyser af datamaterialet. Mælkebøtten har været ansvarlig for den konkrete dataindsamling i Grønland og for at kunne finde børnene efter udflytningen.

Der har været en skriftlig kontrakt om et samarbejde mellem Børne- og Ungehuset Mælkebøtten (senere Mælkebøttecentret)¹³ og SFI. Mælkebøttens medarbejdere har været ansvarlige for at indhente forældrenes tilsagn om børnenes deltagelse i undersøgelsen og har været ansvarlige for udfyldelsen af samtlige skemaer, herunder for udfyldelsen af skemaerne 1 og 2.1 med informationer fra Velfærdsforvaltningen. Mælkebøtten (senere Mælkebøttecentret) har været ansvarlig for at huske at få udfyldt skemaer på det rette tidspunkt, for at vide, hvor børnene flyttede hen, for at tage kontakt med børn og voksne 1 år efter udflytningen og for at foretage interview med børn og voksne efter 1 år, herunder at rejse derhen, hvor børnene opholdt sig.

Børne- og Ungehuset Mælkebøtten (senere Mælkebøttecentret) har således været ansvarlig for hele den praktiske del af dataindsamlingen og for en stor del af det samarbejde, der har været med andre instanser i Grønland. Der har derfor været en række møder for at sikre, at samarbejdet fungerede, både i Nuuk og i København. Jeg har været i Nuuk cirka 2 gange om året (i forbindelse med denne eller andre undersøgelser), og hver gang har jeg besøgt Børne- og Ungehuset Mælkebøtten, ligesom jeg har deltaget i et personalemøde. På personalemødet er projektets fremdrift blevet drøftet, ligesom eventuelle vanskeligheder har kunnet tages op. Jeg har desuden deltaget i møder med henholdsvis Velfærdsforvaltningen, Grønlands Politi, Departementet for Familie og Justits samt Departementet for Undervisning og Forskning, hvor der har været etableret et samarbejde.

Da det stod klart, at der ville komme færre børn med i undersøgelsen end planlagt, var Mælkebøtten behjælpelig med at etablere kontakt til mødre og børn, som var villige til at deltage i et kvalitativt interview. Målet var på den måde at få et bedre indblik i børnenes liv. Desuden opholdt jeg mig 10 dage i Nuuk i maj 2010, hvor jeg stort set dagligt var i Mælkebøttens døgnafdeling og kunne følge med i hverdagslivet. Endelig

13. Se bilag 1.

har jeg udført en evaluering af bo-enheden Ilasiaq, hvor jeg har interviewet mødre og børn, hvor børnene tidligere havde boet i Mælkebøtten, og som på interviewtidspunktet boede i Ilasiaq.

ANDET AFTALT SAMARBEJDE

Der er en skriftlig aftale med Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq om samarbejde i forbindelsen med indhentelse af sociale data om børnenes familier (efter tilladelse fra forældrene).

Desuden er der en skriftlig aftale med Grønlands Politi om informationer om, hvorvidt børnene de enkelte år er indgået i politiets døgnrapporter, og med Departementet for Uddannelse og Forskning om brug af resultater fra børnenes trinprøver i skolen.

FØLGEGRUPPE

Ved projektets start blev der etableret en følgegruppe efter SFI's almindelige retningslinjer med medlemmer fra Departementet for Sociale Anliggender (nu departementet for Familie og Justits), MIPI¹⁴ (der nu er nedlagt som en selvstændig enhed), Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet), Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq, Grønlands Politi og forskellige fagpersoner i Nuuk. Følgegruppen ydede en god hjælp især ved projektets start, men senere har det været svært at have en kontinuitet i arbejdet, da de fleste af de personer, der oprindeligt blev bedt om at deltage i følgegruppen, er stoppet i gruppen – i de fleste tilfælde, fordi de er rejst fra Nuuk eller har fået andet job.

RAPPORTENS OPBYGNING

Efter dette indledende kapitel følger *Kapitel 2*, hvor svarene i skema 1 om sociale data for børn og familie ved indflytningen (for 31 børn) og svarene i skema 2 om børnenes trivsel ved indflytningen (for 27 børn) gennemgås.

I *Kapitel 3* gennemgås svarene i skema 3, hvor der i vid udstrækning gennemgås de samme temaer som i forbindelse med skema 2 (for 29 børn) samt svarene fra 20 af de lidt større børn, som er blevet interviewet (alle børn, som er mindst 6 år ved udflytningen). Desuden belyses det, hvad børnene har fået ud af opholdet i Mælkebøtten. Her sammen-

14. Videnscenter om børn og unge. Centret er nu nedlagt som selvstændig enhed.

holdes svarene for i alt 25 børn, hvor der både er informationer fra skema 2 og fra skema 3.

I *Kapitel 4* gennemgås svarene på skema 2.1 om sociale data for børn og familie 1 år efter udflytning (for 16 børn) samt informationer fra skema 2.3 om børnenes trivsel 1 år efter udflytning (for 17 børn). Der suppleres med informationer fra i alt 14 interview med de større børn. Desuden redegøres der for informationer fra politiets døgnrapporter og fra børnenes skoler. For at sikre en rimelig let læselig formidling vil der i de enkelte kapitler først være en sammenfattende redegørelse for de fundne resultater, hvorefter der følger en nøjere gennemgang med oplysninger om tal og brug af tabeller.

Rapporten afsluttes med *Kapitel 5*, hvor der foretages en sammenfattende opsummering af undersøgelsens resultater med en refleksion over, hvordan de kan tolkes og efterfølgende vil kunne anvendes i det praktiske arbejde. Til slut indeholder kapitlet nogle enkelte anbefalinger til brug i det videre arbejde.

Der er desuden bilag 1: *Om Børne- og Ungehuset Mælkebøtten og Mælkebøttecentret* med en gennemgang af etablering, organisation, mål og visioner, værdier, administration og administrative funktioner, samt for Børne- og Ungehuset Mælkebøtten's døgnafdeling, herunder regler for såvel personale som børn. Bilag 1 er skrevet af Mælkebøttecentrets direktør Kirsten Ørgaard, og det indeholder alle nødvendige informationer om såvel Mælkebøttecentret som om Børne- og Ungehuset Mælkebøtten.

Børne- og Ungehuset Mælkebøtten blev etableret i marts 2006 som en helt ny type institution i Grønland, en privat institution finansieret af private midler (herunder fondsmidler) og med et tilbud til såvel alle børn som til særligt udsatte børn. I 2010/2011 blev der etableret en selvstændig administrativ funktion, og i 2011 blev bo-enheden Ilasiaq oprettet.¹⁵ Den samlede institution hedder nu Mælkebøttecentret.

Der har således været en række udvidelser i den periode, undersøgelsen har forløbet. Organisationens mål og visioner samt organisationens værdier og de konkrete retningslinjer for arbejdet har dog været uændrede.

15. Se Christensen, 2013.

BØRNEENES LIVSSITUATION OG TRIVSEL VED INDFLYTNING

Kapitel 2 er en gennemgang af børnenes livssituation og trivsel på det tidspunkt, hvor de flytter ind i døgnafdelingen i Børne- og Ungecentret Mælkebøtten. Kapitlet er baseret på oplysninger om 31 børn i skema 1, der udfyldes i samarbejde med kommunens Velfærdsforvaltning, og skema 2, der udfyldes af en medarbejder i Mælkebøttecentret.

Børn, der flytter ind i Mælkebøttens døgnafdeling, kommer som regel på grund af vanskeligheder forårsaget af deres forældres måde at leve på. Der er typisk tale om forældre med alkohol- eller hashproblemer, eller om forældre med behandlingskrævende psykiske vanskeligheder, eventuelt kombineret med, at familien ikke har nogen selvstændig bolig.

Det er yderst sjældent, at børnene flytter ind på grund af deres egne psykiske og sociale vanskeligheder. Det betyder dog ikke, at børnene har det godt, når de kommer. I langt de fleste tilfælde har børnene levet i en længere periode uden den nødvendige omsorg og pasning. En del børn har ikke erfaring med at spise på faste tidspunkter, altid at spise sig mætte eller med, at der altid er mad i køkkenet (hvis familien i øvrigt bor, så den har et køkken). Blandt de lidt større børn (dvs. ældre end 11 år) er der en hel del, der ryger, ligesom en del af de større børn har drukket alkohol og eventuelt drikker alkohol jævnligt.

Specielt de yngste børn karakteriseres som forholdsvis rolige, når de flytter ind, ligesom de fleste beskrives som nemme at passe. Så enkelt er

det dog ikke. Ser man nærmere på de enkelte børn, er der flere, der har en adfærd, som svarer til, hvad man sædvanligvis finder hos stærkt omsorgs-svigtede børn, specielt børn af forældre med alkoholproblemer. Det er børn, som holder sig lidt tilbage, og som lige skal undersøge stemningen, inden de selv melder noget ud. Det er børn, der ikke altid siger så meget, for de har lært, at det er klogere (og sikrere) at holde lav profil.

Børnene har det på en række områder vanskeligere end andre børn. Når børnenes styrker og vanskeligheder måles med en almindelig anvendt og anerkendt test (Strengths and Difficulties Questionnaire), er der kun enkelte børn, der kan vurderes at fungere godt, som flertallet af børn ellers gør. Mens alle de øvrige børn enten ligger på grænsen til at fungere godt eller ligger under grænsen for, hvad børn der fungerer godt scorer. Både i Grønland og i andre lande vil det almindeligvis være sådan, at omkring 90 pct. af alle børn har en score, der viser, at de fungerer godt. Børnene har især emotionelle problemer og problemer med jævnaldren-de kammerater, mens der ikke er bemærkelsesværdigt mange børn med adfærdsproblemer.

Børnene har en hel del psykosomatiske reaktioner, der kan tolkes som kroppens signaler om, at børnene har det svært, ligesom en stor del af børnene i perioder har oplevet at være uden for det almindelige sociale fællesskab med andre børn.

Børnene går i daginstitution eller skole, når de flytter ind, og i de fleste tilfælde fortsætter børnene i samme institution eller skole, undtagen når børnene kommer fra fx Tasiilaq, Ittoqqortoormiit eller Paamiut, der også er en del af storkommunen Kommuneqarfik Sermersooq.

I de fleste tilfælde er der kontakt med barnets forældre i forbindelse med indflytningen, ligesom Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq har lavet en aftale med forældrene om samvær mellem børn og forældre under opholdet. Mere end halvdelen af børnene vurderes at være tæt knyttet til deres forældre.

Enkelte børn har selv henvendt sig til Mælkebøtten for at få hjælp, men de fleste børn er henvist fra Velfærdsforvaltningen. For alle børn er der dog etableret en henvisning fra Velfærdsforvaltningen, inden børnene bliver registrerede som beboere. Velfærdsforvaltningen har tidligere været i kontakt med de fleste børns familier.

De børn, Mælkebøtten tager imod, er således børn, der på næsten alle punkter har haft et vanskeligt liv gennem lang tid. Det er først og fremmest, fordi de har haft forældre, der på grund af egne vanske-

ligheder ikke har kunnet give dem tilstrækkelig omsorg, opmærksomhed og pasning.

Mælkebøttens opgave er at give børnene denne omsorg, opmærksomhed og pasning samt i særlig grad at give børnene nogle af de nødvendige redskaber til, at man kan klare sig i livet, som de i de fleste tilfælde ikke har fået derhjemme.

Helt konkret betyder det, at børnene skal lære at give udtryk for deres følelser, og de skal hver dag fortælle, hvordan de har det, og hvordan de føler, om de er glade, kede af det, sure osv. For de fleste af børnene er det en helt ny (og skræmmende) oplevelse at sætte ord på, hvordan man har det, og at opleve, at andre ønsker at høre det. Børnene skal også lære, hvordan man kan løse uoverensstemmelser uden enten helt at trække sig fra livet eller at slå. Det er også en ny og svær opgave. Børnene skal erfare, at der er voksne, som spørger, og som gerne vil høre svarene, og de skal lære, hvordan man kan danne venskaber med andre børn. Endelig skal børnene lære, at det er nødvendigt at overholde de fælles regler i Mælkebøtten. Der er en mere udførlig redegørelse for dette i kapitel 2.

Børnene skal således ikke bare bo og spise i Mælkebøtten, de skal også lære de første grundlæggende redskaber til at blive mønstrebrydere.

SOCIALE DATA OM BØRN OG FAMILIE VED INDFLYTNING

2 børn boede i Mælkebøtten, da undersøgelsen startede, og 29 børn er flyttet ind i undersøgelsesperioden 1. april 2010 til 31. marts 2012. For disse børn er der i samarbejde med Velfærdsforvaltningen udfyldt et spørgeskema, der indeholder helt konkrete informationer om sociale forhold i familien. Skemaet er i de fleste tilfælde udfyldt 1-2 uger efter indflytningen, enkelte skemaer er dog udfyldt senere på grund af travlhed i Velfærdsforvaltningen.

BØRNEKØN OG ALDER SAMT INDFLYTNINGSTIDSPUNKT

Der er flyttet nogenlunde lige mange piger og drenge ind, i alt 17 piger og 14 drenge. Børnene har været fra 3 til 17 år ved indflytningen¹⁶, og der har således været børn i alle aldre, født fra 1994 til 2008. Aldersmæs-

16. Mælkebøtten modtager børn i alderen 3-17 år.

sigt kan børnene inddeles i tre grupper: Omkring en tredjedel af børnene har været 12-17 år ved indflytningen, en tredjedel har været 7-12 år og den sidste tredjedel har været 3-7 år.

I løbet af det første år, hvor der blev indsamlet data (1. april 2010 til 31. marts 2011), var der i alt 11 børn, som enten boede i Mælkebøtten, da undersøgelsen startede, eller flyttede ind i løbet af året. I undersøgelsens andet år (1. april 2011 til 31. marts 2012) var der 8 børn, der flyttede ind, og i undersøgelsens tredje år (1. april 2012 til 31. marts 2013) var der 12 børn, der flyttede ind. Der har således været et nogenlunde lige stort antal børn, der er flyttet ind hvert år.

I de 3 år, undersøgelsen har været i gang, har der i perioder især været yngre børn og i andre perioder især ældre børn/unge. Det har givet en forskellig hverdag i institutionen, men det har ikke nogen betydning for undersøgelsen.

BØRNE KOM EFTER HENVISNING FRA VELFÆRDSFORVALTNINGEN

I alt 25 af de 31 børn kom til Mælkebøtten efter henvisning fra Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq. Blandt de øvrige 6 børn var der 4 børn, som blev akut anbragt af en socialvagt, og 2 børn, der selv henvendte sig. De 6 børn, der kom via socialvagt eller på eget initiativ, blev efterfølgende henvist fra Velfærdsforvaltningen.

Samlet gælder det, at børnene som hovedregel blev henvist på grund af forældrenes psykiske og sociale problemer, herunder alkoholproblemer. Kun enkelte af de større børn er henvist på grund af en kombination af både forældrenes og deres egne vanskeligheder.

Undersøgelsen ser på, om der var specifikke forhold, der gjorde sig gældende for børnene, inden de fik kontakt med Mælkebøtten. For 2 børn er der oplysninger om, at børnene gik rundt på gaderne om natten, 3 børn blev taget med af politiet og socialvagten på grund af vold i hjemmet, og 1 barn blev henvist på grund af mistanke om seksuelle overgreb. 2 børn blev henvist med den begrundelse, at deres plejefamilie eller deres socialt udsatte familie skulle aflastes, 2 børn kom, fordi familien ikke havde nogen bolig, mens 7 børn blev henvist på grund af forældrenes alkoholproblemer, og 3 børn blev henvist på grund af forældrenes hashproblemer. For de resterende børn var der en række andre begrundelser. Det enkelte barn er som regel henvist af mere end én grund.

BØRNEENS BOLIGFORHOLD FØR INDFLYTNING

Som det fremgår af tabel 2.1, boede 11 børn hos en enlig biologisk mor, umiddelbart før de flyttede ind i Mælkebøtten. Det svarer til godt en tredjedel af de børn, der er med i undersøgelsen.

6 børn boede hos en plejefamilie – det kan enten være en privat plejefamilie, hvor forældrene selv (af forskellige grunde) har taget initiativ til, at andre voksne (fx familiemedlemmer) skal tage vare på barnet, eller det kan være en plejefamilie, som er anvist af kommunen, fordi kommunen (Velfærdsforvaltningen) har vurderet, at det var bedst for barnet ikke at bo hos forældrene. Det vil sige, at der for omkring en femtedel af børnene i undersøgelsen var etableret en eller anden anbringelse uden for hjemmet, før barnet flyttede til Mælkebøtten.

Endelig er der 4 børn, der har boet med forælder og bedsteforældre, hos bedsteforældre eller hos anden familie, mens et enkelt barn har boet på anden vis før indflytningen.

TABEL 2.1

Børn i Mælkebøtten fordelt efter, hvem de boede sammen med umiddelbart før indflytning. Procent og antal.

Barnet boede hos ...	Procent	Antal
Enlig biologisk mor	35	11
Plejefamilie	19	6
Begge biologiske forældre	16	5
Biologisk mor og stedfar	6	2
Biologisk far og stedmor	6	2
En eller begge biologiske forældre og bedsteforældre	6	2
Bedsteforældre	3	1
Anden familie	3	1
Andet	3	1
I alt	97	31

Anm.: Da procentangivelserne er i hele tal, er summen ikke nødvendigvis 100.

I alt 9 børn har enten boet med begge biologiske forældre eller med biologisk mor/far og en stedmor/far. I flere tilfælde, hvor børnene bor med en biologisk forælder og en stedforælder, er der tale om, at én af de biologiske forældre er død.

To tredjedele af børnene (21 børn af 31) boede i familiens (eller plejefamiliens) selvstændige bolig før indflytningen i Mælkebøtten. Den sidste tredjedel boede under forhold, hvor familien ikke havde en egen bolig. De kunne fx bo sammen med deres forælder (forældre) i bedste-

forældrenes bolig eller i en bolig, der tilhørte nogle af forældrenes venner, hvor vennerne også boede i boligen, se tabel 2.2.

TABEL 2.2

Børn i Mælkebøtten fordelt efter boligform umiddelbart før indflytning. Procent og antal.

Boligform	Procent	Antal
Lejet lejlighed	55	17
Lejet hus	10	3
Eget hus	3	1
Hos familie eller venner i deres bolig	13	4
Forskellige andre boligformer, fx hos familie/venner/andet i perioder	19	6
I alt	100	31

For 4 af de 10 børns vedkommende var der tale om en stabil bolig hos bedsteforældre eller venner, mens forholdene var mere ustabile for de sidste 6 børn, da deres forældre ikke havde fast bopæl, men flyttede rundt og boede hos forskellige mennesker i kortere eller længere tid.

BOKS 2.1

En familie uden bolig

En mor, der boede med sit barn hos sine egne forældre i deres bolig, fortalte, at hun var kommet til at bo der, efter hun og hendes mand var flyttet fra hinanden. Mens de levede sammen, havde de boet hos hans forældre. Hun havde ikke noget arbejde, havde periodevis alkoholproblemer og var ikke i stand til at få nogen selvstændig bolig (Interview).

En anden mor fortalte, at hun sammen med sine børn flyttede rundt og boede hos forskellige venner eller hos noget familie. Hun kunne måske bo ét sted i 14 dage og et andet sted i 3 dage – det varierede. Hun havde haft en samlever, og de havde sammen boet i hans lejlighed, men da de flyttede fra hinanden, var hun uden selvstændig bolig. Hun var skrevet op til en bolig, men havde ikke fået nogen. Hun mente ikke, der var nogen, der var interesserede i at hjælpe hende, specielt ikke, fordi hun havde et alkoholproblem. Hun fremhævede (forståeligt nok), at det var svært at flytte så meget rundt, når man skulle have sine børn med sig (Interview).

Der er en del mennesker i Nuuk, der ikke har selvstændig bolig.¹⁷ I nogle tilfælde drejer det sig om ganske unge mennesker, som gerne vil flytte hjemmefra, men som ikke har noget arbejde og derfor heller ikke har så mange penge, at de kan betale for en bolig.¹⁸ Det kan både være enlige

17. Jeg har ikke kunnet finde tal for, hvor mange det drejer sig om.

18. I Grønland er der ikke arbejdsløshedsdagpenge, men man kan få kontanthjælp, som regel dog et mindre beløb end i Danmark.

unge og unge mennesker, der har fået deres første (og måske også deres andet) barn, der er i den situation.

I andre tilfælde handler det om situationen efter en skilsmisse. Hvis man bor i partnerens lejlighed, er man boligløs den dag, man flytter fra hinanden, og der er meget lang ventetid på at få en lejlighed i Nuuk. Hvis man har penge eller kan låne penge, så man kan købe en lejlighed, vil der ikke være de store problemer, heller ikke hvis man kender en, man kan leje en lejlighed af. Men hvis man skal flytte ind i en almindelig udlejningslejlighed under det store boligselskab (INI), vil det være nødvendigt at stå på venteliste i flere år.

Ser vi samlet på oplysningerne om, hvem børnene har boet sammen med, og hvilken boligform der har været tale om umiddelbart før indflytningen i Mælkebøtten, fremkommer der det billede, at der for de fleste børn har været en række belastninger og brud i børnenes liv før indflytningen.¹⁹

SØSKENDE

I alt 29 af de 31 børn har søskende. 12 børn har 1-2 søskende, 5 børn har 3-4 søskende, 5 børn har 5-7 søskende, mens der for de resterende 7 børn ikke er oplysninger om, hvor mange søskende børnene har. De mange søskende har ikke nødvendigvis samme biologiske mor og far, men de har mindst enten en biologisk mor eller en biologisk far, der er den samme.²⁰

I alt 12 af de 31 børn, der flyttede ind i Mælkebøtten, flyttede ind sammen med én (eller flere) søskende. For de søskende, der sammen er flyttet ind i Mælkebøtten, er der oplysning om alder, men for de øvrige søskendes vedkommende har det ikke været muligt at få oplyst børnenes alder – hverken kommunen eller medarbejderne i Mælkebøtten har haft udførlig viden om eventuelle søskendes alder.

FORÆLDRENE UDDANNELSE OG TILKNYTNING TIL ARBEJDSMARKEDET

7 af de 31 børns mødre har en korterevarende uddannelse, og 2 mødre er i gang med at tage en uddannelse. De øvrige 22 børns mødre har enten

19. Se også Christensen m.fl., 2009.

20. I Grønland bruger man ikke begrebet ”halvsøskende”. Hvis man har én fælles biologisk mor eller biologisk far, karakteriserer man sig som ”søskende”.

ikke nogen uddannelse (i alt 17 børns mødre), eller man har ikke nogen viden om mødrenes uddannelse (4 mødre),²¹ mens en enkelt mor er død.

For børnenes fædre gælder det, at der er oplysninger om 5 fædre, der har en korterevarende uddannelse, 1, der er i gang med en uddannelse, og 5, der ikke har nogen uddannelse. For de øvrige 20 børns fædre har man ikke nogen oplysninger om uddannelse. Enkelte fædre er døde, og andre har ikke nogen kontakt med mor og barn.²²

Tabel 2.3 og tabel 2.4 indeholder oplysninger om henholdsvis mødres og fædres forsørgelsesgrundlag. Tabellerne skal læses som øjebliksbilleder. Mange socialt dårligt stillede (og mange med alkoholproblemer) er meget kort tid på en arbejdsplads, ligesom de kan have en række hurtigt skiftende arbejdspladser.

En af de interviewede mødre fortalte, at hun havde haft arbejde:

Jeg var 2 uger hos xx, og senere har jeg været 1 uge eller mere både hos zz og yy. Jeg har også tidligere haft forskellige job, selvom jeg ikke har nogen uddannelse.

Som det fremgår af tabel 2.3, er der en tredjedel af mødrene (i alt 11 mødre), der på det givne tidspunkt lever af deres egen lønindtægt, mens 7 mødre lever af kontanthjælp, 1 mor modtager førtidspension, 1 mor forsørges af sin samlever/ægtefælle, og 2 mødre lever af uddannelsesstøtte. For de resterende 8 mødre er der ikke præcise oplysninger om forsørgelsesgrundlaget, i fire tilfælde har Velfærdsforvaltningen ikke nogen viden om forsørgelsesgrundlaget, mens det for de sidste 4 mødre ikke har været muligt at placere deres forsørgelsesgrundlag i de anvendte kategorier.

21. Også i danske undersøgelser finder vi, at det er begrænset, hvor mange informationer socialforvaltningerne har om forældres uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet, når der er tale om børnesager. Der er flere informationer i dag, end der var tidligere, se fx Christensen, E. & T. Egelund, 2002.

22. Det er almindeligt, at der er en del familier, hvor der ikke er kontakt mellem far og barn. Barnet kan fx være født, uden at forældrene nogen sinde har levet sammen (eller faren kan være ukendt), faren (eller moren) kan være flyttet til en anden by eller bygd (eller til Danmark), hvorefter der ikke er nogen kontakt (Christensen m.fl., 2009).

TABEL 2.3

Børn i Mælkebøtten fordelt efter mødrenes og stedmødrenes forsørgelsesgrundlag. Procent og antal.

Forsørgelsesgrundlag	Procent	Antal
Lønindkomst	35	11
Kontanthjælp	23	7
Uddannelsesstøtte	6	2
Forsørges af samlever/ægtefælle	3	1
Førtidspension	3	1
Andet forsørgelsesgrundlag	13	4
Kender ikke forsørgelsesgrundlaget	13	4
Ikke aktuelt, mor lever ikke	3	1
I alt	99	31

Anm.: Da procentangivelserne er i hele tal, er summen ikke nødvendigvis 100.

For børnenes fædre tegner der sig det samme billede. Der er spurgt om informationer vedrørende i alt 30 fædre,²³ uanset om fædrene lever sammen med børnene, har kontakt med børnene eller ikke har nogen kontakt med deres børn.

Der er også bedt om informationer vedrørende fædre, der ikke lever sammen med familien. For 7 fædre oplyses det, at der ikke er nogen kontakt med manden og derfor heller ikke nogen viden om hans forsørgelsesgrundlag. For yderligere 3 fædre gælder det, at der er nogen kontakt, men at man alligevel ikke ved, hvad der er hans forsørgelsesgrundlag, tabel 2.4.

TABEL 2.4

Børn i Mælkebøtten fordelt efter fædrenes og stedfædrenes forsørgelsesgrundlag. Procent og antal.

Forsørgelsesgrundlag	Procent	Antal
Lønindkomst	43	13
Kontanthjælp	10	3
Uddannelsesstøtte	7	2
Førtidspension	7	2
Ved ikke	33	10
I alt	100	30

Resultaterne skal læses med det forbehold, at der kun er informationer om cirka en tredjedel af fædre. Der er 13 fædre, svarende til godt en

23. En far lever ikke.

tredjedel af fædrene, der på det pågældende tidspunkt lever af deres egne lønindtægter. Det svarer så nogenlunde til, hvad vi fandt for mødrenes vedkommende. De øvrige fædre forsørges på anden vis.

ALKOHOLPROBLEMER OG ANDRE PROBLEMER

Der er spurgt, om barnets forældre har henholdsvis alvorlig eller kronisk fysisk sygdom, behandlingskrævende psykisk sygdom, alkoholmisbrug, hashmisbrug eller misbrug af andre hårde stoffer, eller om forældrene har fået dom for kriminelle handlinger.

Ingen forældre har alvorlig eller kronisk fysisk sygdom, mens der er en eller flere forældre med et eller flere af de øvrige nævnte problemer.

Tablet 2.5 viser de informationer, der findes henholdsvis i Vel-færdsforvaltningen og i Mælkebøtten. Der er formentlig tale om minimumstal, da der ikke er viden om fx de fædre, der ikke længere har kontakt med børnene. Alle forældre har mindst ét af de nævnte forhold i deres liv, og adskillige har mere end ét af de nævnte problemer. Fædre, som der ikke er nogen kontakt med og ingen informationer om, indgår ikke i opgørelsen.

TABEL 2.5

Børn i Mælkebøtten fordelt efter behandlingskrævende psykiske lidelser, alkoholmisbrug, hashmisbrug og dom for kriminelle handlinger hos forældrene, særskilt for forholdene hos mødre og fædre. Procent og antal.

Har ...	Mødre procent	Fædre procent	Mødre antal	Fædre antal
Behandlingskrævende psykisk sygdom	16	10	5	2
Alkoholmisbrug	52	45	16	9
Hashmisbrug	19	35	6	7
Misbrug af hårde stoffer	0	10	0	2
Dom for kriminelle handlinger	6	20	2	4
Antal i alt			31	20

31 mødre og 20 fædre er så små tal, at det ikke giver mening for alvor at se på de procentvise angivelser, hvis det handler om at sammenligne de to køn, ligesom der ikke bliver redegjort for, hvordan vanskelighederne er kombineret i de enkelte familier. Budskabet er dog klart nok: Det er forældre med en række alvorlige vanskeligheder, som vi ved nedsætter deres kompetence som forældre.

I enkelte familier er der tale om en behandlingskrævende psykisk lidelse, hvor forholdene vil kunne ændres, når lidelsen er behandlet. Børn

i disse familier vil have haft det svært, inden de kom til Mælkebøtten, men de vil, før sygdommen satte ind, have haft et almindeligt børneliv, og de må forventes at kunne få det igen.

I flertallet af familierne er der primært problemer relateret til alkohol- og hashmisbrug. I de familier, hvor det er mor, der har et alkoholmisbrug, kan børnene være blevet skadet allerede under graviditeten, hvis moren også har drukket, mens hun var gravid. I alle familier – både familier med alkoholmisbrug og familier med hashmisbrug – har børnenes liv været præget af forældrenes misbrug. Vi ved, det betyder en barndom præget af omsorgssvigt, hvor børnene i vid udstrækning har skullet tage vare på sig selv og på hinanden.²⁴ Børnene kan godt være elskede af deres forældre, men de har ikke modtaget den omsorg og den pasning, som børn almindeligvis får.

TIDLIGERE KONTAKT MED VELFÆRDSFORVALTNINGEN

Velfærdsforvaltningen har i de fleste tilfælde haft kendskab til børnenes vanskeligheder: I alt 25 familier (81 pct. af de 31 familier) har allerede haft kontakt med Velfærdsforvaltningen, i forbindelse med at der var brug for hjælp til barnet, inden barnet flyttede ind i Mælkebøtten. I nogle tilfælde har der været en kort kontakt, i andre tilfælde har der været hjælpeforanstaltninger i hjemmet, og i nogle familier har der været iværksat en foranstaltning, hvor barnet har boet et andet sted end hos forældrene, jævnfør at 6 børn kom til Mælkebøtten fra en plejefamilie.

SAMMENFATNING OM SOCIALE DATA FOR BØRN OG FAMILIE

Samlet er der tale om en række familier, hvor forældrene har et vanskeligt liv. Specielt problemer med brug af alkohol og brug af hash er markante. Desuden er der en del familier uden egen bolig og familier, hvor en af forældrene har en psykiatrisk diagnose.

Det er sædvanligvis forældrenes sociale forhold, der begrunder, at barnet er flyttet ind i Mælkebøtten, der er kun ganske få børn, hvor der nævnes særlige vanskeligheder hos børnene som en begrundelse for indflytningen.

24. Der er megen dansk litteratur om dette. Specielt arbejdet angående børn i familier med alkoholproblemer startede i 1990'erne, se fx Christensen, 1994, 1992; Harboe & Christensen, 1998; Lindgaard, 2002; Sabroe, 2002; Trembacz, 2009, 2002.

BØRNEENS TRIVSEL VED INDFLYTNING

Af de i alt 31 børn, der indgår i undersøgelsen, er 29 børn flyttet ind, mens undersøgelsen har været i gang, eller umiddelbart inden undersøgelsen startede. De sidste 2 børn havde boet i længere tid i Mælkebøtten, da undersøgelsen begyndte, og der blev derfor ikke udfyldt et skema, der kunne belyse trivslen ved indflytning. De følgende informationer handler dog kun om 27 børn, da der er 2 børn, hvor der ikke er udfyldt noget skema 2.

TEMPERAMENT

Medarbejderne har vurderet børnenes temperament ved ankomsten. Kun 3 børn vurderes som meget temperamentsfulde – det drejer sig om et af de ældste børn, et barn i den midterste aldersgruppe og et af de yngste børn. For 14 børn vurderes temperamentet at være som gennemsnittet, dvs. at der er hverken tale om et temperamentsfuldt eller et meget roligt barn. Disse 14 børn kommer også fra alle tre aldersgrupper. De resterende 10 børn vurderes som meget rolige børn. I denne gruppe er der 7 af de yngste børn og 3 børn, som er ældre. Det er bemærkelsesværdigt, at det især er de yngste børn, der vurderes som meget rolige børn. Selvom man sædvanligvis siger, at grønlandske børn er mere rolige end børn i andre lande, bør man lige reflektere over, hvad det betyder, at så stor en del af de yngste børn betegnes som meget rolige. Der kan – selvfølgelig – være tale om børn, der generelt er rolige, stille og velafbalancerede. Men specielt små børn, der betegnes som rolige, kan også ses på en anden måde. Det, at børnene betegnes som meget rolige, kan være et udtryk for, at børnene ikke indgår lige så aktivt i familiens liv, som andre børn gør. Der kan være tale om, at børnene ikke er blevet stimuleret og aktiveret af forældrene, og/eller at de måske har lært, at det er sikrest at holde sig lidt i baggrunden og lige tjekke, hvordan andre reagerer, før de selv reagerer. Rolige børn kan således være børn, der holder sig tilbage for at beskytte sig selv, fordi de aldrig er helt sikre på, hvad der kan komme til at ske.

Man kunne derfor tænke, at de rolige børn måske i højere grad end de øvrige børn har forældre, der selv har særlige vanskeligheder, som fx behandlingskrævende psykisk sygdom, alkoholmisbrug eller hashmisbrug.

Når man sammenligner forældrenes vanskeligheder med børnenes temperament, findes der da også en sammenhæng mellem mødre med alkoholproblemer og rolige børn. Undersøgelsens tal er så små, at det ikke giver mening at tale om signifikante sammenhænge, men alligevel giver tallene anledning til en opmærksomhed på, at små børn med et roligt temperament måske kan være præget af, at de det meste af deres liv har levet i en sammenhæng, hvor det ikke altid har været muligt at forudse, hvad der kom til at ske, eller i hvilke situationer man ville få opmærksomhed fra sin mor. Børnenes reaktion kan være, at de trækker sig tilbage for ikke at risikere, at der sker noget, der ikke er godt for dem. Meget rolige helt små børn kan være børn, der vokser op i en familie præget af store vanskeligheder, og børnenes ro kan tolkes som et signal om, at de ikke trives optimalt.

KONTAKT MED BARNET

For 16 børn (af de 27, der er udfyldt skema for ved indflytningen) vurderer personalet, at barnet er åbent og let at komme i kontakt med. 6 børn vurderes at være børn, som det nogle gange er let at komme i kontakt med og andre gange er svært at komme i kontakt med, mens 6 børn vurderes som permanent at være vanskelige at komme i kontakt med. Det er i særlig grad de temperamentsfulde børn, der vurderes som vanskelige at komme i kontakt med.

HVORDAN DET ER AT OPDRAGE BARNET

Et sidste mål for, hvordan det daglige samvær med pasning børnene opleves, er et spørgsmål om, hvorvidt barnet opleves som nemt eller svært at opdrage.

TABEL 2.6

Børn i Mælkebøtten fordelt efter, hvor nemt eller svært det er at opdrage dem, særskilt for køn. Procent og antal.

	For det meste nemt, pct.	Både nemt og svært, pct.	I perioder kan det være svært, pct.	For det meste svært, pct.	Antal
Piger	82	12	6	0	15
Drenge	8	58	25	8	12
Alle børn	52	31	14	3	27

Det fremgår af tabel 2.6, at der er stor forskel på, hvordan piger og drenge beskrives. Pigerne beskrives markant oftere end drenge som for det

meste nemme at opdrage. Kun 6 pct. af pigerne betegnes som børn, det i perioder kan være svært at opdrage, og ingen piger karakteriseres som børn, det for det meste er svært at opdrage.

Hvis tabellen deles op i børn, som det for det meste er nemt at opdrage, plus børn, som karakteriseres som både nemme og svære at opdrage, er der i alt 94 pct. af pigerne og 66 pct. af drengene, som stort set for det meste er nemme at opdrage. Samtidig finder vi, at i alt 6 pct. af pigerne og 33 pct. af drengene enten i perioder eller for det meste betegnes som svære at opdrage.

Forskellen mellem piger og drenge svarer til, hvad man sædvanligvis kan forvente at finde, men den er dog nok noget mere markant. Der kan være tale om, at piger og drenge opfører sig forskelligt, og at de derfor tolkes forskelligt af voksne, men der kan også være tale om en mere reel forskel med hensyn til, hvor nemt eller svært det er at opdrage børnene.

Hvis man sammenligner med oplysninger om børnenes temperament, kunne man måske forvente, at de mest temperamentsfulde børn ville være sværest at opdrage, men det er ikke tilfældet. De børn, der karakteriseres som svære at opdrage, er både børn med et roligt, et almindeligt og et voldsomt temperament.

Det samme gælder, når vi ser på børnenes alder. Her kunne man forvente, at de ældste børn generelt ville være sværere at opdrage end de små børn. Den sammenhæng findes heller ikke – både små og store børn kan være svære at opdrage.

Så måske er drengene sværere at opdrage, end pigerne er. Det kan selvfølgelig være, at de voksne i Mælkebøtten generelt finder det sværere at opdrage drenge, og at det derfor kun er dette forhold, der afspejler sig i resultaterne. Men det kan også være, at drengene reelt har nogle særlige vanskeligheder, som gør dem svære at opdrage.

I en undersøgelse, der følger danske børn født i 1995, blev der, da børnene var 7 år gamle, fundet, at det kun var en mindre del af børnene, som af deres mor blev karakteriseret som svære at opdrage.²⁵ Samtidig fandt man, at de børn, der blev karakteriseret som svære at opdrage, ofte havde andre vanskeligheder ved siden af. For eksempel var det børn, som havde svært ved at danne venskaber med andre børn, som holdt sig meget alene, og som ofte havde en hyperaktiv adfærd.²⁶

25. Christensen, 2004.

26. Christensen, 2006.

Vi kan i et vist omfang finde samme sammenhæng i resultaterne fra børnene i Mælkebøtten, idet der er oplysninger om, hvorvidt børnene nogen sinde har været uden for det sociale fællesskab med jævnaldrende børn, altså informationer, der også siger noget om barnets venskaber med andre børn. Sammenholdes oplysningerne om, hvorvidt børnene i denne undersøgelse er nemme eller svære at opdrage, med informationer om, hvorvidt barnet nogensinde har været uden for det sociale fællesskab med jævnaldrende børn, findes der samme tendens som i den danske undersøgelse. Børn, der karakteriseres som svære at opdrage, har i højere grad end de øvrige børn oplevet at være uden for det sociale fællesskab med andre børn.

Resultatet skal – som alle andre resultater – tages med det forbehold, at der er tale om så få børn, at vi ikke kan tale om statistisk signifikante resultater. På denne baggrund kan vi konkludere, at hvis voksne oplever, at et barn i perioder eller for det meste er svært at opdrage, kan det være et signal om, at det vil være relevant at se nærmere på barnets situation, specielt på dets relation til jævnaldrende, for at få udrett, om der er forhold, som gør det nødvendigt at give barnet en særlig behandling, støtte eller lignende.

BØRNEENS VANSKELIGHEDER OG STYRKER

For at få et billede af, på hvilke punkter børnene i særlig grad har vanskeligheder og styrker, er der for hvert enkelt barn udfyldt en test, der belyser disse forhold. Testen hedder ”The Strength and Difficulties Questionnaire” (SDQ) og er meget anvendt i såvel kvantitative som kvalitative undersøgelser.²⁷ Testen er ikke noget diagnostisk redskab, men er en screening af barnets trivsel, hvor der angives en række indikatorer for trivslen med en markering af, hvor der i særlig grad er risiko for vanskeligheder. Testen består af i alt 25 spørgsmål, der belyser fem områder i barnets liv. Desuden er der en fælles scoring af barnets styrker og vanskeligheder, som fremkommer via scoringen på de fem områder. Fire områder belyser forskellige typer vanskeligheder for barnet, mens det sidste område belyser særlige styrkeområder. I alt belyser testen fem forskellige områder samt giver et samlet billede af barnets styrker og vanskeligheder. De områder, der belyses i testen, er:

- Emotionelle (følelsesmæssige) problemer

27. Se www.sdqinfo.com

- Adfærdsproblemer
- Problemer med hyperaktivitet og manglende koncentration
- Problemer i relation til jævnaldrende børn
- Venlig og hjælpsom adfærd (prosocial adfærd).

Når de vanskeligheder, der er beskrevet på de fire første områder, ses samlet, fås der:

- En samlet score for barnets vanskeligheder.

De børn, der flytter ind i Mælkebøtten, har en markant lav score, se tabel 2.7. Godt halvdelen af børnene bliver faktisk karakteriseret som værende uden for normalområdet, mens godt en tredjedel bliver karakteriseret som værende på grænsen mellem normalområdet og uden for normalområdet. Kun 2 børn bliver karakteriseret som værende inden for normalområdet.

TABEL 2.7

Børn i Mælkebøtten fordelt efter SDQ-score. Særskilt for køn. Procent og antal.

SDQ-score	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.	Piger, antal	Drenge, antal	Begge køn, antal
Inden for normalområdet	8	10	9	1	1	2
På grænsen til normalområdet	42	20	32	5	2	7
Uden for normalområdet	50	70	59	6	7	13
I alt	100	100	100	12	10	22

Anm.: SDQ = Strengths and Difficulties Questionnaire.

Der er ikke nogen markante forskelle mellem resultaterne for piger og drenge. Der er kun én pige og én dreng, der karakteriseres som værende inden for normalområdet. Der er en lidt større andel af drenge, der scorer, så de ligger uden for normalområdet, men der er ikke tale om nogen markant forskel.

Tallene er bemærkelsesværdige. SDQ-testen bruges internationalt og er tilgængelig på nettet på en lang række sprog, herunder på grønlandsk. Når man tester et repræsentativt udsnit af børnebefolkningen, vil man sædvanligvis finde, at omkring 90 pct. ligger inden for normalområdet, 5 pct. ligger på grænsen til normalområdet, og 4 pct. ligger uden for normalområdet. Det gælder også, når man tester repræsentative udsnit af

den grønlandske børnebefolkning.²⁸ Der kan således ikke være tvivl om, at de børn, der flytter ind i Mælkebøtten, har et liv med særdeles mange vanskeligheder.

Når man ser på, hvilke områder børnene i særlig grad har problemer inden for, er det markant, at både piger og drenge har problemer med jævnaldrende kammerater, se tabel 2.8.

TABEL 2.8

Andelen af børn i Mælkebøtten med nogen grad eller høj grad af emotionelle problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet og kammeratskabsproblemer, særskilt for køn. Procent og antal.

I nogen grad eller i høj grad:	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.	Piger, antal	Drenge, antal	Udfyldt for antal børn i alt
Emotionelle problemer	80	45	65	12	5	26
Adfærdsproblemer	27	64	35	4	7	26
Hyperaktivitet	8	70	36	1	10	22
Kammeratskabsproblemer	100	100	100	15	12	27

Desuden finder vi, at piger i særlig grad har emotionelle problemer, mens drenge i særlig grad har hyperaktivitet og adfærdsproblemer. Selvom tallene er små, er forskellene alligevel så store, at det er vigtigt at pointere forskellene.

SUNDHEDSMÆSSIGE FORHOLD

For at få belyst de sundhedsmæssige forhold ved indflytningen indeholder skema 2 et spørgsmål om, hvordan personalet i Mælkebøtten vurderer barnets helbredstilstand i de første uger efter indflytningen. Godt halvdelen af børnene (i alt 15 af de 27 børn, 56 pct., der indgår i denne optælling) har været raske hele tiden. Næsten lige så mange (6 af de 27 børn, 22 pct.) har haft et enkelt sygdomstilfælde, men har ellers været raske hele tiden. De sidste 7 børn har ikke haft det lige så godt helbredsmæssigt. De har haft enkelte sygdomstilfælde og har skrantet/været sløje i den mellemliggende tid (6 af 27 børn, 22 pct.), mens et enkelt barn har været sygt det meste af tiden.

Endelig er der en række specifikke spørgsmål om sygdomme. Her oplyses det, at 3 børn har allergi, 1 barn har epilepsi, og 3 børn har andre sygdomme. Kun i et enkelt tilfælde er forholdet alvorligt.

28. Christensen m.fl., 2009.

To tredjedele af børnene har det således godt rent sundhedsmæssigt, mens den sidste tredjedel har flere vanskeligheder. I de fleste tilfælde er der dog tale om, at børnene skranter eller er sløje, uden at man præcis kan sige, at der er det og det i vejen. Det er formentlig et (af flere) signaler om, at disse børn ikke rigtigt trives så godt.

VÆGT OG SPISNING

Der er ligeledes spurgt om børnenes vægt og om, hvordan de spiser. 21 børn af de 27 børn, der indgår i den del af undersøgelsen, der er beskrevet i dette kapitel (i alt 78 pct.), beskrives som havende en normal vægt, det vil sige en vægt, der svarer til barnets højde og alder. 5 børn (i alt 19 pct.) beskrives som for tynde, og 2 børn (7 pct.) beskrives som overvægtige. Tilsvarende oplyses det, at 23 børn (85 pct.) spiser almindeligt, 1 barn (4 pct.) spiser for lidt, og 4 børn (15 pct.) spiser for meget.

Mælkebøtten modtager således flest børn, der er helt almindelige og alderssvarende, når det drejer sig om vægt og spisning. Dernæst er der flere børn, der vejer for lidt, end der er børn, der vejer for meget.

PSYKOSOMATISKE REAKTIONER

En anden måde at få et billede af børnenes trivsel på er at undersøge forekomsten af forskellige psykosomatiske reaktioner. Selvom man ikke kan sige, at bestemte psykosomatiske reaktioner er tegn på givne problemer, kan en beskrivelse af forekomsten af forskellige psykosomatiske reaktioner give et signal om, hvordan børnene trives ved indflytningen. Tabel 2.9 viser børnenes psykosomatiske reaktioner på en række forskellige områder, henholdsvis for piger og drenge. Svarene er indhentet på den måde, at der for 18 forskellige psykosomatiske reaktioner er spurgt, om barnet har det på den måde henholdsvis flere gange om ugen, cirka én gang om ugen, sjældnere end én gang om ugen eller aldrig. I tabellerne er de tre første svarkategorier slået sammen, da målet er at vise, om børnene har disse reaktioner, samt at påvise eventuelle forskelle mellem piger og drenge. I tabellen er der sat stjerne (*) ved de tal, hvor det ene køn har en større andel ja-svar, end det andet køn.

Tabellen skal læses med det forbehold, at der er tal for få børn, i alt 12 piger og 15 drenge. Der er dog alligevel flere interessante ting at læse. Dels er der en stor andel af børnene, der har en eller flere psykosomatiske reaktioner, dels ser der ud til at være et specifikt mønster for henholdsvis piger og drenge.

TABEL 2.9

Andelen af børn i Mælkebøtten med psykosomatiske reaktioner ved indflytning, særskilt for psykosomatisk reaktion og køn. Procent.

Psykosomatisk reaktion	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.
Dårlig appetit	67 *	42	56
Hovedpine	33 *	25	30
Mavepine	53 *	25	41
Umotiveret gråd	40	33	37
Angstreaktioner	7	25 *	14
Mareridt	20	42 *	30
Ufrivillig vandladning	27	17	22
Påfaldende interesse for sex	7	8	7
Tristhed	73	92 *	81
Virket depressiv	20	25	22
Været aggressiv	13	33 *	22
Været rastløs	33	83 *	56
Manglende koncentration	20	66 *	41
Selvmodstanker	7	17	11
Selvbeskadigelse	0	0	0
Virker hjælpeløs	60 *	42	52
Holdt sig væk fra andre børn	13	25 *	19
Været meget tavs	73 *	58	67
Antal i alt	15	12	27

Anm.: Stjerne angiver, at det ene køn har en markant større andel ja-svar, end det andet køn.

De beskrevne psykosomatiske reaktioner er angivet på baggrund af personalets iagttagelser. Det er bemærkelsesværdigt mange børn, der har psykosomatiske reaktioner i den første periode efter indflytningen. Det kan tolkes som et signal om, at de har det svært – både at de har det svært rent akut og måske også, at de har haft det svært i en længere periode. Reaktionerne siger desuden noget om den opgave, personalet står overfor. Generelt er der psykosomatiske reaktioner af den ene eller den anden karakter hos praktisk talt alle børn, samtidig med at der for nogle børns vedkommende er tale om en ophobning af psykosomatiske reaktioner. Samtidig fremgår det, at piger samlet set har flere forskellige psykosomatiske reaktioner end drenge.

Når vi betragter, hvordan de psykosomatiske reaktioner fordeler sig hos henholdsvis piger og drenge, er der markante forskelle. Pigerne har i højere grad end drengene dårlig appetit, hovedpine, mavepine, og desuden virker pigerne i højere grad hjælpeløse, ligesom de kan være meget tavse. For drengene gælder det, at de i højere grad end pigerne har angstreaktioner, mareridt, tristhed, aggressiv adfærd, rastløshed og manglende koncentration.

BRUG AF TOBAK, HASH OG ALKOHOL

Omkring en tredjedel af de børn, der flytter ind i Mælkebøtten, ryger cigaretter. 6 børn (svarende til 22 pct. af de 27 børn, skemaet er udfyldt for) ryger dagligt, og 3 børn (svarende til 11 pct.) ryger engang imellem, men ikke hver dag. Lige mange piger og drenge ryger, i alt 33 pct. af børnene ryger cigaretter. Rygerne findes fortrinsvis blandt de ældste børn, men der er enkelte meget unge rygere (på 10-11 år). Der er mange rygere i Grønland, også blandt de unge. I en ny undersøgelse om unges viden om sociale problemer²⁹ nævner de unge da også det at begynde at ryge meget tidligt som ét af Grønlands sociale problemer.

Om 3 børn (svarende til 11 pct.) oplyser personalet, at der er mistanke om, at barnet ryger hash. Igen er der både tale om piger og drenge. Hash er et meget udbredt rusmiddel i specielt den vestlige del af Grønland, hvilket afspejles i tallene, der viser, at en hel del af børnenes forældre ryger hash. De børn, der ryger hash, er alle blandt de ældste børn.

I alt 7 børn (svarende til 26 pct.) drikker alkohol, og det er lige så ofte piger som drenge. Det sker ikke dagligt og heller ikke nødvendigvis hver uge, men jævnligt, formentlig flere gange om måneden. Igen er der her tale om børn, der tilhører den ældste tredjedel af børnene.

KONTAKT MED POLITIET

For enkelte børn er der oplysninger om, at de inden indflytningen i Mælkebøtten har været i kontakt med politiet. Det drejer sig om kontakt på grund af tyveri fra butikker og indbrud. Et enkelt barn har desuden været efterlyst af politiet.

Politiet i Nuuk er meget opmærksom på børn og vil som regel tale med børn, der begår mindre forseelser.

BØRN UDSAT FOR FYSISK VOLD

Et andet mål for børnenes situation ved indflytningen var at få viden om, i hvilket omfang børnene havde været udsat for fysisk vold (var blevet slået) af andre børn eller af voksne. Svaret var, at næsten ingen børn havde været udsat for fysisk vold – kun 2 børn var blevet slået. Et barn var blevet slået af andre jævnaldrende børn, og et barn var blevet slået af en voksen (af sin plejemor).

29. Christensen, 2013.

Resultatet svarer til, hvad der er fundet i tidligere undersøgelser om børn i Grønland,³⁰ hvor det også fremgår, at det er beskedent, hvor mange børn der har været udsat for fysisk vold.

SEKSUELLE KRÆNKELSER

Personalet har i enkelte tilfælde (2 børn) haft mistanke om, at børnene har været udsat for seksuelle overgreb, ligesom de i enkelte tilfælde har haft mistanke om, at børnene har set pornofilm. I et enkelt tilfælde blev det oplyst ved indflytningen, at barnet havde været udsat for seksuelle overgreb.

I de tilfælde, hvor personalet har haft mistanke om, at seksuelle overgreb kan have fundet sted, har der været tale om, at barnet har haft en for voksen viden om seksualitet. Spørgsmålet for personalet har derfor været, hvordan barnet kunne have en sådan viden, og deraf er mistanken opstået. Der har dog ikke været nogen børn, hvor det er blevet dokumenteret, at der har været seksuelle overgreb. Det behøver ikke at betyde, at der så kun er et enkelt barn, der har været udsat for seksuelle overgreb.

KONTAKT OG VENSKAB MED JÆVNALDRENDE

Et væsentligt mål for børnenes trivsel er, hvordan deres kontakt er med jævnaldrende børn. Der er derfor stillet spørgsmål om, hvorvidt barnet generelt bliver drillet mere end andre jævnaldrende børn, og om barnet nogensinde har været uden for det sociale fællesskab med jævnaldrende børn.

5 drenge (42 pct.) og 10 piger (68 pct.) har ikke været udsat for at blive drillet mere end andre jævnaldrende børn. Om én pige (7 pct.) og én dreng (8 pct.) ved man ikke, om barnet er blevet drillet mere end andre børn. De øvrige 6 drenge (50 pct.) og 4 piger (27 pct.) har alle (i en kortere eller længere periode) været drillet mere end deres jævnaldrende kammerater.

Nogenlunde samme svar kommer frem på spørgsmål om, hvorvidt barnet nogen sinde har været uden for det sociale fællesskab med andre børn. 4 drenge (33 pct.) og 11 piger (73 pct.) har aldrig været uden for det sociale fællesskab. For 3 drenge (25 pct.) og 1 pige (7 pct.) gælder det, at man ikke har nogen viden om, hvorvidt de på noget tidspunkt har været uden for det sociale fællesskab med jævnaldrende. For de resterende

30. Christensen, 2009.

de børn, 5 drenge (42 pct.) og 3 piger (20 pct.), gælder det således, at de har været uden for det sociale fællesskab med jævnaldrende børn.

Sammenholdes de to sæt resultater, finder vi, at der som hovedregel er tale om, at både piger og drenge, der aldrig er blevet drillet mere end deres jævnaldrende, heller ikke har oplevet at være uden for det sociale fællesskab med jævnaldrende børn. Og tilsvarende finder vi, at piger og drenge, der er blevet drillet mere end andre børn, samtidig har oplevet, at de i en kortere eller længere periode har været uden for det sociale fællesskab med deres jævnaldrende.

I alt betyder det, at der er 8 af de børn, der er data for ved indflytningen i Mælkebøtten, som har haft det vanskeligt med deres jævnaldrende i en periode inden indflytningen (for nogle af børnenes vedkommende er dette en meget lang periode) – svarende til knap en tredjedel af de i alt 27 børn. Dette resultat svarer til, hvad der findes i andre undersøgelser om udsatte børn, hvor netop det at blive drillet og at være uden for det sociale fællesskab er en hyppig erfaring.

For Mælkebøtten betyder resultatet, at det er vigtigt at arbejde med børnenes sociale relationer og at lære dem at leve i et socialt fællesskab, mens de bor i Mælkebøtten. I praksis er dette noget, der arbejdes med – fx er det ikke tilladt at drille andre børn, mens man bor i Mælkebøtten, og de voksne griber ind, hvis det sker. Tilsvarende er det vigtigt, at børnene lærer at have kontakt med andre børn, både i forbindelse med særlige aktiviteter og i dagliglivet.

I alt 23 børn (85 pct.) har fået venner blandt de andre børn i Mælkebøtten. For de fleste børns vedkommende er det venner, som det ifølge personalet er godt for barnet at have. I enkelte tilfælde menes det dog ikke, at det er venner, som er godt for barnet. Der kan fx være tale om venner, som trækker barnet med ud af fællesskabet i Mælkebøtten og eventuelt introducerer barnet til andre venner uden for huset, som ikke menes at have en positiv indflydelse på barnet.

DET TALTE SPROG I MÆLKEBØTTEN

De fleste medarbejdere i Mælkebøtten taler både grønlandsk og dansk. Enkelte medarbejdere taler udelukkende dansk (men forstår til en vis grad grønlandsk). De dansktalende medarbejdere er enten dansktalende grønlandere eller danske medarbejdere.

Alle børn på nær et enkelt taler grønlandsk. 20 af de 28 børn taler både grønlandsk og dansk. De 8 børn taler et godt dansk, mens de 12

børn kun taler delvist dansk. Børnenes sproglige kundskaber betyder, at det er hensigtsmæssigt, at der både tales grønlandsk og dansk i Mælkebøtten. I det daglige tales der formentlig mest grønlandsk, men det, at medarbejderne også behersker det danske sprog, giver børnene en større mulighed for at bevare etablerede kompetencer på begge sprog.

DAGINSTITUTION ELLER SKOLE

I alt 5 børn går i daginstitution på det tidspunkt, hvor de flytter ind i Mælkebøtten, og 22 børn går i skole. I de fleste tilfælde går barnet i samme skole eller samme daginstitution, som før det flyttede ind i Mælkebøtten. Det gælder i hver fald fra de børn, der kommer fra de forskellige områder i Nuuk. Børn fra Østkysten (Tasiilaq og Ittoqqortoormiit) eller fra Paamiut er selvfølgelig nødt til at skifte enten skole eller daginstitution.

For de 5 yngste børn i Mælkebøtten, dvs. de børn, der er for små til at gå i skole, og som i stedet for går i daginstitution, gælder det, at Mælkebøtten har kontakt med alle børnenes daginstitutioner (i nogle tilfælde går børnene i samme daginstitution). Børnene er som hovedregel glade for at komme i deres daginstitution.

Mælkebøttens personale er tilfreds med samarbejdet med daginstitutionerne og mener, at det er nogle ordentlige institutioner, og at det vil være godt for børnene, hvis de kan fortsætte i samme daginstitution, efter at de er flyttet fra Mælkebøtten. I alt 4 af børnene oplyses at have én særlig ven i daginstitutionen. I alle tilfælde er det et venskab, som Mælkebøttens personale mener, er godt for barnet.

Af de 22 børn, der går i skole, går 19 børn i en almindelig klasse, mens 3 børn går i specialklasse. Flertallet af børnene oplyses at følge nogenlunde godt med i henholdsvis grønlandskundervisningen og matematikundervisningen. Kun 2 børn oplyses at have direkte indlæringsvanskeligheder. Det vil sige, at flertallet af børnene klarer sig så nogenlunde almindeligt godt i skolen, mens enkelte børn har særlige vanskeligheder.

20 af de 22 børn oplyses at være glade for at gå i skole, mens 2 børn ikke er glade for at gå i skole – sidstnævnte er 2 af de ældste børn.

Mælkebøtten har i mindre grad kontakt med børnenes skole, end den har med daginstitutionerne. Kun for 9 børn (33 pct.) har Mælkebøtten kontakt med barnets skole. Det skal her bemærkes, at det er oplysninger, der er hentet 2-3 uger efter barnets indflytning.

For i alt 10 børn (45 pct. af de skolesøgende børn) er Mælkebøtten i høj grad tilfreds med barnets skole. Skolen anses for at være en god

skole for barnet og en skole, hvor barnet har god kontakt med lærerne. For 6 børn (27 pct. af de skolesøgende børn) er Mælkebøtten også tilfreds med barnets skole. Det betyder, at i alt 16 børn (72 pct. af de skolesøgende børn) efter personalets opfattelse går i en god skole, som det er godt for barnet at gå i. Kun for et enkelt barns vedkommende mener man blandt Mælkebøttens personale, at barnets skole ikke fungerer tilfredsstillende, mens der er 5 børn (23 pct. af de skolesøgende børn), hvor Mælkebøttens personale ikke ved, om de er tilfredse med barnets skole.

Selvom Mælkebøtten ikke har kontakt med barnets skole, har personalet sædvanligvis en viden om skolen. For de 16 børn, hvor Mælkebøtten enten er tilfreds eller i høj grad tilfreds med barnets skole, anser man det for ønskeligt, at børnene kan fortsætte i samme skole, når de er flyttet fra Mælkebøtten.

14 børn (64 pct. af de skolesøgende børn) har mindst én særlig ven i skolen, 3 børn (14 pct. af de skolesøgende børn) har ikke nogen ven i skolen, og vedrørende de restende 5 børn (23 pct. af de skolesøgende børn) ved Mælkebøttens personale ikke, om børnene har en ven i skolen. For 13 børn – dvs. næsten alle de børn, som har en ven i skolen – mener Mælkebøtten, at det vil være godt, at barnet fortsætter venskabet. For ét enkelt barn menes det ikke at være godt for barnet at fortsætte venskabet.

For at få et billede af barnets trivsel i skolen er der spurgt om, hvorvidt barnet har haft psykiske problemer i forbindelse med skolegangen, fx været ked af det, manglet selvtillid eller været alt for tilbagetrukket. I alt 3 børn har på denne måde vist tegn på ikke at trives i skolen. Der er også spurgt om, hvorvidt barnet har haft koncentrationsproblemer, fx ikke har villet/kunnet lave lektier eller har haft andre koncentrationsproblemer. Det er der i alt 5 børn, der har haft. Endelig er der spurgt om, hvorvidt børnene har haft konflikter med kammerater eller lærere. I alt 4 børn har haft konflikter med kammeraterne, og 3 børn har haft konflikter med lærerne.

Det er i vid udstrækning den samme meget lille gruppe børn (4 børn), der har haft mindst ét enkelt af de nævnte problemer (de fleste af disse børn har haft mere end ét problem). Kun for et enkelt af disse 4 børns vedkommende er der iværksat støtte for at afhjælpe problemerne – dette barn er kommet i en specialklasse.

STØTTE FRA VELFÆRDSFORVALTNINGEN

Mens børnene bor i Mælkebøtten, er det Kommuneqarfik Sermersooqs ansvar at yde børnene den nødvendige støtte, de ikke kan få via Mælkebøttens almindelige tilbud, det vil sige at yde særlig social, fysisk eller psykisk støtte/behandling. 3 af de 28 børn modtager praktisk, pædagogisk eller anden form for konkret støtte under opholdet i Mælkebøtten, fx kan barnet have en støttepædagog i daginstitutionen. For 4 børns vedkommende er der familiebehandling, hvor barnet/børnene og deres forælder/forældre modtager specifik hjælp for at få såvel børn som voksne til at fungere bedre. Der kan fx være tale om, at børnenes voksne har akutte psykiske problemer, som de får psykologhjælp til at løse, eller at børnenes voksne får hjælp til at nedsætte deres alkoholforbrug.

Der er ikke andre specifikke tilbud om hjælp via velfærdsforvaltningen. De øvrige børn modtager således udelukkende den hjælp, de får i Mælkebøtten, med opmærksomhed, særlig støtte og omsorg.

MÆLKEBØTTENS KONTAKT MED BARNETS FORÆLDRE

Mælkebøtten har haft kontakt med en del af børnenes mødre, men ikke med alle. For i alt 18 børn (64 pct. af samtlige børn) har der flere gange været kontakt med børnenes mødre, og for 8 børn (29 pct. af samtlige børn) har der ikke været nogen kontakt med børnenes mødre. 2 børns mødre lever ikke, og for disse børn er der kun tale om kontakt med børnenes fædre.

For 7 børn (25 pct. af samtlige børn) har der flere gange været kontakt med fædrene, og for yderligere 7 børn (25 pct. af samtlige børn) har der været kontakt med fædrene en enkelt gang. For 11 børn (39 pct.) har der aldrig været kontakt med fædrene, og hertil kommer 3 børn, hvor fædrene ikke lever.

Samlet er der 6 børn (21 pct. af samtlige børn), hvor Mælkebøtten flere gange har haft kontakt med både barnets mor og barnets far, mens der er 12 børn (43 pct. af samtlige børn), hvor der flere gange har været kontakt med barnets mor, men ikke med dets far. For et enkelt barns vedkommende har der flere gange været kontakt med barnets far, men ikke nogen kontakt med barnets mor.

Det betyder, at der er 19 børn, hvor der flere gange har været kontakt med barnets mor og/eller far. Samtidig er der 9 af børnene, hvor der enten ikke har været nogen kontakt, eller der kun har været en enkelt kontakt.

Før flertallet af de 9 børn, hvor der ikke har været kontakt med barnets forældre, har der i stedet for været kontakt med barnets bedste-forældre eller med andre voksne familiemedlemmer.

BARNETS KONTAKT MED SIN FAMILIE

Som det fremgår af ovenstående, er det forskelligt, hvor ofte (og hvor meget) barnet har kontakt med sine forældre eller familie. For i alt 16 børn (57 pct. af samtlige børn i undersøgelsen) har Velfærdsforvaltningen lavet en aftale om samvær mellem barn og en eller begge forældre. 10 af disse børns forældre har overholdt den indgåede aftale i de første 2-3 uger af opholdet i Mælkebøtten, mens 6 børns forældre kun i et vist omfang overholder aftalen – typisk er der tale om, at de ikke kommer, som det er aftalt.

En meget stor del af børnene (i hvert fald i den første periode af opholdet i Mælkebøtten) har ikke haft særlig meget kontakt med deres forældre. En del børn har heller ikke haft særligt meget kontakt med forældrene, før de flyttede ind i Mælkebøtten, så på den måde er der ikke sket så meget. Der er i disse familier typisk tale om forældre, som har forladt hjemmet og barnet/børnene, når de har røget hash eller drukket alkohol.

Vedrørende de børn, der har kontakt med forældrene under den første del af opholdet, vurderer Mælkebøttens personale, at der er en gensidig god og varm kontakt, dvs. at disse børn er tæt knyttet til forælderen. I alt vurderes halvdelen af børnene at have en tæt tilknytning til deres forælder, og ingen børn oplyses at være bange for deres forælder. For de børn, der har kontakt med deres forældre, virker det således, som om der er både en god og en varm kontakt, mens de øvrige børn formentlig har flere problemer i kontakten.

BØRNEENS LIVSSITUATION OG TRIVSEL VED UDFLYTNING

Børnenes livssituation og trivsel ved udflytningen fra Mælkebøtten måles ved hjælp af skema 3, der udfyldes af en medarbejder fra Mælkebøtten og skema 4, der indeholder svarene fra et interview med børn, der er 6 år eller ældre.

Målet for et ophold i Mælkebøtten er på mange måder ambitiøst. Børnene har det svært, når de kommer, og de har få ressourcer. Man kan derfor forvente, at Mælkebøtten er et sted med et meget højt konfliktniveau og et sted med dårlige muligheder for emotionel kontakt mellem børn og voksne og mellem børnene indbyrdes. Sådan er det dog ikke. Selvom der selvfølgelig er konflikter og vanskeligheder, virker Mælkebøtten de fleste dage som et sted, hvor det er rart at være, men også som et sted, hvor man ikke får lov til at være alene med sine konflikter.

Når børnene bliver interviewet i forbindelse med udflytningen, fortæller de fleste, at de har været glade for at bo i Mælkebøtten. De fortæller også, at de for det meste er glade, at de voksne har lært dem godt at kende, og at der er nogen i Mælkebøtten, som det er godt at snakke med.

Disse udsagn betyder, at Mælkebøtten har været i stand til at møde børnene og støtte dem, og at Mælkebøtten måske også har kunnet give dem nogle redskaber, de kan bruge senere.

Der har selvfølgelig været mange problemer i løbet af de 3 år, undersøgelsen er forløbet, hvor Mælkebøtten's medarbejdere har skullet

tackle vanskelige opgaver, men det er tilsyneladende i vid udstrækning lykkedes.

Det betyder ikke, at børnene flytter fra Mælkebøtten befriet for alle deres tidligere problemer, men det betyder, at de har haft en periode i deres liv, hvor de har følt sig mødt af voksne, og hvor de har fået nogle erfaringer med at tale om vanskeligheder og følelser, både når tingene gik godt, og når de havde det forfærdeligt.

Projekt titlen på den projektbeskrivelse, der blev udarbejdet, da undersøgelsen skulle starte, er: *Mælkebøttebarn – fra socialt udsat til mønsterbryder*. Det er en titel, der giver et signal om, hvad der bør komme ud af et ophold i Mælkebøtten. Selvom børn selvfølgelig ikke kan udvikle sig fuldt færdigt til mønsterbrydere i løbet af den relativt korte periode, de bor i Mælkebøtten, skal titlen udtrykke, at det er tanken, at børnene under opholdet skal få nogle erfaringer og lære noget, så de får bedre forudsætninger for på sigt at udvikle sig til mønsterbrydere.

Mælkebøttens formål og indhold er grundigt beskrevet af Mælkebøttecentrets direktør Kirsten Ørgaard i bilag 1. Som der står i bilag 1, gælder følgende:

Målet er at skabe et indholdsrigt liv for børn og unge, hvor det er almindeligt anerkendt at stille krav og have forventninger til hinanden. Børn og unge skal opleve accept og anerkendelse for derved at få styrket selvværdet og selvtilliden og samtidig udvikle en grundlæggende tillid til, at der findes voksne, de kan stole på, og som holder aftaler.

For at kunne realisere en sådan målsætning kræves det, at institutionen har retningslinjer for, hvordan en sådan målsætning omsættes til praksis, at man har engagerede og dygtige medarbejdere, samt at man sikrer, at medarbejderne bliver ved med at kunne fungere engageret og dygtigt.

For det første handler Mælkebøttens indsats om, at man har udviklet en række procedurer, som tilgodeser alle disse mål. For det første har man helt faste og nedskrevne retningslinjer for alt, hvad der skal foregå i Mælkebøtten. Retningslinjerne er samlet i en ”medarbejdermappe”, som alle ansatte får og forventes at læse i. Fra medarbejdermappens indholdsfortegnelse kan nævnes, at der er informationer om:

- Funktions- og arbejdsgrundlag
- Projektbeskrivelse

- Mælkebøtte-modellen
- Struktur i hverdagen
- Hygiejnetjekliste
- Indkøb
- Magtanvendelse
- Underretning
- Overenskomst mellem Mælkebøtten og PIP (fagforening for pædagoger og pædagogmedhjælpere)
- Grønlands arbejdsgiverforenings bestemmelser vedrørende frirejser samt Mælkebøttens regler om barselsorlov
- PFA Pension
- IT-politik
- APV (Arbejds Plads Vurdering).

Medarbejdermappen bliver kontinuerligt revideret og videreudviklet.

For det andet lægger man vægt på at have dygtige ledere, der selv brænder for opgaven, og som selv er interesserede i at blive (endnu) mere kompetente, dernæst forsøger man på også at ansætte dygtige og engagerede medarbejdere. Man kan ikke blive skrevet op til et job i Mælkebøtten, hvor man så bliver indkaldt, når der er en ledig plads.³¹ Ledige stillinger slås op, og interesserede skal søge stillingerne. Personer, der passer godt ind i Mælkebøttens medarbejdergruppe, og som har gode forudsætninger, bliver ansat.

For det tredje foregår der som et led i arbejdet på at realisere Mælkebøttens målsætning en supervision af medarbejderne. Der er fast supervision af hele medarbejdergruppen (både i Børne- og Ungehuset Mælkebøtten og i bo-enheden Ilasiaq), ligesom det i særlige situationer vil være muligt at få individuel supervision. Supervisionen gives af en psykolog ansat i Mælkebøttecentret.

For det fjerde er der ugentlige personalemøder, hvor alt kan drøftes, og hvor alle problemer søges endevendt (og løst).

Desuden er der et femte element med kontinuerlig undervisning og andre arrangementer, der sikrer medarbejdernes kompetenceudvikling.

HOLDNINGEN TIL BØRNENE I MÆLKEBØTTEN

Holdningen til børnene formuleres i bilag 1 som:

31. Det er en almindelig procedure på en række andre arbejdspladser i Grønland.

Børnene skal opleve *tryghed* og omsorg i faste og forudsigelige rammer og vide, at de er en del af *fællesskabet*, og at de betyder noget for nogen, og at de er nødvendige. Ligeledes skabes der åbenhed om og accept af, at børn og unge i perioder kan være udsat for livsvilkår, som er svære for dem at være i, og at de via dialog og *tillid* kan medvirke til at forbedre vilkårene og dermed styrke *identiteten* og via *anerkendelse* opleve værdi i at være til og være sig selv. Børnene lærer at tage *ansvar* og betydningen af at holde aftaler og være en, man kan stole på. (Forfatterens fremhævninger).

Helt konkret udmønter holdningen til børnene sig i, at der er udarbejdet faste regler for børnenes dagligdag, hvor der også lægges vægt på børnenes egne opgaver og eget ansvar. Børnene bliver kontinuerligt gjort bekendt med opgaver og ansvar, ligesom de bliver bedt om at formulere, hvordan de har det, og hvad de tænker, samt bedt om at indgå i konfliktløsning, når det er nødvendigt. Samtidig lærer børnene helt konkret, at det ikke er i orden at holde andre børn uden for fællesskabet eller at slå og mobbe.

INTERVIEW MED BØRNE OM DERES ERFARINGER

Da børnene flyttede fra Mælkebøtten, blev de 20 ældste børn (af de i alt 29 børn, som flyttede) interviewet om deres erfaringer med at bo i Mælkebøtten. Interviewet foregik ud fra et struktureret interviewskema sammen med en række tegninger, som børnene kunne pege på, når de skulle svare på spørgsmålene. Tegningen kunne fx være et papir med fire smileyer, der var henholdsvis ”meget glad”, ”glad”, ”ikke så glad” og ”ikke glad”, kombineret med en tekst på grønlandsk og dansk.

På spørgsmålet om, hvordan barnet for det meste syntes, det var at bo i Mælkebøtten, kunne barnet pege på den af de fire smileyer, som det syntes var bedst til at beskrive, hvordan det for det meste syntes, at opholdet havde været. Denne tegning og de øvrige tegninger har tidligere været anvendt i en evaluering af arbejdet i Mælkebøtten.

Børnene kunne selv vælge, om de ønskede at blive interviewet på grønlandsk eller dansk, og alle børn valgte at blive interviewet på grønlandsk. Interviewene blev gennemført af barnets kontaktpædagog på Mælkebøtten eller af Mælkebøttens leder. De 17 interviewede børn for-

delte sig aldersmæssigt, så der var 6 børn i alderen 6-9 år, 5 børn i alderen 10-13 år og 8 børn i alderen 14-16 år.

BØRNENE BESKRIVER SIG SELV SOM GLADE

Når børnene blev bedt om at fortælle, hvordan de selv syntes, de var (med brug af tegningen med smileyer), svarede 6 børn, at de var meget glade, 10 børn, at de var glade, og 3 børn, at de ikke var så glade. Børnenes karakteristik af sig selv svarede godt til personalets beskrivelse af børnenes trivsel. De 3 børn, der selv svarede, at de ikke var så glade, var børn, hvis trivsel ikke blev karakteriseret som god af personalet.

Tilsvarende synes 9 børn, at de har været meget glade for at bo i Mælkebøtten, 7 børn, at de har været glade for at bo i Mælkebøtten, og 3 børn, at de ikke har været så glade for at bo i Mælkebøtten.

For at få et lidt anderledes mål for, hvordan børnene har syntes om opholdet, er der stillet flere spørgsmål om børnenes kontakt med andre børn og voksne i Mælkebøtten. Det centrale spørgsmål er, om barnet synes, de voksne i Mælkebøtten har lært barnet at kende, mens det har boet i Mælkebøtten.

I alt 13 børn (svarende til 68 pct. af de 19 interviewede børn) svarer, at de voksne har lært barnet godt at kende. 4 børn (svarende til 21 pct. af de interviewede børn) svarer, at de voksne har lært barnet lidt at kende, mens 2 børn (svarende til 11 pct. af de interviewede børn) svarer, at de voksne ikke har lært barnet at kende.

Spørgsmålet om, hvorvidt de voksne har lært barnet at kende, kan tolkes som et udtryk for, hvordan barnet har opfattet kontakten, og om det har følt sig tryk i kontakten. Hvis barnet er utrygt eller har det svært, vil det ofte beskytte sig selv ved at fastholde, at det er en fremmed, som de voksne ikke virkelig kender. Når 13 børn svarer, at de føler, de voksne i Mælkebøtten kender dem, kan det derfor tolkes som et udtryk for, at der generelt er etableret et godt miljø, som børnene kan føle sig trygge i, og som kan gøre det muligt for dem at udvikle sig.

16 børn (svarende til 84 pct. af de interviewede børn) svarer, at der er nogen i Mælkebøtten, som de synes, det er godt at snakke med. De fleste af de 16 børn nævner, at der er én eller eventuelt flere voksne, som de synes, det er godt at snakke med, ligesom næsten halvdelen svarer, at der er ét eller flere børn, som det er godt at snakke med.

Når børnene bliver bedt om at nævne, hvad de er mest glade for i forbindelse med selve opholdet i Mælkebøtten, nævner alle børn på nær

et enkelt, at de har været mest glade for aktiviteter, der har indeholdt et samvær med andre børn (og med de voksne), de nævner det at være sammen, at lege og at spise sammen som det, de bedst kan lide i den del af Mælkebøtten, hvor de bor (døgnafsnittet).

Alle børn på nær et enkelt barn, som mest har været alene, har leget med andre børn under opholdet. Børnene har både leget i selve døgnafsnittet og i Mælkebøtten's aktivitetscenter for alle børn. I aktivitetscentret har alle børn på nær et enkelt barn i særlig grad været glade for at bruge en af de computere, der står i aktivitetscentret, og som kan bookes. Både små og store børn nævner computerne som det, de har været mest glade for at bruge.

BØRNENES VIDEN OM DERES NYE BOPÆL

Børnene blev spurgt om, hvor de skulle bo, når de flyttede fra Mælkebøtten. Intervieweren, der stillede spørgsmålet, ville selvfølgelig normalt vide, hvor barnet skulle bo. Men intervieweren var instrueret om, at spørgsmålet skulle stilles, og barnets svar skulle høres. Hvis barnet svarede noget andet, end det intervieweren mente at vide, var det barnets svar, der skulle scores.

Alle børn vidste, hvor de skulle bo, når de flyttede fra Mælkebøtten. De eneste afvigelser var forhold, hvor børnene meget vel kunne have ret, selvom de gav et andet svar, end hvad personalet ville have svaret. Der var fx børn, der svarede, at de skulle hjem og bo, mens Mælkebøtten's personale havde oplyst, at barnet skulle bo hos noget familie. 10 børn oplyste, at de havde vidst, hvor de skulle bo, de sidste 1-2 uger, 5 børn havde vidst det i 2-4 uger, og 4 børn havde vidst det i mere end 1 måned. Disse svar viser, at børnene er informerede om flytningen og om, hvor de skal flytte hen, flere uger inden flytningen finder sted.

12 børn havde besøgt det sted, hvor de skulle bo, mens 7 børn ikke havde besøgt det nye sted. I de fleste tilfælde var sidstnævnte børn, som skulle flytte til en anden by, men ikke havde besøgt deres nye bopæl. 14 børn fortalte, at de vidste, hvor de skulle sove på det nye sted, mens 5 børn ikke vidste, hvor de skulle sove. 8 børn havde allerede lært nogen at kende på det nye sted, mens 6 børn i forvejen kendte nogen på det nye sted. Kun 5 børn kendte endnu ikke nogen på det nye sted.

14 børn fortalte, at de var glade, når de tænkte på det nye sted, hvor de skulle bo (74 pct. af alle børn, der skulle flytte ud), mens 5 børn

ikke var glade, når de tænkte på det nye sted (26 pct. af alle børn, der skulle flytte ud).

Kun 2 børn mente, der var noget, der kunne blive svært for dem, når de var flyttet. 1 barn mente, det ville blive svært ikke at flytte hjem til sin mor, og et andet barn mente, det ville savne Mælkebøtten. 9 børn mente, at der var noget, der ville blive lettere, når de var flyttet. De talte om, at det ville blive lettere at få sit eget værelse, godt at kunne være tættere på familien, bedre fordi der ville være færre børn, samt godt at kunne være længere ude om aftenen.

15 børn kunne nævne mindst én voksen på det nye sted, hvor de skulle bo, som ville kunne hjælpe dem, hvis der skete noget, mens 4 børn ikke kunne nævne nogen voksne, hvor de kunne regne med at få hjælp.

10 børn (53 pct. af alle børn, der skulle flytte ud) havde fået at vide, hvor de skulle bo af deres sagsbehandler. 6 børn havde fået det at vide af en medarbejder i Mælkebøtten, for 2 børn havde mor fortalt om, hvad der skulle ske, og for et enkelt barn er der ikke nogen oplysninger.

BØRNEENES TRIVSEL VED UDFLYTNING

Ud over ved børnenes egne udtalelser er børnenes trivsel i forbindelse med udflytningen belyst via et spørgeskema udfyldt af Mælkebøttens medarbejdere. Der er i projektperioden alt flyttet 29 børn fra Mælkebøtten, og der er udfyldt et spørgeskema for samtlige børn. Som nævnt tidligere var der 2 børn, der allerede havde boet i Mælkebøtten i en periode, da undersøgelsen startede i maj 2010, og der er derfor ikke udfyldt noget spørgeskema ved barnets ankomst til Mælkebøtten. For 2 andre børn er der heller ikke udfyldt noget skema ved barnets ankomst. Sammenligninger mellem børnenes trivsel henholdsvis ved indflytning og ved udflytning refererer derfor kun til de 25 børn, hvor der er udfyldt skema både ved indflytning og ved udflytning.

Opholdstiden i Mælkebøtten varierer. Som hovedregel er der tale om længere opholdstider. Børnene har i de fleste tilfælde boet i Mælkebøtten i 3-6 måneder. I perioder har der dog været børn, der har boet i Mælkebøtten i længere tid end 6 måneder.

I det følgende redegøres der for svarene i de spørgeskemaer, der er udfyldt af Mælkebøttens personale (en leder og barnets kontaktperson) på det tidspunkt, hvor barnet er flyttet fra Mælkebøtten. Svarene gen-

nemgås i samme rækkefølge og efter de samme retningslinjer, som blev anvendt i kapitel 2 om børnenes trivsel ved indflytningen. Undervejs redegøres der for eventuelle ændringer i besvarelsene.

TEMPERAMENT VURDERET VED UDFLYTNING

Der er sket en ændring i vurderingen af børnenes temperament. Når informationerne for de 25 børn, hvor vi har data både fra indflytning og fra udflytning, sammenholdes, fremgår det, at der i forhold til vurderingen, da børnene flyttede ind, er flere temperamentsfulde børn. I alt 8 børn vurderes som temperamentsfulde mod 3 temperamentsfulde børn ved indflytningen.

Der er omtrent lige mange børn, henholdsvis 11 børn ved udflytningen og 12 børn ved indflytningen, der vurderes at have et almindeligt temperament (blandt de 25 børn, hvor vi kan sammenligne data), mens der er blevet færre rolige børn, nemlig 5 rolige børn ved udflytningen og 9 rolige børn ved indflytningen.

Ved gennemgangen af børnenes temperament i kapitel 2 om børnenes trivsel ved indflytningen blev der argumenteret for, at de rolige børn i virkeligheden var usikre børn, som holdt sig lidt tilbage for at beskytte sig selv. Hvis dette er rigtigt, kan de færre rolige børn ved udflytning læses som et udtryk for, at børnene har fået det bedre og ikke på samme måde behøver at beskytte sig selv.

Det forhold, at der er flere børn, der vurderes som temperamentsfulde, kan læses på samme måde, nemlig som et udtryk for, at børnene har fået det bedre og derfor bedre tør give udtryk for deres temperament. Men resultatet kan selvfølgelig også læses som et udtryk for, at børnene er blevet mere urolige og mere vanskelige at have boende. Når personalet bliver spurgt om, hvad der efter deres opfattelse har ført til ændringen, svarer de dog for de fleste børns vedkommende, at børnene er mere trygge og derfor tør sige mere.

KONTAKT MED BARNET VURDERET VED UDFLYTNING

På det tidspunkt, hvor børnene flytter fra Mælkebøtten, har personalet et væsentligt bedre kendskab til børnene, end de havde, da børnene flyttede ind, ligesom børnene har langt flere erfaringer med, hvordan det er at bo i Mælkebøtten. Måske er det et bedre kendskab og en større erfaring, der spiller ind, når svarene vedrørende kontakten med barnet gøres op.

Personalet karakteriserer i alt 10 børn (36 pct. af de i alt 28 fraflyttede børn) som børn, det sædvanligvis er let at komme i kontakt med. 14 børn (50 pct. af de 28 børn) karakteriseres som nogle gange lette at komme i kontakt med og andre gange vanskelige at komme i kontakt med, mens de resterende 4 børn (14 pct. af de 28 børn) karakteriseres som børn, det sædvanligvis er vanskeligt at komme i kontakt med.

Sammenholdes tallene med svarene på det tidspunkt, hvor børnene flyttede ind (for de 25 børn, hvor der er oplysninger om såvel trivsel ved indflytning som trivsel ved udflytning), er der sket flere ændringer.

For det første er der en mindre andel af børnene, der karakteriseres som lette at komme i kontakt med – ved indflytningen gjaldt dette for 57 pct. af børnene, mens det ved udflytningen gjaldt for 36 pct. af børnene.

Samtidig fremgår det, at der er markant flere børn, der karakteriseres som både lette og vanskelige at komme i kontakt med. Det gjaldt for 21 pct. ved indflytningen og 50 pct. af børnene ved udflytningen. Med hensyn til det antal børn, det sædvanligvis er vanskeligt at komme i kontakt med, var der 21 pct. ved indflytningen og 14 pct. ved udflytningen, altså et svagt fald.

Tallene kan tolkes forskelligt. Der kan være tale om, at børnene har fået det dårligere, og at det derfor er blevet vanskeligere at få kontakt med dem, men der kan også være tale om, at børn og personale har lært hinanden bedre at kende, og at børnene er begyndt at være mere sikre på, hvordan det er at bo i Mælkebøtten, og at de dermed begyndt mere oprigtigt at give udtryk for deres følelser og dermed også for at lukke af for kontakt med andre mennesker, når det er nødvendigt for dem.

Sammenligner vi tallene fra indflytning og udflytning, finder vi, at der kun er sket flytninger i retning af midten. Ingen børn, som ved indflytningen blev vurderet som lette at komme i kontakt med, bliver ved udflytningen karakteriseret som svære at komme i kontakt med. For de børn, der har skiftet position, er der udelukkende tale om, at de er flyttet til gruppen af børn, som det nogle gang kan være let og andre gange kan være svært at få kontakt med. Dette taler for, at der blandt de voksne er sket en justering af vurderingen, ikke nogen markant ændring.

OPDRAGELSEN AF BARNET VURDERET VED UDFLYTNINGEN

Når det gælder vurderingen af, hvordan barnet er at opdrage, er der sket en tilsvarende ændring i perioden fra indflytning til udflytning. Af tabel

3.1 fremgår det, at børnene vurderes som vanskeligere at opdrage. Der er informationer om 16 piger og 11 drenge (for de 2 sidste børn er skemaet ikke blevet udfyldt).

Specielt når det gælder for pigerne, er ændringen markant. Ved indflytningen blev 82 pct. af pigerne beskrevet som lette at opdrage, mens dette ved udflytningen kun gjaldt for 13 pct. Faktisk blev mere end halvdelen af pigerne (63 pct. af de 16 piger) vurderet som i perioder eller for det meste svære at opdrage. Ved indflytningen var det kun en enkelt pige (6 pct. af de 16 piger), som blev vurderet som svær at opdrage.

For drengenes vedkommende var der kun én dreng (8 pct. af de 12 indflyttede drenge), som blev vurderet som nem at opdrage. Ved udflytningen er det fortsat den samme dreng, der vurderes som nem at opdrage. Alle de øvrige drenge vurderes at være svære at opdrage.

TABEL 3.1

Børn i Mælkebøtten fordelt efter, hvor nemt eller svært, det er at opdrage dem ved udflytningen, særskilt for køn. Procent og antal.

	For det meste nemt, pct.	Både nemt og svært, pct.	I perioder kan det være svært, pct.	For det meste svært, pct.	Begge køn Antal
Piger	13	25	44	19	16
Drenge	9	0	45	45	11
Alle børn	11	15	44	30	27

Igen tyder tallene på, at personalet er blevet udfordret. De fleste børn og i særlig grad pigerne blev ved indflytningen vurderet som rolige og nemme at opdrage, men når børnene begyndte at falde til og reelt skulle opdrages til at følge Mælkebøttens retningslinjer for at være en god kammerat og for at opføre sig efter fælles regler, begyndte det mere vanskelige arbejde.

Resultatet tyder på, at der sker noget under opholdet. Når jeg har talt med personalet, har de altid omtalt børnene respektfuldt og understreget, hvad børnene kunne, samtidig med at de ikke har lagt skjul på, at omsorgen for og opdragelsen af børnene var en opgave, hvor de var glade for både at have reflekterende kolleger og supervision.

BØRNEENS VANSKELIGHEDER OG STYRKER VURDERET VED UDFLYTNING

Ligesom ved indflytningen blev der udfyldt et Strengths and Difficulties Questionnaire. Resultaterne ses i tabel 3.2.

TABEL 3.2

Børn i Mælkebøtten fordelt efter SDQ-score ved udflytning, særskilt for køn. Procent og antal.

SDQ-score	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.	Piger, antal	Drenge, antal	Begge køn, antal
Inden for normalområdet	0	0	0	0	0	0
På grænsen til normalområdet	25	0	15	2	0	2
Uden for normalområdet	75	100	85	6	5	11
I alt	100	100	100	8	5	13

Anm.: SDQ = Strengths and Difficulties Questionnaire.

Når tabellen sammenlignes med de tilsvarende resultater ved indflytningen (tabel 3.7), fremgår det, at der tilsyneladende er sket en negativ ændring. Resultatet svækkes dog af, at der kun er en registreret SDQ-score for i alt 13 børn af de 25 børn, hvor der er udfyldt skema både ved indflytning og ved udflytning. Der er her sket fejl ved udfyldelsen af skemaet ved udflytningen, idet der er enkelte spørgsmål, der ikke er blevet besvaret. Som det fremgår af tabel 3.3, er det især spørgsmålene om emotionelle problemer, der ikke er blevet besvaret.

TABEL 3.3

Andelen af børn i Mælkebøtten med nogen grad eller høj grad af emotionelle problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet og kammeratskabsproblemer ved udflytning, særskilt for køn. Procent og antal.

	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.	Piger, antal	Drenge, antal	Udfyldt for antal børn i alt
I nogen grad eller i høj grad						
Emotionelle problemer	89	50	71	8	4	17
Adfærdsproblemer	75	82	78	12	9	27
Hyperaktivitet	13	57	27	2	4	22
Kammeratskabsproblemer	58	90	92	15	9	26

Ved en sammenligning af, i hvor høj grad piger og drenge har emotionelle problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet og kammeratskabsproblemer, henholdsvis når de flytter ind (tabel 2.8), og når de flytter fra Mælkebøtten (tabel 3.3), er der en række forhold, som skal bemærkes. De

følgende kommentarer er baseret på data fra børn, hvor der både er udfyldt spørgeskema ved indflytning og ved udflytning.

For de emotionelle problemer, der er dårligt beskrevet ved udflytningen, kan der ikke ses nogen forandringer. Størstedelen af pigerne og omkring halvdelen af drengene vurderes fortsat at have emotionelle problemer.

For forekomsten af adfærdsproblemer er der sket ændringer. Både for piger og drenge, men især for pigerne, beskrives der langt flere adfærdsproblemer, end tilfældet var ved indflytningen. Der er nu omtrent lige mange piger og drenge med adfærdsproblemer.

Færre børn karakteriseres som hyperaktive. Specielt drengene karakteriseres i mindre grad som hyperaktive, end det var tilfældet ved indflytningen.

Også på området kammeratskabsproblemer er der sket ændringer, især for pigerne. Ved indflytningen blev samtlige børn karakteriseret som børn med problemer med jævnaldrende kammerater. Ved udflytningen gælder dette fortsat for alle drenge på nær en enkelt, mens knap halvdelen af pigerne ikke længere i samme grad har problemer med jævnaldrende kammerater.

For pigerne har der således været en ændring i retning af flere adfærdsproblemer og færre problemer med jævnaldrende kammerater, mens ændringen for drengenes vedkommende er flere adfærdsproblemer og mindre hyperaktivitet.

Når problemerne på de fire områder ses samlet, kan henholdsvis flere og færre problemer på forskellige områder udligne hinanden, og det kan dermed være en medvirkende årsag til, at der ikke er sket nogen ændringer i den samlede SDQ-score.

Det er interessant, at både piger og drenge har flere adfærdsproblemer. Når man kombinerer denne oplysning med børnenes udsagn om, at de har været glade for at bo i Mælkebøtten, og at de oplever, at de voksne har lært dem at kende, samt at specielt børn fra familier med alkoholproblemer som tidligere beskrevet kan fremtræde meget stille i usikre situationer, er det en mulig tolkning, at børnene har fået det bedre under opholdet. At få det bedre skal i denne sammenhæng forstås sådan, at børnene ikke længere føler det lige så nødvendigt at beskytte sig mod omverdenen og de voksne. Et andet forhold, der spiller ind, kan være, at Mælkebøttens daglige regler for god opførsel faktisk kan være en stor opgave for børn, der i vid udstrækning er vokset op uden kendskab til

sådanne regler og uden erfaringer med at overholde dem. Der kan derfor meget vel være en lang række konkrete konflikter, fx om det tidspunkt børnene skal være tilbage i Mælkebøtten om aftenen. Et par af de ældste børn nævner netop dette som en af de ting, de glæder sig til at komme væk fra, når de flytter fra Mælkebøtten.

SUNDHEDSMÆSSIGE FORHOLD VED UDFLYTNING

Halvdelen af børnene har været syge, mens de har boet i Mælkebøtten. I så godt som alle tilfælde har der været tale om almindelige virussygdomme med feber. Et enkelt barn har haft skoldkopper, og ét barn var sygt på grund af underernæring.

Enkelte børn kan have haft mere end en enkelt virussygdom, men der er ingen børn, der har lidt af andre alvorlige sygdomme, hvor de har modtaget behandling.

PSYKOSOMATISKE REAKTIONER VURDERET VED UDFLYTNING

Tabel 3.4 viser andelen af børn med forskellige psykosomatiske reaktioner ved udflytningen fra Mælkebøtten. Der er spurgt om de samme reaktioner, som der blev spurgt om, da børnene flyttede ind, og det er derfor muligt at vurdere eventuelle forandringer. De udsagn, hvor der er store forskelle i svarene for henholdsvis piger og drenge er markeret med en stjerne (*), mens forskelle mellem svarene ved indflytning og ved udflytning markeres med et plus (+), hvor der er tale om en stigende andel piger/drenge og et minus (-), hvor der er tale om en faldende andel piger/drenge.

For langt de fleste af de reaktioner, der her betegnes som psykosomatiske, er der sket en markant stigning i den andel af børnene, der har reaktionen. Specielt for pigerne gælder det, at de i høj grad er præget af dårlig appetit, mavepine, hovedpine, mareridt og umotiveret gråd, samt at mange af dem har holdt sig væk fra andre børn, i hvert fald i perioder.

For drengene er rastløshed og det at virke hjælpeløs noget, der gælder for en stor andel. Desuden er det bemærkelsesværdigt, at personalet har kendskab til selvmordstanker hos halvdelen af drengene.

TABEL 3.4

Andelen af børn i Mælkebøtten med psykosomatiske reaktioner ved udflytning, særskilt for psykosomatisk reaktion og køn. Procent.

Psykosomatisk reaktion	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.
Dårlig appetit	81 *	55	70 +
Hovedpine	69 *	45	59 +
Mavepine	81 *	64	74 +
Umotiveret gråd	56 *	11	44
Angstreaktioner	31	36	33 +
Mareridt	63 *	45	56 +
Ufrivillig vandladning	25	18	22
Påfaldende interesse for sex	6	18	11
Tristhed	94	91	93
Virket depressiv	25	27	26
Været aggressiv	44	55	48 +
Været rastløs	44	73 *	66 +
Manglende koncentration	69	64	67 +
Selvmodstanker	25	55 *	37 +
Selvbeskadigelse	13	9	11 +
Virker hjælpeløs	62	73	77 +
Holdt sig væk fra andre børn	56 *	36	48 +
Været meget tavs	88 *	36	77
Antal i alt	16	11	27

Anm.: Forskelle i svarene for henholdsvis piger og drenge er markeret med en stjerne (*), mens markante forskelle mellem svarene ved indflytning og ved udflytning markeres med et plus (+), hvor der er tale om en stigende andel piger/drenge og et minus (-), hvor der er tale om en faldende andel piger/drenge.

Den stærkt øgede andel af børn med forskellige psykosomatiske reaktioner giver anledning til en række refleksioner over, hvad det er, der er sket. Børnene kan selvfølgelig have fået det dårligere, men det er nok tvivlsomt, at det kan være hele forklaringen. Formentlig er der i højere grad tale om, at personalet har lært børnene bedre at kende (skemaet er udfyldt af barnets kontaktperson og Mælkebøtten's leder), og at de derfor i langt højere grad er opmærksomme på barnets reaktioner. Samtidig kan der være tale om, at børnene efter cirka et halvt års ophold i Mælkebøtten i højere grad tør give sig til kende og vise, hvem de er, og hvad de vil.

Det væsentlige er dog at konstatere, at børnene har det svært. Det er forskelligt, hvordan man kan tolke de nævnte reaktioner, men alligevel er der ikke nogen tvivl om, at børnene har det svært. For eksempel er der 93 pct. af børnene, der vurderes som triste. Hvis et barn vurderes som trist, betyder det ikke, at barnet hele tiden er trist eller virker trist, men det betyder, at barnet ind imellem vurderes som trist. For nogle børn er der tale om, at de vurderes som triste flere gange om ugen, for andre sker det én gang om ugen, og for andre igen sker det lidt sjældnere – men det enkelte barn er trist så tit, at det bliver bemærket.

KONTAKT MED POLITIET UNDER OPHOLDET

I alt 9 børn (32 pct. af alle deltagende børn) har haft kontakt med politiet, mens de har boet i Mælkebøtten. Ét barn var involveret i vold/slagsmål (barnet blev slået af en voksen mand ved et busstoppested), mens ét andet barn havde kontakt med politiet, fordi barnet var med til at øve hærværk.

For de øvrige 7 børn er der tale om, at det enkelte barn har været efterlyst hos politiet under opholdet, fordi barnet er blevet væk fra Mælkebøtten om natten eller i flere dage. Hvis et barn udebliver, er det fast procedure, at barnet bliver efterlyst, og at det kommer tilbage til Mælkebøtten igen, når det er fundet.

UDSAT FOR SEKSUELLE KRÆNKELSER UNDER OPHOLDET

Der er spurgt til, om personalet er blevet opmærksomt på, at der er foregået seksuelle krænkelse af børnene eller seksuelle overgreb mod børnene i den tid, hvor børnene har boet i Mælkebøtten. For 3 børn (11 pct. af alle børn i undersøgelsen) er der svaret ja på dette spørgsmål. Der er ikke redegjort for, hvad børnene har været ude for, dvs. om det har været en krænkelse eller et overgreb.

I alle tre tilfælde har Mælkebøtten underrettet Velfærdsforvaltningen om, hvad der er sket, da det er Velfærdsforvaltningen, der har ansvaret for, hvad der skal foretages i den anledning.

KONTAKT MED JÆVNALDRENDE VURDERET VED UDFLYTNING

Kun ét enkelt barn vurderes aktuelt at være uden for fællesskabet med andre børn, men omkring halvdelen af børnene har oplevet at være ofre for/udøvere af vold fra/mod andre børn og for at drille andre børn/blive drillet.

I undersøgelsen spørges der specifikt til fysisk vold udøvet af andre børn eller mod andre børn. Målet er at få et billede af børnenes liv, så man kan få et indtryk af de konflikter, børnene lever i til daglig med deres jævnaldrende. Når tallene opgøres på denne måde, findes der en langt større andel børn, der har været ofre for eller udøvere af fysisk vold, end der findes, hvis man spørger om vold mod børn udøvet af voksne.

I alt 12 børn (43 pct. af alle børn i undersøgelsen) er blevet slået af andre børn i løbet af den periode, de har boet i Mælkebøtten. Der kan både være tale om, at de er blevet slået af andre børn i Mælkebøtten, og at de er blevet slået af børn i skolen eller børn på gaden.

Tilsvarende har 15 børn (54 pct. af alle børn i undersøgelsen) selv slået andre børn i den periode, hvor de har boet i Mælkebøtten. Igen kan der både være tale om børn i Mælkebøtten, om børn i skolen og om andre børn, de har mødt. Ofte er det de samme børn, der både selv er blevet slået og har slået andre børn.

Der er en sammenhæng mellem, om børn bliver slået/selv slår, og om de bliver drillet/selv driller. 8 børn (29 pct. af alle børn i undersøgelsen) er blevet drillet meget – mere end andre børn bliver drillet i den periode, hvor de har boet i Mælkebøtten. Drilleriet kan både være sket i og uden for Mælkebøtten. Disse børn er også relativt hyppigere end andre børn involveret i vold som ofre eller udøvere.

11 børn (39 pct. af alle børn i undersøgelsen) har selv drillet andre børn, igen kan de både have drillet børn i og uden for Mælkebøtten.

Tallene viser, at børnene har et vanskeligt liv, hvor der kan være lige så stor chance for at slå/blive slået og drille/blive drillet, som der er for at have en god kontakt med jævnaldrende børn.

Både det at drille/blive drillet og det at slå/blive slået af andre børn er noget, der arbejdes meget med i Mælkebøtten. Målet er, at børnene skal lære, at sådan gør man ikke. Der lægges vægt på, at sådanne episoder altid tages op, og at børnene skal lære, at man kan tale om tingene, at man kan lave aftaler, og at man eventuelt kan lave kompromisser. De høje tal viser, at personalet er opmærksomt på både drilleri og vold, og fra samtaler med personalet ved jeg, at det er en af de ting, der drøftes og søges håndteret.

BRUG AF DAGINSTITUTION OG SKOLE UNDER OPHOLDET OG VED UDFLYTNING

Under opholdet har børnene gået i daginstitution og i skole. Ved udflytningen går 5 børn (18 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) i daginstitution, mens 3 børn aktuelt ikke går i daginstitution. 19 børn (68 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) går i skole. Ét barn har afsluttet skolegangen.

Blandt de børn, der går i daginstitution, er der 4 børn, der fortsat er glade for deres daginstitution, mens det sidste barn ikke er så glad for institutionen. Mælkebøttens personale har haft kontakt med alle børnes daginstitutioner, og de er tilfredse med de fire institutioner.

For 3 børns vedkommende mener Mælkebøtten, at det vil være godt, hvis barnet fortsætter i samme daginstitution, for 1 barn mener de,

det vil være bedst, hvis barnet skifter institution. Det sidste barn skal flytte væk fra Nuuk og skal derfor under alle omstændigheder i en ny daginstitution.

Om et enkelt barn oplyser Mælkebøtten, at barnet har en ven i daginstitutionen, som det vil være godt for barnet at fortsætte venskabet med. De øvrige børn har ikke så tætte venner i deres institution.

16 af de 19 børn, der går i skole, går i en almindelig skoleklasse. De øvrige 3 børn går i specialklasse eller får en anden form for hjælp. 7 børn af de børn, der går i en almindelig skoleklasse, går i 1. til 3. klasse, 4 børn går i 4. til 6. klasse, og de sidste 5 børn går i 8. til 10. klasse.

Når vi ser på de 16 børn, der går i en almindelig skoleklasse, er der 4 børn, der klarer sig godt i skolen, og 12 børn, som klarer sig nogenlunde godt i såvel grønlandskundervisningen som i matematikundervisningen, mens 3 børn har vanskeligt ved at følge med i undervisningen.

Mælkebøttens personale vurderer, at 8 af børnene, det vil sige cirka halvdelen, klarer sig bedre i skolen nu, end de gjorde, da de flyttede ind i Mælkebøtten. De øvrige børn klarer sig hverken bedre eller dårligere, og et enkelt barn har fået tilbudt særlig støtteundervisning.

I alt 15 af de 19 børn (svarende til 84 pct.) er glade for at gå i skole. De sidste 4 børn er ikke glade for at gå i skole. Børn, der ikke er glade for at gå i skole, findes typisk blandt de ældste børn i Mælkebøtten.

For 17 af de 19 skolebørn har Mælkebøtten haft kontakt med barnets skole. Det betyder, at der i den periode, hvor barnet har boet i Mælkebøtten, aktivt er blevet taget kontakt med barnets skole. Da børnene flyttede ind, havde Mælkebøtten kun kontakt med 9 børns skoler.

For 12 børn er Mælkebøtten tilfredse med barnets skole, for de sidste 7 børn er man mindre tilfreds. For 9 børn mener personalet, at det vil være bedst for barnet, hvis det kan fortsætte på samme skole efter udflytningen, og for 6 børn mener personalet, det vil være bedst for barnet at skifte skole. De 6 børn går alle på skoler, som personalet ikke ubetinget mener, de er tilfredse med. Den manglende tilfredshed kan både handle om undervisningen (at der fx er så mange vikarer, at barnet ikke lærer tilstrækkeligt meget), om hvorvidt skolen er tilstrækkelig opmærksom på eleverne, om at det bliver bemærket, at de er elever, der ikke kommer i skolen, og det kan handle om de andre elever i skolen, hvor personalet kan mene, at barnet er kommet ind i en gruppe af børn, som det ikke er godt at være sammen med (fx på grund af rygning, alkohol eller ballade på gaden).

Der er igen spurgt om, hvorvidt barnet har haft psykiske problemer i forbindelse med skolegangen. 3 børn oplyses at have haft psykiske problemer i form af, at de har været kede af det, har manglet selvtillid og/eller har været alt for tilbagetrukne. 5 børn har haft konflikter med kammeraterne, og 5 børn har haft konflikter med lærerne. 8 elever har haft koncentrationsproblemer i skolen. Igen er det i vid udstrækning de samme børn, der har mere end ét problem. For 4 børn er der iværksat særlige foranstaltninger, der kan støtte barnet i skolen. Mælkebøtten mener generelt, der har været et godt samarbejde om den støtte, der er givet til børnene.

FRITIDSAKTIVITETER UNDER OPHOLDET

I alt 12 børn (43 pct. af alle børn i undersøgelsen) er begyndt at dyrke fritidsinteresser i den tid, hvor de har boet i Mælkebøtten. De er begyndt at spille fodbold eller håndbold, gå til svømning, spille musik,³² synge og/eller være med i de forskellige aktiviteter i Mælkebøttens aktivitetscenter.

De fleste børn (21 børn) har fået venner blandt de andre børn i Mælkebøtten. Kun for et enkelt barn vurderer personalet, at det ikke er en ven, som det er godt for barnet at have. For de øvrige børn mener personalet, at det bedste vil være, hvis børnene kan bevare deres venskaber.

MÆLKEBØTTENS KONTAKT MED FORÆLDRENE UNDER OPHOLDET OG VED UDFLYTNING

Mælkebøtten har flere gange været i kontakt med mødre til 23 børn, som er med i undersøgelsen (79 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) og med 14 af børnenes fædre (48 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen). I nogle tilfælde er barnets mor eller far død, og der kan så have været kontakt med bedsteforældre, mostre eller stedforældre samt tidligere plejeforældre. Enkelte forældre har det ikke været muligt at have kontakt med, de er rejst fra byen, enten til en anden by i Grønland eller til Danmark.

For 21 børn er der lavet en fast samværsaftale mellem børn og forældre. 7 børns forældre (forældre til 24 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) har overholdt aftalen og har været sammen med barnet

32. I den periode, undersøgelsen har forløbet, har Mælkebøtten fået oprettet et særligt musikrum, hvor børnene sammen med andre børn fra Nuuk kan spille musik. Musikrummet er en del af Mælkebøttens aktivitetscenter.

som planlagt. 14 børns forældre (forældre til 48 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) har delvist overholdt aftalen, dvs. de er kommet, når de har husket det, og/eller når de har været ædru. De øvrige 7 børns forældre har ikke været i stand til at overholde samværsaftalerne.

BARNETS KONTAKT MED SIN FAMILIE UNDER OPHOLDET OG VED UDFLYTNING

Mælkebøtten er blevet bedt om at vurdere barnets kontakt med sin familie under opholdet. Der er stillet en række spørgsmål, som belyser kontakten. For 8 børn (28 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) vurderes det, at der er en gensidig god og varm kontakt, svarende til hvad der er i almindelige familier. I forlængelse af dette vurderes 13 børn (45 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) at have forældre, der drager normal omsorg for deres barn, ligesom 11 børn (38 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) vurderes at være tæt knyttet til deres forældre.

For 10 børn (34 pct. af alle udflyttede børn i undersøgelsen) menes der ikke at være særlig meget kontakt mellem barn og forældre, og 3 børn vurderes direkte at være bange for deres forældre.

Beskrivelsen af børnenes kontakt med deres forældre er således generelt mindre positiv på udflytningstidspunktet, end den var umiddelbart efter, at børnene var flyttet ind.

STATUS VED UDFLYTNING

Når barnet flytter ind i Mælkebøtten, skal der gennemføres en undersøgelse af barnets forhold med henblik på at finde ud af, om barnet skal flytte tilbage til sine forældre, eller om det skal anbringes uden for hjemmet. Undersøgelsen gennemføres af Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq efter de almindelige retningslinjer i den grønlandske sociallovgivning. For 19 af de i alt 29 børn er en sådan undersøgelse gennemført og afsluttet, før barnet flytter fra Mælkebøtten. For de resterende 10 børn er det ikke sket. For 3 børn vurderede Velfærdsforvaltningen, at det ikke var nødvendigt at gennemføre en undersøgelse, og for et barns vedkommende forlangte forældrene barnet hjem, inden undersøgelsen var afsluttet. For de øvrige børn er der ikke anført begrundelse for, at Velfærdsforvaltningen ikke har gennemført og afsluttet en undersøgelse før udflytningen.

TABEL 3.5

Børn i Mælkebøtten fordelt efter, hvor de flytter hen efter opholdet i Mælkebøtten. Procent og antal.

Barnet flytter ...	Pct.	Antal
Tilbage til forældre	14	4
På børnehjem i Nuuk	7	2
På børnehjem i anden by	14	4
På behandlingsinstitution	14	4
I plejefamilie	14	4
Hos forælder, barnet ikke tidligere har boet sammen med	7	2
Til familie	7	2
Andet	21	6
I alt	98	28

Anm.: Da procenter angives i hele tal, vil summen ikke altid være 100.

Som det fremgår af tabel 3.5, flytter det store flertal af børnene på børnehjem (eller en tilsvarende bo-institution). For 4 børn er det et børnehjem i en anden by end Nuuk, for de resterende 6 er der tale om, at de flytter til et børnehjem eller en behandlingsinstitution i Nuuk. Det er i alle tilfældene drenge, der flytter på behandlingsinstitution.

4 børn flytter til en plejefamilie, og 2 børn flytter til noget familie, hvor de skal være i pleje, dvs. at i alt 6 børn (svarende til 21 pct. af alle børn, der er flyttet ud) flytter i familiepleje. For 2 børn er der tale om en plejefamilie i Nuuk by, mens der for 4 børn er tale om familie eller plejefamilie i en anden by. For en del børn er der således tale om en større ændring af dagligdagen, idet de både flytter fra forældrene og fra det sted, hvor de senest har boet med forældrene. Der er dog mange grønlandske familie, der flytter en hel del, så på den måde er flytningen i sig selv ikke nogen speciel begivenhed.

Ifølge Mælkebøttens personale er 19 børns forældre (svarende til forældrene til 66 pct. af alle børn, der er flyttet fra Mælkebøtten) tilfredse med beslutningen om, hvor barnet skal flytte hen. 1 forælder er utilfreds, mens der ikke er nogen viden om, hvad de restende 8 forældre mener om beslutningen om, hvor barnet skal bo (typisk forældre, som Mælkebøtten ikke har så meget eller så god kontakt med).

Efter Mælkebøttens opfattelse er der truffet en god beslutning for i alt 24 børn (83 pct. af alle udflyttede børn). For de øvrige børn havde Mælkebøtten foreslået en anden mulighed, som de mente ville være bedre for barnet, samtidig med at de erkendte, at det er Velfærdsforvaltningen, der har den afgørende beslutning.

Efter udflytningen blev der givet en række foranstaltninger. 12 børn fik en personlig rådgiver, 3 børn fik praktisk eller pædagogisk støtte i hjemmet, 4 børn fik psykologhjælp, og 1 familie fik familiebehandling.

HVORDAN BARNET HAR DET VED UDFLYTNINGEN

For at få et billede af barnets trivsel på det tidspunkt, hvor det flytter fra Mælkebøtten, er der indhentet informationer om en række udsagn, som hver for sig kan være med til at beskrive barnets trivsel – se tabel 3.6, hvor det er oplyst, for hvor mange børn der er svaret, at det pågældende udsagn passer helt eller delvis godt på barnet. På alle udsagn kan der svares ”passer ikke”, ”passer delvist”, ”passer helt” eller ”ved ikke”.

TABEL 3.6

Andelen af børn i Mælkebøtten, for hvem udsagn om trivslen ved udflytning passer helt eller delvist. Procent og antal.

	Procent	Antal børn
Barnet er for det meste glad	89	25
Barnet er angst, trist	36	10
Barnet er aggressivt	18	5
Barnet er god til at lege med andre børn	89	25
Barnet virker selvmordstruet	4	1
Barnet har tegn på psykisk sygdom	4	1
Barnet er ukoncentreret, let at aflede	36	10
Barnet trives godt i daginstitution eller skole	75	21
Barnet har det godt sammen med jævnaldrende	100	28
Barnet har begrænset kontakt til forældre/familie	46	13
Barnet er tæt knyttet til en eller begge forældre	85	24
Barnet har mindst én voksen, som det er knyttet til	93	26
Barnet har venner	100	28
Barnet har et dårligt skoleforløb	29	8
Barnet har behov for miljøskift til en anden by	29	8
Barnet har behov for vægttab	7	2
Antal børn i opgørelsen i alt		28

Tabel 3.6 viser, at Mælkebøttens ansatte generelt vurderer, at børnene er i god trivsel på det tidspunkt, hvor de flytter fra Mælkebøtten. Det skal dog her bemærkes, at tabellen er den mest positive udgave af tallene, idet både udsagn, som ”passer delvist”, og udsagn, som ”passer godt”, samlet er inddraget i karakteristikken af barnets trivsel.

Det er bemærkelsesværdigt, at alle børn angives at trives godt sammen med jævnaldrende, og at alle børn angives at have venner. Udtalelserne refererer i høj grad til, hvad man oplever i Mælkebøtten, hvor man lægger stor vægt på, at børnene skal lære at kunne være sammen og skal

lære at have venner. Udsagnene peger derfor specifikt på, at børn, der ikke havde jævnaldrende venner, da de flyttede ind, nu har fået etableret mindst ét venskab, eventuelt til et andet barn, der også bor/har boet i Mælkebøtten. Tilsvarende peger udsagnene på, at alle børn – som minimum – har lært at kunne trives med de andre børn, der bor i Mælkebøtten.

Selvom det langt fra er givet, at børnene vil have mulighed for at holde kontakt med hinanden efter udflytningen, viser svarene alligevel, at børnene har fået en erfaring med at have venskab og godt samvær med andre børn. Specielt for de børn, der ikke tidligere har prøvet det, er det en positiv byggesten, som de kan bygge videre på i livet.

FORÆLDRENES FORHOLD PÅ TIDSPUNKTET FOR UDFLYTNING

De fleste forældre har fortsat et svært liv, selvom enkelte har fået det markant bedre. De forældre, der har fået det markant bedre, har i alle tilfælde børn, som er flyttet tilbage til dem.

I alt 12 børns mødre har arbejde (og lever af lønindtægten) på udflytningstidspunktet – det svarer til mødre til 41 pct. af samtlige 29 fraflyttede børn. Ved indflytningen havde 35 pct. af de 31 indflyttede børns mødre et arbejde. Der var ligeledes 12 fædre, svarende til fædre til 41 pct. af de fraflyttede børn, der havde arbejde. Samme andel af fædre havde arbejde, da barnet flyttede ind.

For den samlede gruppe forældre er der ikke sker nogen særlige ændringer i deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er dog ikke alle de forældre, som har arbejde ved udflytningen, der også havde arbejde tidligere – i alt 7 mødre og 7 fædre har haft arbejde, både da barnet flyttede til Mælkebøtten, og da det flyttede fra Mælkebøtten.

For henholdsvis 52 pct. af børnenes mødre og 45 pct. af børnenes fædre havde man kendskab til, at de havde alkoholproblemer på det tidspunkt, hvor børnene flyttede ind. Det svarer til 16 mødre og 9 fædre (tallet for fædre er med det forbehold, at der er 7 fædre, der ikke er nogen kontakt med). Efter indflytningen er der 9 mødre (svarende til mødre til 31 pct. af de 29 fraflyttende børns mødre), der på et tidspunkt under barnets ophold i Mælkebøtten har modtaget en eller anden form for behandling for deres alkoholproblem. I de fleste tilfælde har det dog ikke været nogen behandling, der har ført til ophør af alkoholproblemerne, da 15 mødre oplyses fortsat at have alkoholproblemer på det tidspunkt, hvor barnet flytter. For fædre er der tilsvarende resultater, idet 6 fædre på et tidspunkt har modtaget en eller anden form for be-

handling for deres alkoholproblemer, og alle 6 har fortsat problemer med deres alkoholbrug.

BØRNEENS UDBYTTTE AF OPHOLDET OG MÆLKEBØTTENS INDSATS

Dette kapitel om opholdet i Mælkebøtten indeholder flere oplysninger, som tilsyneladende peger i forskellige retninger. Mælkebøttens personale vurderer, at børnene er blevet sværere at opdrage, børnene har fortsat en SDQ-score, der ligger på grænsen til eller uden for normalområdet, dog med en ændring af de meste fremtrædende problemer, idet pigerne har fået flere adfærdsproblemer og færre problemer med jævnaldrende, mens drenge har fået flere adfærdsproblemer og er blevet mindre hyperaktive.

Børnene har flere psykosomatiske reaktioner, end de havde, da de flyttede ind. Samtidig beskrives børnene generelt som værende i god trivsel ved udflytningen. Når børnene selv udtaler sig, siger de, at de har været glade for at bo i Mælkebøtten. Hvordan kan der foretages en fælles fortolkning af disse forskellige svar?

Udgangspunktet for en fælles fortolkning er, at 16 af de 19 interviewede børn giver udtryk for, at de har været meget glade eller glade for at bo i Mælkebøtten. Dette udsagn støttes af, at 13 af de interviewede børn synes, de voksne i Mælkebøtten har lært dem godt at kende, 4 børn synes, de voksne har lært barnet lidt at kende, mens kun 2 børn ikke synes, de voksne har lært barnet at kende. Tilsvarende er der 16 børn, der siger, at der er en eller flere personer i Mælkebøtten (både børn og voksne), som det er godt at snakke med.

Disse udsagn viser, at det opleves godt at bo i Mælkebøtten, ligesom det viser, at børnene tager imod personalets tilbud om kontakt. Børnene har åbnet sig, så de voksne har kunnet lære dem at kende, og børnene føler, de voksne har taget imod deres åbenhed. Udsagnet om, at der er flere personer, som det er godt at snakke med, kan også tolkes positivt, i og med det er en del af Mælkebøttens målsætning, at børnene skal lære at tale om tingene og sætte ord på følelser og problemer.

Børnenes udsagn kan således tolkes i overensstemmelse med den tidligere gennemgåede tolkning af, hvorfor personalet ved udflytningen vurderer, at barnet er mere vanskeligt at opdrage, end det var, da barnet flyttede ind. Tolkningen var, at børnene var begyndt at føle sig mere trygge i Mælkebøtten og derfor var i stand til at vise flere sider af sig selv, samtidig med at personalet havde lært dem bedre at kende (hvad

børnenes udtalelser bekræfter) og derfor også var i stand til at få øje på flere vanskeligheder, uden at det betød, at barnet blev beskrevet som umuligt. Oplysningerne om, at børnene havde flere psykosomatiske reaktioner ved udflytningen, end dengang de flyttede ind, kan tolkes på samme måde.

Der er således en række tegn på, at det er lykkedes Mælkebøttenes personale at realisere en hel del af målsætningen om, at børn skal accepteres og anerkendes for på den måde at få styrket selvværdet og selvtilliden og få en grundlæggende tillid til, at der findes voksne, de kan stole på, og som holder aftaler.

BØRNEENES LIVSSITUATION OG TRIVSEL 1 ÅR EFTER UDFLYTNING

Kapitel 4 beskriver børnenes livssituation og trivsel 1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten. Beskrivelsen er baseret på informationer fra flere skemaer. Der er data fra skema 2.1, der indeholder sociale data for børn og familie 1 år efter udflytning, spørgsmålene i skemaet svarer i vid udstrækning til spørgsmålene i skema 1 med sociale data for børn og familie ved indflytningen i Mælkebøtten. Desuden er der data fra skema 2.3, hvor der er foretaget interview med de voksne, barnet bor sammen med. Det kan være barnets forældre, andre familiemedlemmer, som barnet bor hos, plejeforældre eller kontaktpædagoger på det børnehjem eller behandlingshjem, barnet nu bor på. Spørgsmålene i skema 2.3 minder i vid udstrækning om de spørgsmål, der var i henholdsvis skema 2, der blev udfyldt af personale fra Mælkebøtten, da barnet flyttet ind, og skema 2.3, der blev udfyldt af personale fra Mælkebøtten, da barnet flyttede ud. Desuden er der data fra interview med de børn, der er 6 år eller ældre, samt informationer fra politiets døgnrapporter og fra børnenes skoler.

I begyndelsen af 2013, hvor dataindsamlingen til denne rapport afsluttedes, var der i alt 17 børn, der havde været flyttet fra Mælkebøtten i mindst 1 år. Det er ikke lykkedes at få kontakt med et enkelt af de fraflyttede børn, der er således hverken gennemført interview med barnet selv eller med de voksne, barnet bor hos, men der er informationer om sociale data for barn og familie.

Da det er forskelligt, hvornår børnene er flyttet, er data indhentet løbende gennem de seneste 3 år og først gjort samlet op i denne rapport. På det tidspunkt, hvor det er 1 år siden, børnene flyttede, er der gennemført et nyt interview med barnet selv, ligesom der er indsamlet nye data om forholdene for børnenes og deres familier, samt gennemført et interview om barnets trivsel med de voksne, barnet bor sammen med. I alt er der 3 børn, som der er indhentet nye data om i 2011, 11 børn, hvor der er indhentet nye data i 2012, og 2 børn, hvor der er indhentet nye data i 2013.

1 år efter udflytningen er der i interviewet med børnene stillet omtrent de samme spørgsmål, som børnene fik, da de skulle flytte. Svarene ligner på mange måder hinanden. Børnene er fortsat i de fleste tilfælde glade, og de er i de fleste tilfælde også glade for det sted, hvor de bor.

En stor del af de 13 børn, der er interviewet, nævner dog forskellige vanskeligheder: 9 børn synes, der har været svære ting i forbindelse med, at de har skullet bo et nyt sted, og heraf er der flere, som angiver konflikter med andre børn som en af de svære ting. Mens børnene boede i Mælkebøtten, var der også mange børn, der havde konflikter med andre børn, og det var et af de store temaer i Mælkebøtten at lære børnene, at konflikter kan løses, ved at man taler om tingene.

Børnene nævner næsten alle, at der på det sted, hvor de bor, er en voksen, som hjælper dem, når de har problemer. Det gælder, uanset hvor børnene bor.

Mest bemærkelsesværdigt er det, at der kun er en tredjedel af børnene, der svarer, at der er mindst én voksen, som er god at snakke med på det sted, hvor de bor. De øvrige siger, der ikke er nogen voksne, som er gode at snakke med. Det er en markant forskel fra udtalelserne på det tidspunkt, hvor børnene flyttede fra Mælkebøtten. Det samme gælder for svarene på spørgsmålet om, hvorvidt der er et eller flere børn, som er gode at snakke med. Her er der også færre børn, der 1 år efter udflytningen svarer, at der er børn, som det er godt at snakke med.

De fleste børn har jævnaldrende, som de er sammen med eller leger med, men der er dog 2 børn, der som regel leger alene. Alle børn nævner, at den bedste fritidsaktivitet er at lege med andre børn, gerne udendørs, og så er der mange, der er glade for at bruge en computer. Ingen børn nævner det at lege alene som en attraktiv aktivitet.

Børnene bor forskellige steder. En hel del er flyttet til en anden institution i form af et børnehjem eller et behandlingshjem. Andre er

flyttet i familiepleje, og nogle er flyttet til noget familie, mens andre er flyttet tilbage til forældrene. De børn, der er flyttet til en institution, bor alle det samme sted 1 år efter, mens nogle af de børn, der er flyttet tilbage til forældrene eller til noget familie, er flyttet flere gange. Set i denne sammenhæng fremstår familien således som det mindst stabile sted.

I alt 8 børn har modtaget hjælp fra Velfærdsforvaltningen /socialforvaltningen i den kommune, hvor de bor – oftest har der været tale om en kortvarig hjælp.

1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten er børnene i de fleste tilfælde, ligesom da de flyttede ind i Mælkebøtten, karakteriseret ved at have et gennemsnitligt eller et roligt temperament.

Flertallet af børnene har fortsat en SDQ-score, der ligger under det normale område. Det vil sige, der er fortsat tale om børn med mange vanskeligheder og med kun en begrænset styrke til at overvinde dem. Som på tidspunktet for udflytningen er der fortsat mange emotionelle problemer, adfærdsproblemer og problemer med jævnaldrende kammerater.

Børnene har haft et godt helbred i det forløbne år, men de har haft mange psykosomatiske reaktioner. Cirka en tredjedel af børnene beskrives som depressive, pigerne beskrives næsten alle som triste, mens halvdelen af drengene har angstreaktioner.

Børnene har i vid udstrækning problemer med jævnaldrende børn. De er ofte involverede i konflikter med fysisk vold, og enkelte børn er aktuelt uden for det sociale fællesskab med andre.

De fleste børn klarer sig rimeligt godt fagligt, selvom enkelte har flere vanskeligheder. Børnene klarer sig knap så godt socialt i undervisningen og endnu dårligere i det sociale fællesskab med andre børn, hvor kun ét barn angives at klare sig godt.

Resultatet svarer til, hvad der er fundet i forbindelse med opgørelsen af SDQ-score, nemlig at børnene har markante vanskeligheder med at trives i det sociale fællesskab med jævnaldrende.

De fleste børn har kontakt med deres forældre, selvom de er anbragt uden for familien, der er dog enkelte, der ikke har kontakt med forældrene. Der er ofte en gensidig varm kontakt mellem børn og forældre, men det er alligevel en svær kontakt for børnene, hvor omsorgsrollerne er blevet vendt om, så det i høj grad er børnene, der må føle ansvar og drage omsorg for forældrene.

Der er kun 3 børn, hvor der er faste aftaler om anbringelsens varighed.

INTERVIEW MED BØRNE 1 ÅR EFTER UDFLYTNING

I alt 13 børn er blevet interviewet 1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten. 4 af de interviewede børn er 9 år eller yngre, 4 børn er fra 10 til 13 år, og de sidste 5 børn er 15 år eller ældre. Interviewet fandt sted der, hvor børnene boede, hvor de blev kontaktet af en medarbejder fra Mælkebøtten, der ikke havde været barnets kontaktperson. Til interviewet blev der anvendt et spørgeskema svarende til det skema, der blev anvendt ved udflytningen fra Mælkebøtten. Alle interview foregik på grønlandsk.

FORTSAT GLADE BØRN

De fleste børn beskriver fortsat sig selv som glade. 6 børn er meget glade, 5 børn er glade, og 2 børn er ikke så glade. De børn, der ikke er glade 1 år efter, at de er flyttet fra Mælkebøtten, beskrev heller ikke sig selv som glade, da de blev interviewet i forbindelse med flytningen. Dette er et signal om, at der ikke sker de store ændringer med hensyn til børnenes oplevelse af at være glade.

11 børn er enten meget glade eller glade for at bo, hvor de bor nu. Her er der 2 børn, der var glade for at bo i Mælkebøtten, der nu ikke er så glade for at bo, hvor de bor, mens 2 andre børn er mere glade for at bo, hvor de bor nu, end de var for at bo i Mælkebøtten.

7 børn fortæller, at de har leget med/været sammen med mange andre børn på det nye sted, 4 børn har leget med/været sammen med andre børn, og 2 børn har for det meste været alene. Næsten alle foretrækker at lege med andre børn, gerne at lege udendørs og at bruge en computer.

11 børn synes, at de voksne på det sted, hvor de nu bor, har lært dem godt at kende, og 2 børn synes ikke, de voksne kender dem særligt godt.

På alle disse punkter er der tilsyneladende ikke noget særlige forskelle mellem svarene ved udflytningen fra Mælkebøtten og svarene 1 år efter udflytningen.

KUN FÅ BØRN HAR NOGEN VOKSNE AT SNAKKE MED

Børnene er også blevet spurgt om, hvorvidt de har nogen voksen, som det er godt at snakke med. I alt 5 børn (svarende til 38 pct. af de interviewede børn) mener, mindst én af de voksne på det sted, hvor de bor nu, er god at snakke med, mens andre 5 børn ikke mener, der er nogen

voksne, som det er godt at snakke med, og 3 børn ikke kan besvare spørgsmålet. Ved udflytningen fra Mælkebøtten svarede 16 af børnene (svarende til 84 pct. af de interviewede børn), at der havde været mindst én voksen i Mælkebøtten, som det havde været godt at snakke med. Tilsvarende er der 4 børn, der 1 år efter udflytningen nævner et enkelt barn, de snakker godt med, mens omkring halvdelen af børnene nævner mindst ét andet barn, som de syntes, det var godt at snakke med, da de blev interviewet i forbindelse med udflytningen fra Mælkebøtten.

På dette punkt er der således en forskel, som det er værd at være opmærksom på. Mælkebøttens værdier handler i høj grad om, at det er vigtigt, at børnene lærer at tale om tanker, følelser og konflikter. Mælkebøttens personale stiller derfor op til sådanne samtaler og støtter børnene i at tale om tingene, og børnene tager imod det og svarer ved udflytningen, at der er en eller flere voksne, som er gode at tale med. Når børnene flytter, flytter de voksne ikke med, og de nye voksne har ikke på samme måde et engagement i og en opmærksomhed på det at tale med børnene. Der er ikke nogen logisk sammenhæng mellem, hvor børnene er flyttet hen, og deres svar på, om de har en voksen, der er god at snakke med.

DEN NYE BOLIG

Kun 3 børn er ikke glade for det sted, hvor de bor, og 9 børn synes, der er noget, der har været svært for dem i den tid, de har boet det nye sted. Heraf er der 3, der specifikt nævner konflikter med andre børn, der bor samme sted. Men der er dog også 8 børn, der har fundet en eller flere ting lettere, end de havde troet.

9 børn nævner, at der er noget, der har været sværere, end de havde troet. Når det sammenholdes med, at to tredjedele af børnene ikke mener, de voksne er gode at snakke med, kan det pege i retning af, at børnene i høj grad risikerer at være alene om at løse de vanskeligheder, de har haft. Det ser dog ikke ud til at være tilfældet, da 11 af de 13 børn nævner, at der har været voksne, der har hjulpet dem, når de har haft det svært.

7 børn kan nævne noget, der er det bedste, der er sket, efter at de er flyttet til det nye sted. De øvrige kan ikke nævne noget, eller siger, der ikke er sket noget, som er det bedste. På spørgsmålet om, hvorvidt de kan nævne nogle gode ting, der kommer til at ske, svarer 8 af de interviewede, at det kan de ikke, mens 5 børn nævner forskellige ting. De ting, børnene nævner, er meget forskellige, fx ”jeg kommer til at gå i sko-

le og skal have en uddannelse”, og ”jeg skal have fødselsdag og får et playstationspil” – to udsagn, der blandt andet også afspejler børnenes alder.

SOCIALE DATA FOR BARN OG FAMILIE 1 ÅR EFTER UDFLYTNING

De 17 børn, som flyttede fra Mælkebøtten for 1 år siden, flyttede forskellige steder hen, se tabel 4.1.

TABEL 4.1

Børn, der er flyttet fra Mælkebøtten for 1 år siden, fordelt efter, hvor de er flyttet hen. Antal

Flyttet til ...	Antal børn
Hjem til forældrene	2
Børnehjem i anden by	3
Behandlingsinstitution i Nuuk	3
Plejefamilie i Nuuk	2
Plejefamilie i anden by	1
Til forælder, barnet ikke tidligere havde boet sammen med	1
Til familie	2
Andre steder	3
I alt	17

1 år efter udflugtningen fra Mælkebøtten er der 12 af de 17 børn, der fortsat bor det sted, de først flyttede til.

Af de resterende 4 børn er der 2 børn, der har flyttet én gang, 1 barn har flyttet fem gange, og for det sidste barn har man ikke tal for, hvor mange gange barnet har flyttet. De 4 børn, som ikke bor på det sted, de først flyttede til, er i to tilfælde børn, der først blev hjemgivet til deres mor, og i de to andre tilfælde børn, der kom til at bo hos familien.

I alt 7 børn (41 pct. af de 17 børn, der er med i denne opgørelse), har fortsat kontakt med deres biologiske mor, 1 barns mor lever ikke, 6 børn har ikke nogen kontakt med deres mor, og for de sidste 3 børn ved man ikke, om der er kontakt. 2 børn bor hos deres biologiske far, og yderligere 7 børn har kontakt med deres far. 1 barns far lever ikke, og for de sidste 7 børn ved man ikke, om der er kontakt med den biologiske far. Der er således mange børn, som reelt ikke har nogen kontakt med deres biologiske forældre.

Alle 17 børn har søskende. 8 børn bor sammen med alle eller nogle af deres søskende, mens 5 børn har kontakt med deres søskende (heraf er det børn, der bor sammen med nogle søskende og har kontakt med andre søskende). I alt 4 børn har ikke nogen kontakt med deres søskende.

For 5 børn ved man, at de har bedsteforældre på deres mors side. Man ved, at 3 børn taler i telefon med deres morforældre, men ellers ved man ikke, om og eventuelt hvordan de har kontakt med morforældrene. For 2 børn ved man, at de har bedsteforældre på deres fars side, og man ved, at 1 barn har regelmæssig kontakt med sine farforældre. De øvrige børn kan også godt have mor- eller farforældre, men man har ikke nogen nedfældet viden om det i de kommunale socialforvaltninger.

I alt 8 af de 17 børn blev boende i Nuuk by, og 1 barn flyttede først til en anden by og så tilbage til Nuuk. De resterende 8 børn flyttede henholdsvis til den østlige del af Kommuneqarfik Sermersooq, Qaasuitsup Kommunia, Qeqqata Kommunia og Kommune Kujalleq. Det betyder, at børnene er flyttet til byer og bygder i alle dele af Grønland. Det har derfor været en stor opgave at indhente informationer om børn og familier til brug for at få beskrevet forholdene 1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten.

BARNETS OG FAMILIENS KONTAKT MED VELFÆRDSFORVALTNINGEN/SOCIALFORVALTNINGEN

I alt 8 børn har i løbet af det seneste år modtaget hjælp fra Velfærdsforvaltningen/Socialforvaltningen i den kommune, hvor de bor. I 1 tilfælde har der været tale om en længerevarende hjælp, for de 7 andre børn har det kun været en kortvarig hjælp.

BØRNEENS TRIVSEL 1 ÅR EFTER UDFLYTNING

For 1 af de udflyttede børn var det ikke muligt at få en aftale om et interview med barnet og med de voksne, barnet bor hos. For de 16 børn, hvor der er gennemført interview om barnets trivsel med den voksne, barnet bor sammen med, er det forskelligt, hvilken voksen der er blevet interviewet, se tabel 4.2.

TABEL 4.2

Børn, der er flyttet fra Mælkebøtten, fordelt efter, hvilken voksen der er interviewet 1 år efter barnets udflytning. Antal og procent.

	Antal	Procent af i alt 16 børn
Barnets mor	3	19
Barnets far (bor hos far)	2	13
Barnets plejemor og plejefar	3	19
Barnets kontaktpædagog	5	31
Anden pædagog, hvor barnet bor	2	13
Andre personer	1	6
I alt	16	101

Anm.: Der er gennemført interview med 16 voksne, der bor sammen med børn, der er flyttet ud fra Mælkebøtten for 1 år siden.

FLYTNINGER DET FØRSTE ÅR

1 år efter flytningen fra Mælkebøtten bor 5 børn henholdsvis hos deres biologiske mor eller deres biologiske far, og det er derfor mor/far, der er interviewet. 3 børn bor hos en plejefamilie, og her er både plejemor og plejefar interviewet. 7 børn bor på børnehjem, døgninstitution eller behandlingshjem, og her er det enten barnets kontaktpædagog eller i enkelte tilfælde en anden pædagog, der er interviewet. 1 barn bor hverken hos forældre, plejeforældre eller på institution, men bor med en partner, og her er det et voksent familiemedlem, som kender barnet/den unge godt, som interviewet er gennemført med.

Den interviewede voksne er derfor ikke nødvendigvis den samme voksne, som den person, der blev ansvarlig for barnet ved udflytningen. I alt 10 børn, det vil sige godt halvdelen af børnene, har boet det samme sted, siden de flyttede fra Mælkebøtten. De øvrige 6 børn er flyttet en eller flere gange. 4 børn har boet fra 6 til 9 måneder det sted, hvor de bor, da interviewet finder sted, og 2 børn har boet mindre end 1 måned på det sted, de bor, da der interviewes.

Blandt de børn, der har boet det samme sted i hele det første år efter udflytningen fra Mælkebøtten, er der 6 børn, der flyttede fra Mælkebøtten til et børnehjem (døgninstitution/behandlingshjem), 1 barn, der flyttede hjem til sin mor, 1 barn, der flyttede til sin biologiske far, som barnet ikke tidligere havde boet sammen med, og 2 børn, der flyttede i plejefamilie.

Blandt de 6 børn, som flyttede i løbet af det første år efter udflytningen fra Mælkebøtten, er der børn, der først flyttede til deres mor, og som derefter kom til at bo et andet sted, børn, som først flyttede til

familie eller eventuelt i plejefamilie, og som derefter kom hjem til deres mor, nogle børn, der skiftede plejefamilie osv.

Nogle børn er kun flyttet en enkelt gang, mens andre børn er flyttet flere gange, også mellem forskellige byer. Det har ikke været muligt at få præcise opgørelser over antal flytninger og over, hvilke steder børnene har boet.

DEN INTERVIEWEDES FORHOLD TIL BARNET

Afhængigt af hvor barnet bor, er det forskelligt, hvilken voksen interviewet er gennemført med. Der indledes derfor med en række spørgsmål, der skal belyse, hvor godt den interviewede mener at kende barnet, og hvordan relationen mellem barnet og den interviewede er.

Alle interviewede mener, de kender barnets daglige måde at være på. De ved også (på nær en enkelt), hvad barnet kan lide at spise, og hvordan barnet er, når det er træt. Alle svarer, at de trøster barnet, når det er ked af det, og de føler, barnet støtter sig til dem. Halvdelen svarer, at de af og til er nødt til at skælde ud.

Halvdelen af de voksne oplyser, at de føler, de kender barnet, som var det deres eget (inklusive de interviewede forældre), resten af de voksne svarer, at de ikke kender barnet så godt, mens ingen plejeforældre svarer, at de kender barnet, som var det deres eget. Det svarer til, at halvdelen oplyser, at de i høj grad føler, at barnet til en vis grad lever sit eget liv, at barnet har en del mørke erfaringer, de ikke kender, og at de tit ikke ved, hvad barnet tænker.

12 af de interviewede føler sig velinformede om barnets fortid, enten fordi de selv har kendt barnet eller barnets familie tidligere, fordi de kender nogen, der kender barnet eller barnets familie, eller fordi de er blevet godt informeret af Velfærdsforvaltningen. De 4 plejeforældre svarer alle, at de ikke føler, at de er velinformede om barnets fortid. Det samme gælder for de voksnes viden om, hvordan barnet har det med sine forældre. 8 svarer, at de har en god viden, og 5, at de har en nogenlunde god viden. De sidste 3 interviewede voksne svarer, at de ikke ved noget om barnets forhold til sine forældre.

I alt 11 af de interviewede voksne kender barnets kammerater, kun 5 kender dem ikke. Alle voksne på nær to følger med i skolegangen eller i livet i barnets daginstitution, tilsvarende svarer halvdelen, at de hjælper barnet med at finde gode kammerater. Det er de ældste børn, som de voksne har mindst kontakt med på dette område.

De voksne giver således i vid udstrækning udtryk for, at de har et godt kendskab til børnene, at de føler omsorg for dem, og at relationen er god. Plejeforældrene har mindre viden om børnenes baggrund, end de øvrige voksne har, og relationen mellem de voksne og børnene er mindre tæt for de ældste børn.

TEMPERAMENT

Her 1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten foretages der igen en ny vurdering af børnenes temperament. Ved indflytningen blev børnene i de fleste tilfælde karakteriseret ved at have et gennemsnitligt eller et roligt temperament – kun 3 børn blev karakteriseret som temperamentsfulde. Ved udflytningen blev flertallet af børnene ligeledes karakteriseret ved et gennemsnitligt temperament, men der var flere temperamentsfulde børn og færre rolige børn end ved indflytningen. 1 år efter udflytningen bliver 1 barn vurderet som temperamentsfuldt, 8 børn har et gennemsnitligt temperament, og 6 børn vurderes som rolige børn. For 1 enkelt barn er der ikke nogen vurdering. Selvom der korrigeres for, at der ikke er lige mange børn, der henholdsvis er registret, når de flytter ind, når de flytter ud og 1 år efter udflytningen, finder vi alligevel, at temperamentsbeskrivelsen henholdsvis ved indflytning og 1 år efter udflytning ligner hinanden meget, mens der er mere temperament ved udflytningen.

Det er svært at tolke, hvad dette kan være udtryk for. Det kan være, det er rigtigt, som tidligere skrevet, at børnene i højere grad slipper temperamentet løs, når de begynder at føle sig trygge i Mælkebøtten, og at de er nødt til – i hvert fald i en periode – at lægge mere bånd på sig selv, når de skal bo et andet sted. Det kan også være, at kulturen i Mælkebøtten er mere urolig forstået på den måde, at der kontinuerligt flytter nye børn ind i institutionen, samtidig med at der er børn, der flytter ud, og at dette giver mere temperament i børnegruppen. De foreliggende data giver ikke mulighed for at konkludere, at der reelt er sket nogen ændringer fra situationen ved indflytningen til situationen 1 år efter udflytningen.

KONTAKT MED BARNET

Halvdelen af børnene karakteriseres som åbne og lette at komme i kontakt med 1 år efter udflytningen. Ved indflytningen gjaldt det for 57 pct. af børnene og ved udflytningen for 36 pct. af børnene. 1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten karakteriseres 6 børn (svarende til 38 pct. af de 16 børn) som både åbne og lukkede i deres kontakt med de voksne. Ved

indflytningen gjaldt det for 21 pct. af børnene, og ved udflytningen gjaldt det for 50 pct. af børnene. Procenttallene er opgjort for henholdsvis 28 børn, der flyttede ind, og 28 børn, der flyttede ud (ikke helt de samme børn, da der boede 3 børn i Mælkebøtten, da undersøgelsen startede). Tendensen er den samme, hvis man ser på tallene for de 16 børn, der har været med i undersøgelsen fra indflytning, over udflytning til 1 år efter udflytningen.

Heller ikke på dette område giver data mulighed for at komme med entydige konklusioner. Der kan være forskellige tolkninger. En tolkning kan helt enkelt være, at børnene samlet set var sværere at få kontakt med, da de flyttede fra Mælkebøtten, end de var, henholdsvis da de flyttede ind og 1 år efter. En anden tolkning kan være, at miljøet i Mælkebøtten gjorde det vanskeligere at få kontakt med børnene, da de havde boet der i længere tid og var parate til at flytte. En tredje tolkning knytter sig til de mennesker, der har besvaret spørgsmålene, og til det mål, der har været for deres arbejde. En væsentlig del af Mælkebøttens arbejde er at hjælpe børnene til at blive bedre til at løse (almindelige) problemer og konflikter med andre børn og voksne. Arbejdet består i at lære børnene at tale om problemerne, at lære dem at blive bedre til at se, hvad der er problemet, at lære dem at finde måder at løse problemerne på og at lære dem, hvordan man afslutter et problem og får et almindeligt godt forhold til hinanden. Samtidig lærer børnene, at de hver dag skal fortælle, hvordan de har det (og barnets tilstand bliver markeret med en smiley på en opslagstavle), så andre kan vide, om barnet fx er glad eller sur eller trist. Disse opgaver er en udfordring for børnene, især for de børn, der er vant til at beskytte sig selv ved at være tilbageholdende. Igen er der dog ikke nogen sikker tolkning af undersøgelsens resultater.

HVORDAN BARNET ER AT OPDRAGE

1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten er de voksne, som barnet bor sammen med, blevet spurgt om, hvorvidt de opfatter barnet som nemt eller svært at opdrage. Svarene fremgår af tabel 4.3. Oplysningerne er tjekket med hensyn til, om der er specielle forhold knyttet til nogle af de børn, hvis data indgår i tabellerne vedrørende indflytning og udflytning, men som endnu ikke er fraflyttede. Der er ikke nogen specifikke forskelle.

TABEL 4.3

Børn, der er flyttet fra Mælkebøtten for 1 år siden, fordelt efter, hvor nemt eller svært, det er at opdrage dem, særskilt for køn. Procent og antal.

	For det meste nemt, pct.	Både nemt og svært, pct.	I perioder kan det være svært, pct.	For det meste svært, pct.	Antal
Piger	63 *	38	0	0	8
Drenge	25	63 *	0	13	8
Alle børn	44	50	0	6	16

Anm.: Forskelle i svarene for henholdsvis piger og drenge er markeret med en stjerne (*).

Sammenlignes procenterne i tabellen med de tilsvarende tal henholdsvis ved indflytning i og udflytning fra Mælkebøtten, er der enkelte uændrede forhold samt flere ændringer. Ved indflytningen blev pigerne anset for nemmere at opdrage end drengene – det gjaldt også ved udflytningen, og det gælder fortsat 1 år efter udflytningen. Samtidig finder vi, at børnene samlet opfattes som nemmere at opdrage.

Ligesom under opgørelsen af temperament og kontakt med barnet finder vi, at der er flere børn, der karakteriseres som svære at opdrage på det tidspunkt, hvor de flytter fra Mælkebøtten. Igen er der ikke specifikke oplysninger om hvorfor, men der kan igen være tale om, at børnene har været udfordret under opholdet i Mælkebøtten, fordi det har været anset for vigtigt at lære dem at opføre sig på en måde, så de ville kunne løse problemer med andre børn og voksne, uden at det førte til voldssomheder i form af råb og skrig eller vold. Når børnene anses for lettere at opdrage efter 1 år, kan det måske være, fordi de faktisk har lært noget i Mælkebøtten.

Det mest bemærkelsesværdige er, at der kun er et enkelt barn (13 pct. af de 16 børn), der 1 år efter udflytningen fra Mælkebøtten karakteriseres som vanskeligt at opdrage.

BØRNEENS VANSKELIGHEDER OG STYRKER

Børnenes styrker og vanskeligheder er igen målt med brug af SDQ-testen. Alle de børn, hvor der er målt SDQ-score, ligger uden for normalområdet, se tabel 4.4. 4 piger befinder sig i grænseområdet til den normale score, mens 1 pige og 3 drenge vurderes at ligge uden for det normale område. Dette er igen et signal om, at det er børn med mange vanskeligheder og få styrker.

TABEL 4.4

Børn, der er flyttet fra Mælkebøtten for 1 år siden, fordelt efter SDQ-score, særskilt for køn. Procent og antal.

SDQ-score	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.	Piger, antal	Drenge, antal	Begge køn, antal
Inden for normalområdet	0	0	0	0	0	0
På grænsen til normalområdet	75	0	43	3	0	3
Uden for normalområdet	25	100	57	1	3	4
I alt	100	100	100	4	3	7

Tallene er så små, at det er vanskeligt at sige noget præcist om, hvorvidt der kan være sket ændringer. At tallene er så små, skyldes dels, at der er så få børn, som er fulgt 1 år efter udflytning, og dels, at der er spørgsmål, der ikke er blevet besvaret i de interview, der er gennemført med de voksne, børnene bor sammen med. De eneste mulige observationer er for det første, at børnene fortsat har det svært 1 år efter, at de er flyttet fra Mælkebøtten, og for det andet, at der tilsyneladende ikke sker observerbare ændringer i deres SDQ-score.

Tabel 4.5 viser andelen af piger og drenge, der er flyttet ud fra Mælkebøtten for 1 år siden, med problemer inden for de fire problemområder, der indgår i SDQ-scoringen, nemlig emotionelle problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet og kammeratskabsproblemer.

TABEL 4.5

Andelen af børn, der er flyttet fra Mælkebøtten for 1 år siden, med nogen grad eller høj grad af emotionelle problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivitet og kammeratskabsproblemer, særskilt for køn. Procent og antal.

I nogen grad eller i høj grad	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.	Piger, antal	Drenge, antal	Udfyldt for antal børn i alt
Emotionelle problemer	100	83	92	6	5	12
Adfærdsproblemer	50	86	67	4	6	15
Hyperaktivitet	17	20	18	1	1	11
Kammeratskabsproblemer	88	80	83	7	5	13

Billedet af børnenes vanskeligheder ligner resultaterne fra tidligere. Emotionelle problemer fylder meget, både hos piger og drenge, flertallet af børnene har problemer med jævnaldrende kammerater, som de også havde ved de to foregående undersøgelser, og adfærdsproblemer er hyppige hos begge køn. Tilsvarende er der ikke mange børn, der karakteriseres ved hyperaktivitet.

Igen må det præciseres, at det er små tal, og at der ikke er noget statistisk signifikant ved resultaterne. Alligevel må det dog vække opmærksomhed, at der er så mange børn med specielt emotionelle problemer og kammeratskabsproblemer. Begge problemområder er tunge at bære på. Emotionelle problemer følger med på alle områder af tilværelsen og problemer med kammerater er også en næsten direkte vej til alvorlige problemer senere i livet. Der er også her tale om nogle forhold, som det vil være godt, at Mælkebøtten er opmærksom på og inddrager i det videre arbejde med børnene.

SUNDHEDSMÆSSIGE FORHOLD

Alle 16 børn har haft et godt helbred i den tid, der er gået, efter at de er flyttet fra Mælkebøtten. I alt 11 børn har ikke fejlet noget ud over almindelige forkølelser. 4 børn har haft flydeører og influenza, mens et enkelt barn flere gange har haft influenza og forkølelser.

TABEL 4.6

Andelen af børn, der er flyttet fra Mælkebøtten for 1 år siden, med psykosomatiske reaktioner, særskilt for psykosomatisk reaktion og køn. Procent.

Psykosomatisk reaktion	Piger, pct.	Drenge, pct.	Begge køn, pct.
Dårlig appetit	50	50	50 -
Hovedpine	75	63	69
Mavepine	50	50	50 -
Umotiveret gråd	63	63	63 +
Angstreaktioner	13	50 *	31
Mareridt	50	38	44
Ufrivillig vandladning	13	25	19
Påfaldende interesse for sex	50 *	13	31 +
Tristhed	94 *	63	75 -
Virket depressiv	38	38	38 +
Været aggressiv	13	38 *	19 -
Været rastløs	13	38 *	25 -
Manglende koncentration	25	50 *	38 -
Selvmodstanker	38	13	25
Selvbeskadigelse	13	0	6
Virket hjælpeløs	13	38 *	25 -
Holdt sig væk fra andre	0	25 *	44
Været meget tavs	0	38	13 -
Antal i alt	8	8	

Anm.: Forskelle i svarene for henholdsvis piger og drenge er markeret med en stjerne (*), mens markante forskelle mellem svarene ved indflytning og ved udflytning markeres med et plus (+), hvor der er tale om en stigende andel piger/drenge og et minus (-), hvor der er tale om en faldende andel piger/drenge.

Børnene har fortsat en række psykosomatiske reaktioner. For begge køn er der sket en øgning siden udflytningen fra Mælkebøtten af det antal

børn, der kan få umotiveret gråd. Derudover er det mest markant, at der er et øget antal drenge med de forskellige psykosomatiske reaktioner. Når der sammenlignes med tallene fra det tidspunkt, hvor børnene flytter fra Mælkebøtten, ses det, at der er flere drenge med angstreaktioner, ligesom der er flere drenge, der er aggressive, er rastløse og mangler koncentration. Endelig er der flere drenge, der virker hjælpeløse og som holder sig væk fra andre.

KONTAKT MED POLITIET

Kun 3 børn har i det forløbne år været registreret i politiets døgnrapporter. For 2 børn skete det ved, at børnene blev afleveret til politiet af andre. 2 af børnene er registrerede to gange. Ingen børn var påvirkede af hash eller alkohol, da de blev registrerede.

Kun 1 af de 3 børn var offer i den sag, som førte til registreringen. Et andet barn var gerningsmand i det forhold, som førte til registreringen. Ved de sidste tre registreringer var børnene til stede uden hverken at være ofre eller gerningsmænd.

I alt 5 registreringer i politiet døgnrapporter (for i alt 3 børn) lyder måske ikke så voldsomt, men i betragtning af, at der kun er data for i alt 17 børn, er det alligevel mere, end man kunne forvente.

KONTAKT MED JÆVNALDRENDE

Godt halvdelen af børnene er blevet slået af andre børn i løbet af det seneste år, og omtrent lige så mange har selv slået andre børn. Ofte er det de samme børn, der er blevet slået, og som selv har slået. Det er ganske mange børn, der har været involveret i at blive slået/selv at slå, og det må tolkes som et tegn på det tidligere beskrevne, nemlig at børnene i næsten alle tilfælde har problemer med deres jævnaldrende.

Cirka en fjerdedel af børnene bliver drillet mere, end andre børn gør, og lidt færre børn, end hvad der er almindeligt blandt børn, har selv drillet andre børn mere. Drilleri er også et af flere mulige tegn på problemer i forhold til jævnaldrende.

Et tredje tegn på børnenes sociale vanskeligheder med jævnaldrende er, at i alt 3 børn aktuelt er uden for et fællesskab med jævnaldrende. I en dataindsamling, hvor der kun er informationer om 17 børn, er 3 børn uden for det sociale fællesskab så mange, at det bør vække opmærksomhed.

Nogle børn har fritidsinteresser, hvor de også har kontakt med jævnaldrende. 5 børn spiller fodbold eller håndbold, 3 børn går til en eller anden form for dans, 2 børn går til gymnastik, 3 børn går til musikundervisning, 1 barn går til korsang, 1 barn spiller teater, 1 barn går til karate, 3 børn løber på ski, og 7 børn går til svømning. På dette område har børnene i vid udstrækning fortsat med de aktiviteter, de kom i gang med, mens de boede i Mælkebøtten.

SEKSUELLE KRÆNKELSER

2 af de 17 børn, begge piger, har været udsat for seksuelle krænkelse i det forløbne år. Igen er det et tal, man bør være opmærksom på, da det samlede antal børn er så lille. 2 børn af 17 er 12 pct., og det er en høj andel.

DAGINSTITUTION ELLER SKOLE

4 børn går i daginstitution, 1 år efter at de er flyttet fra Mælkebøtten, og 1 barn går ikke i daginstitution. Alle børn er glade for deres daginstitution, og alle de voksne, som de enkelte børn bor sammen med, har besøgt daginstitutionen. 3 af de voksne er fuldt ud tilfredse med daginstitutionen, 1 er knap så tilfreds.

3 børn har særlige venner i daginstitutionen, i alle tilfælde venner, som de voksne mener, det er godt for barnet at kende.

11 børn går i skole, 1 barn har netop afsluttet sin skolegang. 8 børn går i en almindelig klasse, mens 3 børn går i specialklasse. De børn, der går i en almindelig klasse, går for 5 børns vedkommende i 0.-5. klasse, mens de sidste 3 børn går i 6.-8. klasse. I alt 6 børn går i samme skole, som da de flyttede ind i Mælkebøtten, de sidste 5 børn har flyttet skole (typisk fordi de er flyttet fra Nuuk by).

8 børn angives at følge godt eller nogenlunde godt med i grønlandsundervisningen, mens 3 børn har problemer (de børn, der går i specialklasse), mens der er 9 børn, der klarer sig godt eller nogenlunde godt i matematikundervisningen, og 2 børn, der har svært ved at følge med i matematikundervisningen. For 7 børn oplyser de voksne, at barnet klarer sig bedre i skolen nu end for 1 år siden. I alt 3 børn får særlig støtte til skolegangen enten i form af specialundervisning eller i form af lektiehjælp på den institution, hvor barnet nu bor. For 8 børn mener de voksne, at børnene lærer mere (6 børn) eller lige så meget, som de gjorde tid-

ligere, og for 2 børn mener de voksne, at barnet i dag lærer mindre i skolen end tidligere.

For 10 af de 11 børn har de voksne, barnet bor sammen med, haft en eller flere kontakter med barnets skole. For 8 børn oplyser de voksne, at de er i høj grad eller i nogen grad tilfredse med skolen. For de sidste 3 børn siger de voksne, at de ikke er tilfredse med skolen.

6 børn er i høj grad glade for at gå i skole, og 4 børn er i nogen grad glade for at gå i skole, mens kun et enkelt barn ikke er glad for at gå i skole. 9 børn har gode venner i deres skole, men det er kun i 5 tilfælde, at de voksne synes, det er godt for barnet at fortsætte venskabet.

Flere børn har haft vanskeligheder i deres skolegang. For 5 børn oplyses det, at de har haft psykiske problemer i form af, at de har været kede af det, har manglet selvtillid og har været alt for tilbagetrukne. 7 børn har haft koncentrationsproblemer i klassen, 5 børn har haft konflikter med de andre elever, og 4 børn har haft konflikter med lærerne. Nogle elever har haft alle problemer, mens andre kun har haft et enkelt eller to problemer.

I alle tilfælde kan eksistensen af problemerne tolkes som ét signal (af flere mulige) om, at børnene har det svært, og formentlig også som signal om, at de føler sig uden for, og at de ikke rigtig ligner de andre børn. På alle områder er der således signaler om, at børnene har det svært og nok i højere grad end andre børn må kæmpe for at klare sig.

Børnenes skoler er blevet kontaktet for på den måde at få supplerende information om, hvordan skolegangen er. Skolen er blevet kontaktet for alle de 8 børn, der går i en almindelig klasse.

6 børn oplyses at klare sig godt fagligt, mens 2 børn har flere vanskeligheder. 3 børn klarer sig godt socialt i undervisningen, og 5 børn klarer sig mindre godt socialt i undervisningen. 7 af de 8 børn har et stabilt fremmøde i skolen.

Når det handler om det sociale fællesskab med andre børn, er der flere vanskeligheder. 1 barn angives at klare sig godt i det sociale fællesskab med andre, 3 børn klarer sig nogenlunde godt, og 4 børn klarer sig ikke godt i det sociale fællesskab med andre børn. Resultatet svarer til, hvad der i øvrigt er fundet, nemlig at børnene har markante vanskeligheder med at trives i det sociale fællesskab med jævnaldrende.

KONTAKT MED BARNETS FORÆLDRE

Et af de kontaktede børn (en af de større piger) er flyttet sammen med en kæreste. For hende er der derfor ikke stillet nogen spørgsmål om kontakt med barnets forældre. Der er således kun informationer om 15 børn i dette afsnit. For de 2 børn, der er flyttet hjem til deres forældre, er det forældrene, der er interviewet, for de resterende børn er det plejeforældre eller pædagoger, der er blevet interviewet.

6 af de interviewede voksne har aldrig eller kun sjældent haft kontakt med barnets biologiske mor – i det ene tilfælde er mor død. 6 svarer, at de har kontakt med barnets biologiske mor cirka hver måned, 3 har kontakt hver uge, og med 1 barns mor er der næsten daglig kontakt. Kontakten med barnets biologiske far er tilsvarende i de familier, hvor der er kontakt med biologisk far. I alt 14 børn har haft kontakt med mor, efter at de er kommet til at bo det nye sted.

For 8 børn vurderes det, at der er tale om en gensidig god og varm kontakt. Der er dog kun 3 børn, hvor de voksne vurderer, at mor drager god omsorg for sit barn. For 9 børn vurderes det, at barnet føler et stort ansvar for sin mor.

I alt 10 børn har været i kontakt med deres biologiske far i løbet af det seneste år. For 7 børn vurderes der at være tale om en gensidig god og varm kontakt, og for 6 børn vurderes det, at far drager omsorg for sit barn. For 6 børn vurderes det, at barnet føler et stort ansvar for sin far.

De fleste børn har således kontakt med deres forældre, selvom enkelte ikke har. Det er ikke nogen let eller almindelig kontakt, børnene har med deres forældre. De holder af forældrene, og de bliver holdt af, men omsorgsrollerne er omvendte, de er i høj grad børnene, der føler ansvar for deres forældre og føler, de må drage omsorg for forældrene.

ANBRINGELSENS VARIGHED

Kun for 3 børn, er der informationer om, at der er truffet en beslutning om anbringelsens varighed, det vil sige, der er ikke nogen beslutning om varigheden for de øvrige børn. I alle tilfælde svarer de voksne, at de forventer anbringelsen skal vare barndommen ud.

15 børn oplyses at være tilfredse med det sted, hvor de bor – kun et enkelt barn er utilfreds. Tilfredsheden er lidt mindre hos barnets forældre, kun 9 mødre og 7 fædre siges at være tilfredse med det sted, hvor barnet bor.

SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVER

Undersøgelsen omhandler perioden 1. april 2010 til 31. marts 2013. Den redegør for forholdene for i alt 31 børn, 2 børn, der boede i Mælkebøtten, da undersøgelsen startede, og 29 børn, der flyttede ind efter undersøgelsens start. Børnene er fulgt fra udflytningen til 1 år efter udflytningen, 29 af børnene er flyttet ud og er blevet fulgt i forbindelse med udflytningen, mens 18 af børnene har været udflyttet i 1 år og er blevet kontaktet, se tabel 1.1. Det er planen, at børnene skal følges videre frem, henholdsvis 3 år og 5-7 år efter udflytningen.

Antallet af børn er ikke stort, til gengæld er der mange data om hvert enkelt barn. Da alle børn endnu ikke er flyttet ud i marts 2013, og endnu flere børn ikke har været flyttet i mindst ét år, kan datasættet virke lidt uoverskueligt. Det er dog forsøgt at gøre det mere overskueligt ved konsekvent at markere antallet af børn, som indgår i enhver opgørelse.

Samlet gælder det, at der er tale om få børn, og at det derfor ikke er muligt at pege på statistisk sikre sammenhænge. Analyserne er kvalitative og kan kun læses på denne måde.

SKER DER EN FORANDRING/FORBEDRING AF BARNETS LIVSSITUATION UNDER OPHOLDET I MÆLKEBØTTEN?

Børnene har et svært liv, både når de kommer til Mælkebøtten, og når de flytter. Det er meget synligt, hvor svært et liv, børnene har. Mere end halvdelen af børnene har et liv, hvor de jævnligt er triste, virker hjælpeløse, er tavse, er rastløse, mangler koncentration, har dårlig appetit, mavepine, hovedpine eller mareridt, som oplysningerne om psykosomatiske reaktioner ved såvel indflytning som udflytning fortæller. Det er en opgave at leve med sådanne vilkår, når man fx kun er 11 år.

Ved indflytningen har cirka en tredjedel af børnene konflikter med deres jævnaldrende, enten i form af drilleri eller i form af vold – eventuelt begge dele. Omtrent lige så mange børn har tilsvarende konflikter ved udflytning.

Endvidere gælder det, at omkring en tredjedel af børnene ikke har haft nogen nævneværdig kontakt med deres forældre, mens de har boet i Mælkebøtten, ligesom de ikke kan have nogen særlig forventning om kontakt, når de er flyttet fra Mælkebøtten. Det er også en svær situation, hvor børnene med rette kan føle, at de er alene i verden.

Børnene lærer noget om at klare sig og får det i de fleste tilfælde også bedre, når de først har fået kontakt med Mælkebøtten. Men de har det fortsat ikke godt, hvis man sammenligner med andre børn i Grønland.

EVALUERING AF MÆLKEBØTTENS INDSATS

Status for børnenes situation ved udflytningen er et væsentligt signal til Mælkebøtten om værdien af husets arbejde. For børnene er der i langt de fleste tilfælde tale om, at de har haft det godt, mens de har boet i Mælkebøtten. Direkte adspurgt svarer praktisk talt alle børn, at de har været glade for at bo i Mælkebøtten, at de voksne har lært dem at kende, og at der er (mindst) en voksen, som det er godt at tale med. Samtidig har de fleste også dannet venskaber med andre børn, mens de har boet i Mælkebøtten. Alligevel har børnene det fortsat svært, når de flytter fra Mælkebøtten.

Mange af de vanskeligheder, børnene har, bliver der faktisk taget fat på under opholdet i Mælkebøtten, specielt forholdet til andre børn og nødvendigheden af at lære at indgå i fællesskab med andre. En væsentlig del af Mælkebøttens arbejde er at lære børnene, at man skal tale om van-

skelighederne og løse problemer sammen med andre i stedet for at slå eller at trække sig ind i sig selv, så man helt forsvinder. Mælkebøtten anser derfor konflikter for et felt, hvor det er vigtigt, at børnene lærer at handle på andre måder. For den tredjedel af børnene (og måske også de øvrige børn), der jævnligt er involveret i konflikter med jævnaldrende, vil der således være mange situationer, hvor de skal lære at tale om de vanskeligheder, de ellers har søgt løst med drilleri og vold.

Børnenes ophold i Mælkebøtten, hvor der aktivt arbejdes for, at børnene bliver mere hele mennesker og bliver bedre til at sætte ord på vanskelige situationer, stiller store krav til Mælkebøttens personale. Mælkebøttens arbejdsmetoder og struktur tager højde for dette. Der er et engageret fællesskab hos personalet, ligesom der er støtte og supervision. Alligevel er der selvfølgelig tale om et krævende job, hvor de ansatte hele tiden må anstrenge sig for at matche opgaverne.

SKER DER EN FORANDRING/FORBEDRING AF BARNETS LIVSSITUATION I DET FØRSTE ÅR EFTER UDFLYTNINGEN?

Børnene har det fortsat svært 1 år efter udflytningen. I de fleste tilfælde er de dog glade for det sted, de bor, og har det også godt med de voksne. Dog svarer de, at de ikke har nogen voksne, som det er godt at tale med, hvad de havde i Mælkebøtten.

Både ved indflytning, ved udflytning og 1 år efter udflytning er børnenes ressourcer undersøgt ved hjælp af den internationale test Strengths and Difficulties Questionnaire. Ved alle tre testninger scorer samtlige børn på en måde, som viser, at de har problemer, som betyder, at deres scoring ligger helt uden for det normale område for børns scoringer, eller at de ligger på grænsen mellem det normale og det unormale område. I en tidligere undersøgelse af børn i Grønland³³ er der kun omkring 10 pct. af børnene, som scorer på denne måde. Scoringen fortæller om børnenes vanskeligheder, der er især tale om, at de har emotionelle problemer og problemer med jævnaldrende.

Måske er man tilbøjelig til at undervurdere børnenes vanskeligheder, fordi det er så vanskeligt for alvor at ændre forholdene. Det meste bemærkelsesværdige i denne sammenhæng er børnenes vanskeligheder med deres jævnaldrende. I almindelige teoretiske overvejelser

33. Christensen m.fl., 2009.

om børns opvækst og udvikling er man meget opmærksom på kammeraternes betydning og på, hvor meget børn lærer af deres kammerater. Her er der en gruppe børn, som har svært ved at omgås kammerater, og som ofte får konflikter med kammeraterne, både i skolen og udenfor. Disse børn får ikke på samme måde som andre børn mulighed for at lære gennem samvær med kammerater. På længere sigt risikerer børnene derfor at blive endnu dårligere stillet, fordi de simpelthen lærer for lidt om, hvordan de skal klare sig. Selvom næsten alle børn har haft en god tid i Mælkebøtten, hvor de også har lært nogle færdigheder, de ikke tidligere havde, så er det fortsat op ad bakke.

PERSPEKTIVER

Børnene har et svært liv, når de flytter ind i Mælkebøtten, når de flytter ud, og 1 år efter at de er flyttet ud. Det er derfor vigtigt at undersøge, om det stadigvæk gælder 3 år efter udflytningen og igen 5-7 år efter udflytningen. Hypotesen vil være, at børnene fortsat har det sværere end det almindelige flertal i befolkningen.

Da der er mange grønlandske børn, der bliver anbragt uden for hjemmet, må resultaterne give anledning til refleksion. Kan man få et anderledes resultat, og hvad kan man forestille sig, der skal til, for at resultatet kan blive anderledes?

Et resultat fra undersøgelsen kan måske sige noget. For eksempel er det sådan, at de børn, der trives bedst 1 år efter udflytningen, bor på børnehjem eller tilsvarende institutioner, mens børn, der er flyttet tilbage til forældrene, har de fleste vanskeligheder. Der er tale om små tal, men resultatet kan alligevel tages med i overvejelserne. Det kan både betyde, at der skal laves flere institutioner, og at der skal arbejdes mere professionelt med at finde og etablere plejefamilier, ligesom plejefamilierne eventuelt kan modtage meget mere professionel støtte undervejs.

Et andet afgørende spørgsmål er, om det kan lade sig gøre i højere grad at målrette indsatsen, mens børnene bor uden for hjemmet, så børnene får flere ressourcer. Børnene får på visse punkter flere ressourcer, mens de bor i Mælkebøtten. De lærer noget, men det er endnu svært at vide, om de bliver ved med at kunne bruge det, de har lært, og om de har lært tilstrækkeligt meget. Det vil være relevant at undersøge, om der kan arbejdes mere systematisk med nogle af disse forhold.

Der er tale om et arbejde, som vil strække sig over længere tid, og som også godt kan komme til at implicere fejltagelser. Men det vil være godt at få det startet.

Mælkebøttecentret har en god mulighed for at gå videre med arbejdet. Det vil være vigtigt at igangsætte et analysearbejde med henblik på at finde ud af, hvad man kan gøre for at udvikle børnene mere med hensyn til de kompetencer og egenskaber, der måles med SDQ-scoren. Mange børn har problemer med jævnaldrende, det er et af de temaer, der allerede arbejdes med i Mælkebøtten, og dette arbejde skal fortsættes.

Det andet felt, hvor der er mange vanskeligheder for børnene, er på det følelsesmæssige område, mange børn har emotionelle problemer. Her kunne man sætte ind med en mere målrettet indsats for at støtte børnenes udvikling. For eksempel kunne man iværksætte relevant efteruddannelse af personalet, hvor de lærte at identificere de emotionelle problemer og lærte, hvordan de skulle reagere på dem, så børnene også selv kunne lære at blive bedre til at klare deres vanskeligheder.

Det vil både være væsentligt og spændende at finde veje, hvor man kan gå videre, når målet er at give børnene redskaber til at ændre sig fra udsatte til mønsterbrydere.

BILAG

KIRSTEN ØRGAARD

BILAG 1 OM BØRNE- OG UNGEHUSET MÆLKEBØTTEN OG OM MÆLKEBØTTECENTRET

Det første initiativ til etableringen af Børne- og Ungehuset Mælkebøtten (og dermed senere af Mælkebøttecentret) blev taget i efteråret 2002, da bestyrelsen for Grønlands Arbejdsgiverforening ønskede at tage et socialt ansvar ved at medvirke i initiativer og projekter, der kunne forbedre omsorgssvigtede børn og unges vilkår og forebygge yderligere omsorgssvigt.

Som dokumentation for problemernes omfang og med henblik på fagligt at kunne tilrettelægge og udvikle nye indsatsområder tog Grønlands Arbejdsgiverforening initiativ til at få gennemført undersøgelsen ”Børn og unge i politiets døgnrapporter – hvem og hvorfor?”.³⁴ Undersøgelsen viser, hvor mange børn og unge i Nuuk i alderen 0-17 år der i 2002 og 2003 kom i berøring med politiet enten som ofre, som gerningsmænd eller som involverede i en episode. Der er på de tre punkter i alt registreret 1.075 forskellige børn i disse 2 år. Undersøgelsen viser, at 3,5 pct. af de registrerede børn og unge må vurderes som groft omsorgssvigtede med en høj social og psykisk belastningsgrad, mens 8 pct. af børnene udsættes for en mindre grad af omsorgssvigt. Denne sidste gruppe børn (de 8 pct.) er Mælkebøttens primære målgruppe.

34. Ørgaard, 2004.

På baggrund af undersøgelsen samt på baggrund af møder og temadage med fagfolk i Nuuk blev ideen til et børnehus formet. Red Barnet, Nuuk Rotary Klub, Lions Club Nuuk og Grønlands Arbejdsgiverforening gik sammen om at skaffe kapital og driftsmidler til et børne- og ungehus i Nuuk. I marts 2006 blev Børne- og Ungehuset Mælkebøtten en realitet.

I takt med fremkomsten af nyere forskningsresultater, erfaringer og deraf følgende behov for videre udvikling er der sket en udvidelse af projektet, som i dag hedder Mælkebøttecentret og består af en administration samt to institutioner, henholdsvis Børne- og Ungehuset Mælkebøtten og Bo-enheden Ilasiaq.³⁵

Der er et stort behov for flere anbringelsessteder til socialt udsatte børn og unge, der ikke kan bo hjemme som følge af forældrenes sociale problemer, primært i form af alkohol- og hashmisbrug, seksuelle krænkelser og vold. Derfor blev Bo-enheden Ilasiaq etableret i løbet af 2011. På sigt planlægges det at udvide Mælkebøttecentret med to boenheder mere – en bo-enhed til teenagere og en bo-enhed til 0-3-årige.

ORGANISATIONSTRUKTUR

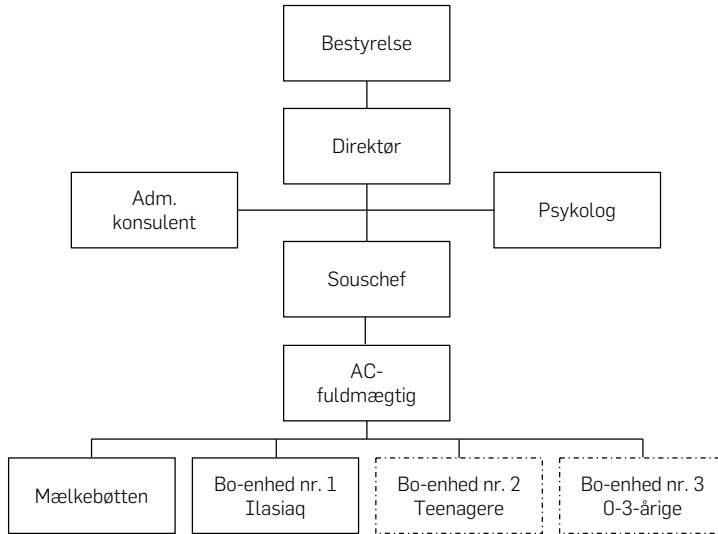
Mælkebøttecentret er en selvejende institution, der af Civilstyrelsen i Danmark er registreret som en fond. I Mælkebøttecentrets organisationsplan indgår en bestyrelse med repræsentanter fra stifterne af den selvejende institution – Nuuk Rotary Klub, Lions Club Nuuk og Grønlands Arbejdsgiverforening. Desuden har kommunalbestyrelsen i Kommuneqarfik Sermersooq en repræsentant i bestyrelsen.

Mælkebøttecentrets administration består af direktøren, souschefen, psykologen, den administrative konsulent og AC-fuldmægtigen, se bilagsfigur B1.1.

35. Blev evalueret i foråret 2013 (Christensen, 2013).

BILAGSFIGUR B1.1

Mælkebøttecentrets organisering.

MÅL OG VISIONER

Mælkebøttecentrets mål er at forbedre vilkårene for socialt udsatte børn og unge samt at forebygge yderligere omsorgssvigt. Generelt skal indsatsen medvirke til at bryde den negative sociale og den negative psykologiske arv. Under strukturerede rammer skabes ”familielignende” institutioner, hvor der er ansat omsorgsskabende voksne, og hvor der er faste og synlige retningslinjer, som sikrer, at der er plads og rummelighed til alle, der benytter institutionerne.

Det er et permanent mål, at børnene skal være i centrum i Mælkebøttecentrets arbejde, ligesom institutionernes faglige indhold kontinuerligt skal være i udvikling og være tilpasset de eksisterende behov.

Desuden er det hensigten, at evalueringer og viden fra udviklingsprojektet skal danne grundlag for en bæredygtig udviklingsmodel, der kan anvendes andre steder.

Målet for Mælkebøttecentrets arbejde er at skabe et indholdsrigt liv for børn og unge, hvor det er almindeligt anerkendt at stille krav og at have forventninger til hinanden. Børn og unge skal opleve accept og anerkendelse for derved at få styrket selvværd og selvtillid og samtidig udvikle

en grundlæggende tillid til, at der er nogen voksne, de kan stole på, og som holder aftaler.

Børnene skal lære om deres rettigheder og gives mulighed for at påvirke deres egen hverdag ved at give udtryk for egne behov og ønsker, ligesom de tilbydes indlæring af redskaber til problemløsninger.

Det er desuden en del af målet at forebygge, at børnene bliver så ekstremt behandlingskrævende, at de ikke kan hjælpes af den indsats, som det er muligt at yde i Mælkebøttecentrets institutioner (der generelt ikke har mulighed for at få specifikt fagligt uddannet personale). Det anses for væsentligt, at der ud fra den sociale og psykologiske udredning kan tilrettelægges en målrettet, varig og helhedsorienteret indsats, der tager højde for barnets problemer og dermed forsøger at undgå de mange skift i anbringelsessteder, som en hel del børn oplever i dag.

VÆRDIER

Mælkebøttecentrets arbejde er baseret på en række værdier. Nøgleordene i arbejdet er dialog, gensidig menneskelig respekt og konfliktløsning – børnene skal lære at bruge sproget frem for at slå – eksempelvis er mobning forbudt, og der arbejdes meget med konflikthåndtering blandt børnene. Det pointeres, at der skal være plads til alle. Indholdet tager desuden højde for de særlige behov (nærhed, omsorg, struktur, forudsigelighed, troværdighed, tillid og at kunne lytte), som omsorgssvigtede børn og unge har.

Børnene skal opleve tryghed og omsorg i faste og forudsigelige rammer og vide, at de er en del af fællesskabet, at de betyder noget for nogen, og at de er nødvendige. Ligeledes skabes der åbenhed om og accept af, at børn og unge i perioder kan være udsat for livsvilkår, som er svære for dem at være i, og at de via dialog og tillid selv kan medvirke til at forbedre vilkårene og dermed styrke identiteten, samt at de via anerkendelse kan opleve værdi i at være til og i at være sig selv. Børnene skal lære at tage ansvar, lære betydningen af at holde aftaler og lære at være en, man kan stole på.

Nogle af de vigtigste helt konkrete mål for Mælkebøttecentrets arbejde er, at:

- skabe mønsterbrydere
- forebygge selvmord
- forebygge seksuelt misbrug
- forebygge kriminalitet blandt unge.

For at nå disse mål skal børnene styrkes, så de bliver bedre til at klare deres hverdag og bryde de mønstre, de lever i. Børnene ved, at de under opholdet i Mælkebøttecetrets institutioner kan få opfyldt basale behov som mad, et varmt bad og rent tøj. Vi giver børnene redskaber, så de lærer, at frustrationer og barrierer kan overvindes, og problemer kan løses, så man ikke skal vælge den ultimative løsning som fx selvmord, hvis der opstår vanskelige problemer i livet.

Børnene opmuntres, roses og motiveres, så de selv oplever den sejr, det er at løse et problem eller overvinde en forhindring – det kan være at gennemføre et maratonløb (som arrangeres i Nuuk), at passe sin skole, at lave god mad, at rydde op på værelset, at lave sine lektier osv.

I forhold til seksuelle overgreb er der fokus på, hvorledes voksne kan beskytte barnet, og hvordan barnet kan beskytte sig selv. Det pointeres, at det er de voksne, der har ansvaret for at hjælpe barnet. Børn udspørges aldrig, men der er opmærksomhed på de signaler, barnet sender. Når et barn betror sig til en medarbejder om seksuelle krænkelser, alarmeres de sociale myndigheder, og barnet får lov til at fortælle om sine oplevelser og får derved vished for, at der er hjælp at hente. Det at lære barnet at sætte grænser er ikke det samme som at give barnet ansvaret for egen sikkerhed – for det vil altid være den voksnes ansvar at hindre seksuelle overgreb, det er aldrig børnenes ansvar.

METODE

Årsagen til, at Børne- og Ungehuset Mælkebøtten blev etableret som en kombination af et kreativt aktivitetscenter og krisecenter for udsatte børn og unge, er baseret på resultaterne undersøgelsen ”Børn og unge i politiets døgnrapporter – hvem og hvorfor”, der viser, at en stor gruppe af børn er overladt til sig selv uden ret megen voksenkontakt. Børn, der opholder sig på gaden, hvor de søger sammen med ligestillede, raper i butikkerne, stjæler biler, sniffer, overnatter i pulterrum og trappeopgange – og de børn vil vi gerne give et fristed, dels med kreativitet, dels med omsorgsskabende voksne for derved både at forbedre deres livsvilkår og samtidig forebygge en kriminel fremtid. Undersøgelsen viser også et behov for et sted, hvor børn i akut krise som følge af husspektakler, vold og druk i hjemmet kan henvende sig døgnet rundt – og derfor indgår denne del også i konceptet i form af et krisecenter, hvor der er hjælp at hente døgnet rundt. Mælkebøttens døgnafdeling fungerer som en institution, hvor der laves social og psykologisk udredning af barnet med hen-

blik på tilrettelæggelse af egnede foranstaltninger for barnets fremtid. Varigheden af en udredning er 3-6 måneder.

Det pædagogiske grundlag for arbejdet med børnene er tilrettelagt med henblik på at realisere de visioner og nå de mål, der er fastsat for centret. Det daglige pædagogiske arbejde tilrettelægges ud fra en struktureret pædagogisk referenceramme, hvor overskuelighed, forudsigelighed, tydelighed, visualisering og gentagelse er de bærende elementer. Som supplement til dette sammendrages forskellige elementer fra relations- og tilknytningsteorier, anerkendende og samarbejdsorienteret pædagogik samt miljøterapeutiske principper. Det pædagogiske sigte er at tilbyde det enkelte barn mulighed for optimal fysisk og psykisk trivsel, således at det via egne potentialer kan trives og udvikles.

ADMINISTRATION

I Mælkebøttecentret praktiseres udviklings- og kvalitetsledelse kombineret med situationsbestemt ledelse. Der anvendes evidensbaseret viden generelt i hele organisationen, og evalueringsprocesser og læring er en naturlig del af hverdagens praksis.

Ledergruppen medvirker til at sikre den udviklingsproces, der er igangsat med henblik på fortsat implementering og evaluering af Mælkebøttecentret. Hensigten er at planlægge, udvikle og gennemføre mål og visioner kombineret med en generel tilpasning til omgivelserne.

Ligeledes medvirker ledelsen til at skabe en samarbejdskultur, som kendetegnes ved værdier som respekt, dialog, udviklingsmuligheder og handling, der er grundlaget for et godt arbejdsmiljø, og lederne har desuden ansvaret for gennemførelse og koordineringen af de daglige gøremål i de forskellige afdelinger og for at sikre optimale arbejdsbetingelser for medarbejderne.

MEDARBEJDERNE

I Mælkebøtten og Ilasiaq er der ansat både faglærte og ufaglærte medarbejdere, og det tilstræbes, at alle enten har en faglig baggrund og/eller erfaringer inden for arbejdet med børn og unge. Der er skabt et tværfagligt team med en bred uddannelsesmæssig baggrund som folkeskolelærer, pædagog, socialrådgiver, socialassistent og sundhedsassistent. Der er indgået overenskomst med den faglige organisation PIP³⁶ for pædagogisk

36. Pædagogernes fagforening.

uddannet personale, og alle, der ansættes i Mælkebøttecentret, skal aflevere en ren straffeattest og børneattest.

Der er udarbejdet jobbeskrivelser for personalet, hvoraf det fremgår, hvorledes arbejdet skal udføres, og kompetence- og ansvarsfordelingen mellem ledelsen og medarbejderne er beskrevet. Alle medarbejderne inddrages i udviklings- og læringsprocesser og tildeles ansvar for de opgaver, der får hverdagene til at fungere.

Kompetenceudvikling over relevante faglige emner og supervision af personalet og ledelsen prioriteres højt. Ligeledes er der udarbejdet en personalehåndbog, der indeholder relevante oplysninger om bl.a. lovgivning, vejledning i magtanvendelse, arbejds- og funktionsgrundlag, pædagogisk arbejdsmetode, strukturen i institutionen, underretningspligt, husregler, jobbeskrivelser, kostpolitik, alkoholpolitik, IT-politik, sprogpolitik, APV (Arbejds Plads Vurdering) og rygepolitik. Yderligere er der udarbejdet regelsæt for aktiviteter med børnene vedrørende ophold i naturen, sejlskole, kørsel med børn, ophold i svømmehal, cykling og skisport.

MØDESTRUKTUR

Der afholdes ledelsesmøde, administrationsmøde og personalemøde en gang ugentligt. Mindst en gang i kvartalet afholdes et fælles personalemøde, hvor medarbejderne i Ilasiaq, Mælkebøtten og administrationen deltager, og indholdet i disse møder er primært kompetenceudvikling, praktisk vidensformidling og erfaringsudveksling.

ADMINISTRATIVE FUNKTIONER

Mælkebøttecentret er i kontinuerlig udvikling med henblik på både at forbedre livsvilkårene for udsatte børn og unge og på at forebygge yderligere omsorgssvigt. Udviklingen og de forskellige tiltag bygger på evidensbaseret viden – data, evalueringer og forskningsresultater kombineret med behov og erfaringer. I administration udføres mange forskellige opgaver og funktioner, der skal sikre koordineringen af de interne anliggender og driften i de forskellige afdelinger, kontakten til de eksterne samarbejdspartnere og igangsætning og gennemførelse af udviklingsprojekter.

Ud over projektstyring varetager administrationen funktioner inden for bl.a. personaleadministration, hjemmesiden, formidling af lovstof, kompetenceudvikling, evaluering og forskningsprojekter, økonomi samt PR og markedsføring. Koordinering af dataindsamling til SFI-

undersøgelsen ”Mælkebøttebarn – fra social udsat til mønsterbryder?” varetages også af administrationen.

PSYKOLOGRÅDGIVNINGEN I MÆLKEBØTTECENTRET

Psykologens arbejde indeholder tre hovedområder, der består af:

- Psykologisk udredning af anbragte børn
- Terapiforløb med børn
- Supervision af personalet og kompetenceudvikling.

Børnenes familier inddrages efter behov i behandlingsarbejdet.

SOCIAL OG PSYKOLOGISK UDREDNING

Alle børn, som er anbragt til social udredning i Mælkebøtten, skal gennemgå en psykologisk udredning, såfremt forældrene giver skriftlig tilladelse til det. Hvis barnet er fyldt 15 år, skal barnet tillige selv give skriftlig tilladelse. I den sociale og psykologiske redegørelse indgår psykologiske test, observationer i Mælkebøtten og i skolen, daginstitutionen eller fritidsordningen. Ligeledes indgår Mælkebøttens sociale udredning samt samtaler med lærere, pædagoger og ansatte i Mælkebøtten.

Formålet med udredningen er at få afklaret, hvilke ressourcer, vanskeligheder og særlige støttebehov, barnet eller den unge har med henblik på anbefalinger til den videre foranstaltning.

TERAPIFORLØB MED BØRN

Størsteparten af de anbragte børn har traumer og emotionelle vanskeligheder som følge af omsorgssvigt og har derfor behov for psykologisk behandling, hvor målet er, at barnet bliver bedre i stand til at håndtere smertefulde følelsesmæssige problemer relateret til familiemæssige forhold.

I en terapisammenhæng kan det være svært for nogle børn at beskrive deres tanker eller følelser i ord, men de vil ofte være i stand til at vise deres erfaringer, ønsker eller forventninger i leg. Legeterapi, især for de mindre børn, bliver derfor fortrinsvist anvendt, da det er en nænsom måde at bearbejde følelsesmæssige vanskeligheder på. Det kan være gennem aktiviteter som at tegne, brug af miniaturedyr og mennesker, sandlege og fantasilege. For de større børn anvendes ofte kognitiv terapi.

SUPERVISION OG KOMPETENCEUDVIKLING

Psykologen varetager supervision af personalet på institutionerne. Formålet med supervision er, at personalet skal udvikle deres faglige kompetencer i forhold til de arbejdsopgaver, jobbet indebærer.

Hensigten med den faglige supervision er, at personalet opnår en større forståelse for, hvorfor barnet reagerer, som det gør, og hvordan barnet bedst håndteres i forskellige situationer. I særlige tilfælde har personalet desuden mulighed for at efterspørge individuel supervision eller støttende samtaler ved eksempelvis voldsomme situationer som magtanvendelse/fastholdelse af et barn, eller hvis børnegruppen er særlig skadet og behandlingskrævende, hvilket kan skabe udmattelse hos personalet.

For at styrke medarbejdernes kompetenceudvikling vil psykologen med jævne mellemrum holde oplæg om faglige relevante temaer.

VISITATION

Mælkebøtcentrets visitationsudvalg består af centrets ledelse. Børn, der anbringes i Mælkebøtten, har enten selv henvendt sig og bedt om hjælp, eller de er henvist af velfærdsforvaltningen i kommunen.

Ved forespørgsel fra sagsbehandleren om anbringelse af et barn i Mælkebøtten fremsendes skema med oplysninger om barnets navn, alder, årsag til anbringelsen, familieforhold, skole/daginstitution, forventet længde af opholdet og andre relevante oplysninger. Ud fra disse oplysninger vurderer visitationsudvalget, om Mælkebøtten vil kunne tilgodese barnets behov ved et ophold i Mælkebøtten, og tilbagemelding gives hurtigst muligt.

Ved akutte anbringelser, eksempelvis om natten, kan oplysningerne vedrørende barnet gives den efterfølgende hverdag.

Såfremt det er muligt, vil der inden anbringelsen blive afholdt et handleplanmøde med repræsentanter fra Velfærdsforvaltningen og Mælkebøtten om opgaver, forventninger og eventuelle konkrete tiltag eller hensyn, der vedrører barnet – eksempelvis samværsaftaler med forældrene, støtte i skolen eller andre foranstaltninger, og sagsbehandleren udarbejder en handleplan, som tilsendes Mælkebøtten. Såfremt det ikke er muligt at holde dette møde inden anbringelsen, så afholdes det umiddelbart efter anbringelsen. Ligeledes sørger sagsbehandleren for, at barnet, om muligt, medbringer tøj, ting til personlig hygiejne, eventuel medicin, skoletaske, skolebøger og fx yndlingsbamsen.

Det er ligeledes visitationsudvalget, der vurderer, om et barn efter social og psykologisk udredning vil drage nytte af en anbringelse i boenheden Ilasiaq. Visitationsudvalget kan i særlige tilfælde tage stilling til modtagelse af børn, som er udredt på en anden institution.

SAMARBEJDE MED OFFENTLIGE MYNDIGHEDER

Mælkebøttecentret og Kommuneqarfik Sermersooq har indgået en samarbejdsaftale om de ydelser, som Mælkebøtten og Ilasiaq leverer. I hverdagen er der kontinuerlig kontakt med barnets sagsbehandler, og en gang månedligt er der møde mellem Velfærdsforvaltningen, Mælkebøttecentrets ledelse og Mælkebøttecentrets psykolog, hvor udviklingen omkring de indskrevne børn drøftes og koordineres, og der udarbejdes helheds-løsninger for indsatsen.

For at hindre, at psykologens arbejde i Mælkebøttecentret vil overlappe med de offentlige institutioner, vil psykologen løbende koordinere tiltagene i Mælkebøttecentret med de relevante myndigheder.

Mælkebøttecentrets samarbejde med Grønlands Selvstyre er af mere generel og overordnet karakter.

MÆLKEBØTTECENTRETS INSTITUTIONER

Mælkebøttecentret har (indtil nu) to institutioner, Børne- og Ungehuset Mælkebøtten og bo-enheden Ilasiaq.

BØRNE- OG UNGEHUSET MÆLKEBØTTEN

Børne- og Ungehuset Mælkebøtten ligger i en ejendom i to etager fordelt på 510 kvadratmeter og er en kombination af et kreativt aktivitetscenter/værested og et krisecenter for børn og unge, hvor i alt 9 børn kan bo efter aftale med Velfærdsforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq.

DET KREATIVE AKTIVITETSCENTER/VÆRESTEDET

Huset består af et aktivitetscenter og et krisecenter. I aktivitetscentret er der plads til alle børn og unge, der ønsker at bruge centret. I stueetagen, hvor der er plads til 50 børn, findes et ungdomshyggerum, internetcafé, kreative værksteder, hvor der eksempelvis arbejdes med cykler eller træ, og der er tilbud om aktiviteter som tegning, perlearbejde, smykkefremstilling og syning. Derudover er der en stor sal, der bruges til motion, teater og drama, og et musikværksted, hvor børnene modtager musikun-

dervisning. Aktivitetscentret har åbent kl. 14-21 alle dage året rundt med undtagelse af juleaftensdag og nytårsaftensdag.

Alle børn mellem 3-17 år er velkomne i værestedet, og det er både ressourcetsvage og ressourcestærke børn og unge, der kommer i Mælkebøtten. De ressourcestærke børn, der kommer i Mælkebøtten, er en del af fællesskabet – hvor de ressourcestærke får en social indsigt i, at ikke alle børn har det godt, og samtidig en forståelse for hensynet til dem, der er svage, og for, at det nytter noget at være en god kammerat. De udsatte børn får ligeledes mulighed for at bruge de ressourcestærke børn som gode rollemodeller.

Ud over de kreative sysler afholdes der børnemøder, hvor et relevant samfundsemne drøftes – det kan være barnets rettigheder, hashrygningens skadelige virkning, forebyggelse af kriminalitet, rygningens skadelige virkning, hvor ”oplægsholdere” fra eksempelvis politiet eller kommunen er inviteret. Derudover tilpasses aktiviteterne årtiderne. Om vinteren prioriteres skisport, og om sommeren prioriteres sejls og ophold i naturen. Hertil kommer konkrete arrangementer som grill på terrassen, børnediskotek, videoaften og juletræsfest.

KRISECENTRET – DØGNAFDELINGEN

På 1. sal er krisecentret etableret, og det fungerer som en døgninstitution. Krisecentret er indrettet med køkken-alrum, stue, overnatningsværelser og kontorer. Døgnafdelingen er den mere rolige del i huset, hvor der er skabt familielignende rammer, hvor der er plads til både glæde og livsudfoldelse, men også tid til stille stunder, omsorg og eftertænkning.

MÅLGRUPPEN

Mælkebøttens krisecenter/døgnafdeling modtager børn og unge mellem 3 og 17 år, hvis baggrund omfatter omsorgssvigt, overgreb og andre traumer, som har medført visse grader af følelsesmæssige, udviklingsmæssige og sociale vanskeligheder.

Målgruppen omfatter ikke børn og unge med et decideret rusmiddelmisbrug, hvis daglige udtryksform er vold. Børn og unge med alvorlige psykiske lidelser, som er præget af alvorlige narcissistiske forstyrrelser, indgår heller ikke i målgruppen. Ligeledes falder børn og unge med gennemgribende udviklingsforstyrrelser, fx inden for autismespektret eller i form af mental retardering og fysiske handicap uden for målgruppen.

YDELSER

Mælkebøtten tilbyder akutanbringelse døgnet rundt. Det kan ske ved, at barnet selv henvender sig til personalet og beder om hjælp eller ved, at barnet bliver bragt til Mælkebøtten af en nabo eller andre eller via den kommunale socialvagt. Det kan også være socialvagten, der om natten ringer og beder om at få et barn anbragt. Størsteparten af de børn, der enten anbringes akut eller via en anmodning, bliver anbragt med henblik på observation og social og psykologisk udredning.

Mælkebøtten tilbyder desuden aflastning for plejefamilier eller socialt belastede familier, ligesom det er muligt at få en aftale om overvåget samkvem.

Ved overvåget samkvem er der sædvanligvis tale om en tvangsfjernelse af barnet fra hjemmet, hvor forældrene og barnet alligevel får mulighed for en vis kontakt med hinanden, og hvor samværet er overvåget af en medarbejder. Årsagerne til en tvangsfjernelse kan variere meget, men der er altid tale om meget alvorlige hændelser – eksempelvis seksuelt misbrug, vold og vanrøgt af barnet. Velfærdsforvaltningen har også mulighed for selv at sende en socialrådgiver, der overvåger samværet.

INDSKRIVNING

Sagsbehandleren og eventuelt forældrene afleverer barnet i Mælkebøtten efter nærmere aftale. Indskrivningspapirer med relevante oplysninger om, hvorvidt barnet bruger medicin, har allergi eller andre sygdomme, kontaktoplysninger til forældre, daginstitution eller skole samt en oversigt over, hvad barnet medbringer, udfyldes sammen med en medarbejder fra Mælkebøtten.

UNDER ANBRINGELSEN

Det daglige samspil mellem voksne og børn og mellem børnene indbyrdes tager sit udgangspunkt i hverdagens rutiner, oplevelser og aktiviteter, og dette samspil er den vigtigste ramme for den socialpædagogiske indsats over for det enkelte barn.

EN FORUDSIGELIG HVERDAG

Børnenes hverdag i Mælkebøtten er præget af tydelighed og forudsigelighed med struktur og rammer, så børnene oplever, at det er de voksne, der passer på dem. Derfor er dagligdagen tilrettelagt, så barnet altid er

orienteret om dagens forløb, ligesom omsorgen for barnet ydes af fagligt og følelsesmæssigt nærværende og tydelige voksne.

Til den forudsigelige hverdag hører også, at børnene har få og velkendte voksne omkring sig. En personaletavle med billeder af alle i personalegruppen, fotos af, hvem der har dagvagt, aftenvagt og sovevagt, er ophængt, således at børnene dels er vidende om, hvem der arbejder i Mælkebøtten og kommer igen, dels om, hvem der er i huset hvornår.

Når et barn flytter ind i Mælkebøtten, udpeges en primær og en sekundær kontaktperson, der vil have det primære ansvar for at varetage og følge op på det pågældende barn i den periode, barnet er anbragt. Primær/sekundær-kontaktpersonens funktion er ydermere at sikre et trygt og tillidsfuldt samarbejde omkring barnet, og disse personer har samtidig ansvaret for, at diverse praktiske gøremål samt aftaler koordineres og gennemføres.

Sammenhæng i dagligdagen er nødvendig for barnets udvikling, og det kræver planlægning og koordination. For at sikre dette er der etableret et overleveringssystem, således at medarbejderne informerer hinanden om hændelser i barnets dagligdag, og hvad der fremadrettet skal ske. Dette praktiseres ved daglige overdragelser, når vagterne skifter personale, og yderligere beskriver medarbejderne i dagbogen, hvordan barnet har haft det den pågældende dag.

KOSTPOLITIK

Måltidet er en central del af samværet og omsorgen i Mælkebøtten. Mange af børnene har levet et liv med uklare normer og vaner, hvor de ikke har fået dækket behovet for regelmæssig mad, eller hvor de har oplevet dårlige rollemodeller i relation til indtagelsen af mad og drikke.

Måltidet er derfor en vigtig del af den socialpædagogiske praksis, og børnene lærer, at det er den voksne, der drager omsorg for barnet ved at tilbyde mad regelmæssigt og under helt faste rammer og normer. Børnene har daglige pligter og deltager i madlavning, borddækning og afrydning.

Under måltidet snakkes der om dagens forløb og senere om, hvordan dagen er gået, og børnene lærer at reflektere over de ting, de har oplevet gennem dagen.

LEG OG VENSKABER

De sociale relationer er en væsentlig del af målet for det socialpædagogiske arbejde. Legen er en grundlæggende aktivitet for barnets udvikling, og det er bl.a. gennem leg, barnet udvikler sociale kompetencer og færdigheder, som sætter det i stand til at indgå i fællesskab med andre mennesker.

Gennem leg knytter børnene venskaber, og derigennem stifter de bekendtskab med stærke følelser. Det kan være glæde, følelsen af at være holdt af og savnet. Men en del af det at have venner er også til tider at opleve følelser som jalousi, vrede, skuffelse og ked-af-det-hed. Medarbejderne anerkender og sætter ord på børnenes følelser, både de rare og de mindre rare, men det accepteres ikke, at børnene slår, sparker eller på anden vis udøver vold mod andre.

TØJ- OG LOMMEPENGE

Der udarbejdes budget for brug af tøj- og lomme penge. Dette skal ske i samarbejde med barnet, så barnet lærer at budgettere med sine penge. Desuden får hvert barn en sparebøsse, hvor nogle af lomme pengene spares op til større ting, som barnet ønsker sig. Størrelsen af beløbene til tøj- og lomme pengene bestemmes af Grønlands Selvstyre, der en gang årligt regulerer beløbet.

ANSVAR OG PLIGTER

Alle børnene har familiemæssige daglige pligter og hjælper til med indkøb, madlavning, bortdækning, opvask, vask af tøj og oprydning på værelset. Hertil kommer lektielæsning. Der er ligeledes lavet regelsæt for børnenes hygiejne, sovetider og hjemkomsttider.

DAGINSTITUTION OG SKOLE

Barnet fortsætter med at frekventere den skole, daginstitution eller fritidstilbud, som de kom på, før de flyttede til Mælkebøtten.

Såfremt børn under skolealderen ikke har institutionsplads, sørger Velfærdsforvaltningen for dette.

NÅR ET ANBRAGT BARN UDEBLIVER ELLER STIKKER AF

Som følge af frustrationer og traumer er der flere børn, der stikker af eller udebliver fra Mælkebøtten – de opsøger for eksempel det vante socialt belastede miljø på gaden, eller de skal hjem for at kontrollere, at mor

eller far nu har det godt. Det kan også være forældre, der holder barnet hjemme og ikke vil samarbejde med myndighederne.

Når et barn enten udebliver eller stikker af, kontaktes sagsbehandleren i Velfærdsforvaltningen og politiet. Mælkebøtten kontakter desuden barnets pårørende og/eller andre familiemedlemmer eller venner i barnets netværk, som centret vi har kendskab til for at høre, om barnet opholder sig der. Mælkebøtten leder også efter barnet i gadebilledet. Er barnet væk i mere end 24 timer, efterlyses barnet gennem politiet. Når barnet er fundet, informeres pårørende, socialvagt/sagsbehandler og politi.

SELMORDSTRUSLER

Både børn og unge kan true med selvmord – det kan være mundtlige trusler, men selvmordstanker kan også komme til udtryk via tegninger eller breve, der efterlades eller afleveres til medarbejderne.

De børn, der truer med selvmord, er Mælkebøtten særlig opmærksom på. Der afsættes en medarbejder til at tage sig af barnet og få talt problemerne igennem. Sagsbehandleren inddrages med henblik på psykologhjælp eller anden foranstaltning, eller der sendes en underretning, hvis det er et af de børn, der benytter værestedet, der er selvmordstruet.

Hvis Mælkebøtten får mistanke om eller opdager, at et barn eksempelvis er *cutter*.³⁷ benytter rusmidler eller viser tegn på psykiske adfærdsforstyrrelser, så kontaktes sagsbehandleren med henblik på igangsætning af foranstaltninger.

De anbragte børn kan benytte Mælkebøttens kreative værksteder og deltage i aktiviteterne sammen med alle andre børn.

UDSKRIVNING

Mælkebøtten udarbejder en skriftlig redegørelse over den sociale og psykologiske udredning med anbefalinger for velegnede foranstaltninger for barnets fremtid. Sædvanligvis følger velfærdsforvaltningen Mælkebøttens faglige anbefalinger. Sagsbehandleren oplyser barnet om fremtiden, der enten kan være anbringelse på behandlingshjem, børnehjem, i familiepleje eller en hjemgivelse – sidstnævnte er noget, der sjældent sker. Mælkebøtten forbereder efterfølgende barnet på den ændring, der skal ske, så udslusningen sker så varsomt som muligt for barnet.

37. Skærer i sig selv.

BO-ENHEDEN ILASIAQ

Bo-enheden Ilasiaq er en mini-døgninstitution for socialt udsatte børn og unge, der har været igennem en social og psykologisk udredning i Mælkebøtten, men børn, der eventuelt er udredt på en anden institution, kan efter særlig aftale anbringes uden at have været i social udredning i Mælkebøtten. Koncept, værdigrundlag, struktur og mål for bo-enheden er de samme som for Mælkebøtten.

Bo-enheden er en mini-døgninstitution og et socialpædagogisk bo-tilbud til udsatte børn og unge, som fungerer som et ”familielignende” fællesskab med omsorgsskabende voksne, der sikrer stabile og trygge rammer for børnene. Her kan 7 børn mellem 3 og 17 år bo mere permanent.

ØKONOMI

Økonomien er altid det sårbare punkt. Mælkebøttestreets årlige driftsomkostninger ligger på godt 15 millioner kroner. Da Mælkebøttestreets er en selvejende institution og drives som en virksomhed, tilføres der ikke automatisk en fast driftsbevilling fra det offentlige som til offentlige institutioner. Alle de penge, der bruges til driften af Mælkebøttestreets, er der forhandlet eller ansøgt om. I forhold til Kommuneqarfiik Sermersoq er der indgået en samarbejdsaftale, der omhandler definition af ydelser og betaling for disse.

Desuden modtages donationer, som centret ikke har ansøgt om, og størstedelen af disse donationer er øremærkede. Ud over den økonomiske støtte modtages befolkningens opbakning i form af gaver, tøj, legetøj, bøger mv., der efter oprydning afleveres til genbrug på institutionerne.

FREMTIDEN

Der vil fortsat være fokus på indsatsområder, der skal forbedre vilkårene for udsatte børn og unge samt forebygge yderligere omsorgssvigt.

Det brede samarbejde med erhvervslivet, offentlige myndigheder, fonde og NGO'er vil blive fastholdt. Der vil være tale om dels at vedligeholde eksisterende indsatsområders fortsatte forankring, dels at udvikle nye tiltag, der tager udgangspunkt i forskningsresultater, erfaringer og behov.

Ud over at vedligeholde Mælkebøtstens og Ilasiaqs fortsatte implementering og forankring vil der også blive lagt vægt på personalets

kompetenceudvikling og deltagelse i SFI-forskningsundersøgelsen. Yderligere vil der blive bygget et hus i bygden Kapisillit³⁸ til de udsatte børn, som har behov for et miljøskift.

På sigt vil der blive etableret en bo-enhed for teenagere og en bo-enhed for 0-3 årige, og når dette er realiseret, vil Mælkebøttens målgruppe ændres fra børn og unge på 3-17 år til børn på 3-11 år.

Desuden er der tilbud til Grønlands Selvstyre og kommuner om opstart, udvikling og igangsætning af sociale projekter, såfremt der er behov for dette.

38. Beliggende i Godthåbsfjorden.

LITTERATUR

- Christensen, E. (2013): *Ung i det grønlandske samfund*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:16.
- Christensen, E. (2006): *Opvækst med særlig risiko. Indkredsning af børn med behov for en tidlig forebyggende indsats*. København: Socialforskningsinstituttet, 06:04.
- Christensen, E. (2004): *7 års børneliv. Velfærd, sundhed og trivsel hos børn født i 1995*. København: Socialforskningsinstituttet, 04:13.
- Christensen, E. (1998): *Anbringelser af børn. En kvalitativ analyse af processen*. København: Socialforskningsinstituttet, 98:02.
- Christensen, E. & T. Egelund (2002): *Børnesager. Evaluering af den forebyggende indsats*. København: Socialforskningsinstituttet, 02:10.
- Christensen, E., L.G. Kristensen & S. Baviskar (2009): *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:01.
- Christensen, E., L.G. Kristensen & S. Baviskar (2009): *Kalaallit Nunaanni Meeqqat. Meeqqat 0-imiit 14-it ilanngullugit ukiullit ilaqutarillu atugaris-saarmerannik misissuineq*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:02.
- Deloitte (2012): *Analyse af plejefamilieområdet i Grønland*. Nuuk: Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling.

- Deloitte (2011): *Analyse og evaluering af døgninstitutionsområdet*. Afrapportering. Nuuk: Departementet for Sociale Anliggender.
- Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling, Departementet for Uddannelse og Forskning, Departementet for Sundhed (2011): *Redegørelse om børne- og ungestrategien*. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Departementet for Sociale Anliggender (2010): *Tryk barndom 2010*. Nuuk: Naalakkersuisut.
- Egelund, T., Andersen, D., Hestbæk, A.-D., Lausten, M., Knudsen, L., Fuglsang Olsen, R. & Gerstoft, F. (2008): *Anbragte børns udvikling og vilkår. Resultater fra SFI's Forløbsundersøgelser af årgang 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:23.
- Grønlands Hjemmestyre (2007): *Folkesundhedsprogram*. Landsstyrets strategier og målsætninger for folkesundheden 2007-2012. Nuuk: Inuuneritta.
- Karsberg, S. (2012): *En undersøgelse af forekomsten af potentielt traumatiserende oplevelser og Post Traumatisk Stress Syndrom blandt Grønlandske unge*. Odense: Videnscenter for Psykotraumatologi, Syddansk Universitet.
- MIO (2013): *Inuk Inuuvoq Qanorluunnii t mikitigigaluaruni. Et menneske er et menneske lige meget hvor lille det er*. MIO: Nuuk.
- Nathansen, K.M. (2004): *Fra "den gode skole" til "det gode liv": En diskussion om styrkelse af den personlige udvikling i Grønland gennem en koordineret opbygning af emotionelle og sociale kompetencer i hjem, daginstitution og skole*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Pedersen, C.P. & P. Bjerregaard (2012): *Det svære ungdomsliv. Unges trivsel i Grønland 2011 – en undersøgelse blandt de ældste folkeskoleelever*. København: SIF's Grønlandstidsskrifter nr. 24.
- Schnohr, C.W. (2011): *Evaluering af familiecentre 2010/2011*. Nuuk: Departement for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling.
- Skatte- og Velfærdscommissionen (2011): *Vores velstand og velfærd – kræver handling nu. Sammenfatning af Skatte- og Velfærdscommissionens anbefalinger*. Marts 2011. Nuuk: Grønlands Selvstyre.
- Ørsgaard, K. (2009): *Børne- og Ungehuset Mælkebøtten: - Evaluering 2008*. Nuuk: Børne- og Ungehuset Mælkebøtten. Nuuk.
- Ørsgaard, K. & J. Jensen (2004): *Børn og unge i politiets døgnrapporter: hvem og hvorfor?* Nuuk: Grønlands Arbejdsgiverforening.

Årsredegørelse 2012. *Mælkebøttecentret, Børne- og Ungehuset Mælkebøtten og Boenheden Ilasiaq* (2013). Nuuk: Mælkebøttecentret.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2012

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 12:01 Lyk-Jensen, S.V., A. Glad, J. Heidemann & M. Damgaard: *Soldater efter udsendelse. En spørgeskemaundersøgelse*. 117 sider. e-ISBN: 978-87-7119-075-5. Netpublikation.
- 12:02 Lausten, M., H. Hansen, A.-K. Mølholt, K.S. Vammen & A.-C. Legendre: *Forebyggende foranstaltninger 14-17 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 5*. 235 sider. ISBN: 978-87-7119-078-6. e-ISBN: 978-87-7119-079-3. Vejledende pris: 230,00 kr.
- 12:03 Rostgaard, T., T.N. Brunner & T. Fridberg: *Omsorg og livskvalitet i plejeboligen*. 150 sider. ISBN: 978-87-7119-080-9. e-ISBN: 978-87-7119-081-6. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:04 Mølholt, A.-K., S. Stage, J.H. Pejtersen & P. Thomsen: *Efterværn for tidligere anbragte unge. En videns- og erfaringsopsamling*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-082-3. e-ISBN: 978-87-7119-083-0. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 12:05 Ellerbæk, L.S. & A. Høst: *Udlejningsredskaber i almene boliger. En analyse af brugen og effekterne af udlejningsredskaber i almene boligområder*.

- 258 sider. ISBN: 978-87-7119-084-7. e-ISBN: 978-87-7119- 085-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 12:06 Høgelund, J.: *Effekter af den beskæftigelsesrettede indsats for sygemeldte. En litteraturoversigt*. 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-086-1. Netpublikation.
- 12:07 Rasmussen, P.S. & P.S. Olsen: *Positiv adfærd i læring og samspil (PALS). En evaluering af en skoleomfattende intervention på 11 pilotskoler*. 159 sider. ISBN: 978-87-7119-087-8. e-ISBN: 978-87-7119-088-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:08 Fridberg, T. & M. Damgaard: *Frivillige i hjemmeværnet 2011*. 120 sider. ISBN: 978-87-7119-089-2. e-ISBN: 978-87-7119-090-8. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:09 Lyk-Jensen, S.V., J. Heidemann & A. Glad: *Soldater – før og efter udsendelse. En analyse af motivation, økonomiske forhold og kriminalitet*. 164 sider. e-ISBN: 978-87-7119-091-5. Netpublikation.
- 12:10 Bengtsson, S.: *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde*. 120 sider. ISBN: 978-87-7119-092-2. e-ISBN: 978-87-7119-093-9. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:11 Dines, A., V. Jakobsen, V.M. Jensen, S.S. Nielsen, S., K.C.Z. Pedersen, D.S. Petersen & K.M. Thorsen: *Indsatser for tosprogede elever. Kortlægning og analyse*. 162 sider. e-ISBN: 978-87-7119-094-6. Netpublikation.
- 12:12 Christensen, E.: *Nakuusa – vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011*. 48 sider. e-ISBN: 978-87-7119-096-0. Netpublikation.
- 12:13 Christensen, E.: *Nakuusa – piumavugut saperatalu. 2011-mi ilulissani Youth Forum pillugu nangitsineq*. 50 sider. e-ISBN: 978-87-7119-097-7. Netpublikation.
- 12:14 Larsen, M. & L.S. Ellerbæk: *Evaluering af jobplanen. Nuværende og kommende pensionisters kendskab til og betydning af reglerne for at arbejde*. 111 sider. ISBN: 978-87-7119-100-4. e-ISBN: 978-87-7119-101-1. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 12:15 Larsen, M., H.B. Bach & A. Liversage: *Pensionisters og efterlønsmodtageres arbejdskraftpotentiale. Fokus på genindtræden*. 181 sider. ISBN: 978-87-7119-102-8. e-ISBN: 978-87-7119-103-5. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 12:16 Ottosen, M.H. & S. Stage: *Deleborn i tal. En analyse af skilsmissebørns samvær baseret på SFI's børneforløbsundersøgelse*. 111 sider. ISBN:

- 978-87-7119-104-2. e-ISBN: 978-87-7119-105-9. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 12:17 Nilsson, K. & H. Holt: *En vurdering af arbejdsskadestyrelsens fastholdelse-scenter. Kommuners, fagforeningers, arbejdsgiveres og forsikringssekskabers erfaringer med fastholdelsescentret.* 89 sider. ISBN: 978-87-7119-106-6. e-ISBN: 978-87-7119-107-3. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 12:18 Holt, H: *Lokal løn på kommunale arbejdspladser. Forskelle i kvinders og mænds løn.* 82 sider. e-ISBN: 978-87-7119-108-0. Netpublikation.
- 12:19 Bengtsson, S. & M. Røgeskov: *Et liv i egen bolig. Analyse af bostøtte til borgere med sindslidelser.* 145 sider. ISBN: 978-87-7119-109-7. e-ISBN: 978-87-7119-110-3. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 12:20 Graversen, B: *Effekter af virksomhedsrettet aktivering for udsatte ledige. En litteraturoversigt.* 72 sider. e-ISBN: 978-87-7119-112-7. Netpublikation.
- 12:21 Albæk, K., H.B. Bach & S. Jensen: *Effekter af mentorstøtte for udsatte ledige. En litteraturoversigt.* 68 sider. e-ISBN: 978-87-7119-114-1. Netpublikation.
- 12:22 Jensen, T.G., K. Weibel, M.K. Tørslev, L.L. Knudsen & S.J. Jacobsen: *Måling af diskrimination på baggrund af etniske oprindelse.* 134 sider. ISBN: 978-87-7119-115-8, e-ISBN: 978-87-7119-116-5. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 12:23 Madsen, M.B. & K. Weibel: *Delt viden. Aktiveringsindsatsen for ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere.* 152 sider. ISBN: 978-87-7119-117-2. e-ISBN: 978-87-7119-118-9. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:24 Lyk-Jensen, S.V., J. Heidemann, A. Glad & C.D. Weatherall: *Danske hjemvendte soldater. Soldaternes psykiske sundhedsprofil før og efter udsendelse.* 210 sider. e-ISBN: 978-87-7119-119-6. Netpublikation.
- 12:25 Lausten, M., H. Hansen, K.S. Vammen & K. Vasegaard: *Forebyggende foranstaltninger 18-22 år. Dialoggruppe – Om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 6.* 164 sider. ISBN: 978-87-7119-121-9. e-ISBN: 978-87-7119-122-6. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 12:26 Lauritzen, H.H., R.N. Brünner, P. Thomsen & M. Wüst: *Ældres ressourcer og behov. Status og udvikling på baggrund af Ældredatabasen.* 180 sider. ISBN: 978-87-7119-123-3. e-ISBN: 978-87-7119-124-0. Vejledende pris: 180,00 kr.

- 12:27 Høst, A.K, T. Fridberg, D.L. Stigaard & B. Boje-Kovacs: *Når fogeden banker på. Fogedsager og effektive udsættelser af lejere*. 422 sider. ISBN: 978-87-7119-125-7. e-ISBN: 978-87-7119-126-4. Vejledende pris 420,00 kr.
- 12:28 Nielsen, H., A. Mølgaard & L. Dybdal: *Procesevaluering af boligsociale indsatser. Delrapport 2. Kvalitativ kortlægning af Landsbyggefondens 2006-2010-pulje med fokus på projektorganisering og samarbejde*. 118 sider. e-ISBN: 978-87-7119-127-1. Netpublikation.
- 12:29 Andrade, S.B.: *Levekår i danske landbrug. Analyse af sammenhænge mellem risikofaktorer og dyrvårnsager i landbruget fra 2000 til 2008*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-128-8. e-ISBN: 978-87-7119-129-5. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 12:30 Ottosen, M.H. (red.): *15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra femte dataindsamling af forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. 348 sider. ISBN: 978-87-7119-130-1. e-ISBN: 978-87-7119-131-8. Vejledende pris: 340,00 kr.
- 12:31 Bach, H.B.: *Arbejdsmarkedsparathed og selvforsørgelse*. 36 sider. e-ISBN: 978-87-7119-133-2. Netpublikation.
- 12:32 Christensen, E. & A.P. Langhede: *Evaluering af psykologhjælp til børn på krisecentre*. 61 sider. ISBN: 978-87-7811-197-5. Netpublikation. Udgivet af Ankestyrelsen og SFI.
- 12:33 Termansen, T. & C.S. Sonne-Schmidt: *Forebyggende fysisk træning til ældre. En undersøgelse af effekten af en kort træningsindsats på aldres fysiske funktionsevne*. 64 sider. ISBN: 978-87-7119-135-6. e-ISBN: 978-87-7119-136-3. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 12:34 Hansen, H., P.R. Skov & K.M. Sørensen: *Støtte til udsatte børnefamilier. En effektmåling af familiebehandling og praktiske pædagogiske støtte*. 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-137-0. Netpublikation
- 12:35 Ellerbæk, L.S., V. Jakobsen, S. Jensen & H. Holt: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2012*. 182 sider. ISBN: 978-87-7119-138-7. e-ISBN: 978-87-7119-139-4. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 12:36 Jakobsen, T.B., S.V. Lyk-Jensen & D.L. Stigaard: *Lige muligheder – metodisk grundlag for en effektevaluering. Evalueringsrapport 2*. 82 sider. e-ISBN: 978-87-7487-140-0. Netpublikation.
- 13:01 Kjeldsen, M.M., H.S. Houlberg & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2012*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-141-7. e-ISBN: 978-87-7119-142-4. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 13:02 Liversage, A, R. Bille & V. Jakobsen: *Den danske au pair-ordning*. 281 sider. ISBN: ISBN 978-87-7119-143-1. e-ISBN: 978-87-7119-144-8. Vejledende pris 280,00 kr.
- 13:03 Oldrup, H., A.K. Høst, A.A. Nielsen & B. Boje-Kovacs: *Når børnefamilier sættes ud af deres lejlighed*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-145-5. e-ISBN: 978-87-7119-146-2. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:04 Lausten, M., H. Hansen & V. M. Jensen: *God praksis i forebyggende arbejde – samlet evaluering af dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse*. 173 sider. ISBN: 978-87-7119-147-9. e-ISBN: 978-87-7119-148-6. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:05 Christensen, E.: *Ilasiaq. Evaluering af en bo-enhed for udsatte børn*. 75 sider. ISBN: 978-87-7119-149-3. e-ISBN: 978-87-7119-150-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:06 Christensen, E.: *Ilasiaq. Meeqqanut aarlerinartorsiortunut najugaqatigiiffimmik nalilersuineq*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-151-6. e-ISBN: 978-87-7119-152-3. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:07 Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen: *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. 153 sider. ISBN: 978-87-7119-153-0. e-ISBN: 978-87-7119-154-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:08 Luckow, S.T. & V.L. Nielsen: *Evaluering af ressource- og risikoskema. Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. 90 sider. e-ISBN: 978-87-7119-156-1. Netpublikation.
- 13:09 Winter, S.C. & V.L. Nielsen (red.): *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen*. 265 sider. e-ISBN: 978-87-7119-158-5. Netpublikation.
- 13:10 Kjeldsen, M.M., & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse i 2012. Regionale forskelle*. 59 sider. ISBN: 978-87-7119-159-2. e-ISBN: 978-87-7119-160-8. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:11 Manuel, C. & A. K. Jørgensen: *Systematic review of youth crime prevention intervention – published 2008-2012*. 309 sider. e-ISBN: 978-87-7119-161-5. Netpublikation.
- 13:12 Nilsson, K. & H. Holt: *Halvering af dagpengeperioden og akutpakken. Erfaringer i jobcentre og A-kasser*. 80 sider. e-ISBN: 978-87-7119-162-2. Netpublikation.

- 13:13 Nielsen, A.A. & V.L. Nielsen: *Evaluering af projekt SAMSPIL. En udvidet mødregruppe til unge udsatte mødre*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7119-163-9. Netpublikation.
- 13:14 Graversen, B.K., M. Larsen & J.N. Arendt: *Kommunernes rammevilkår for beskæftigelsesindsatsen*. 146 sider. e-ISBN: 978-87-7119-168-4. Netpublikation
- 13:15 Bengtsson, S. & S. Ø. Gregersen: *Integrerede indsatser over for mennesker med psykiske lidelser. En forskningsoversigt*. 106 sider. ISBN: 978-87-7119-169-1. e-ISBN: 978-87-7119-170-7. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 13:16 Christensen, E.: *Ung i det grønlandske samfund. Unges holdning til og viden om sociale problemer og muligheder*. 58 sider. e-ISBN: 978-87-7119-171-4. Netpublikation.
- 13:17 Christensen, E.: *Kalaallit inuiaqatigiivini inuusuttuaqqat. Inuusuttuaqqat inoqatigiinnermi ajornartorsiutit periarfissallu pillugit ilisimasaat isummertariaasaallu*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7117-172-1. Netpublikation.
- 13:18 Vammen, K.S. & M.N. Christoffersen: *Unge sehskeade og spiseforstyrrelser. Kan social støtte gøre en forskel?* 156 sider. ISBN: 978-87-7119-173-8. e-ISBN: 978-87-7119-174-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:21 Benjaminsen, L. & H.H. Lauritzen: *Hjemløshed i Danmark 2013. National kortlægning*. 182 sider. ISBN: 978-87-7119-179-0. e-ISBN: 978-87-7119-180-6. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 13:22 Jacobsen, S. J., A. H. Klynge & H. Holt: *Øremærkning af barsel til fædre. Et litteraturstudie*. 82 sider. ISBN: 978-87-7119-181-3. e-ISBN: 978-87-7119-182-0. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 13:23 Thuesen, F., H. B. Bach, K. Albæk, S. Jensen, N. L. Hansen & K. Weibel: *Socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Når udsatte bliver ansatte*. 216 sider. ISBN: 978-87-7119-183-7. e-ISBN: 978-87-7119-184-4. Vejledende pris: 210,00 kr.
- 13:24 Larsen, Mona & H. S. B. Houlberg: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder 2007-2011*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-185-1. e-ISBN: 978-87-7119-186-8. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:25 Larsen, M. & H.S.B. Houlberg: *Mere uddannelse, mere i løn?* 50 sider. e-ISBN: 978-87-7117-188-2. Netpublikation.
- 13:26 Damgaard, M., Steffensen, T. & S. Bengtson: *Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med funktionsnedsættelse. En analyse af sammenhænge mellem hverdagsliv, samliv, udsathed og type og grad af funktionsnedsættelse*

- telse*. 193 sider. ISBN: 978-87-7119-189-9. e-ISBN: 978-87-7119-190-5. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 13:27 Holt, H. & K. Nilsson: *Arbejdsfastholdelse af skadelidte medarbejdere. Virksomhedernes rolle og erfaringer*. 100 sider. ISBN: 978-87-7119-191-2. e-ISBN: 978-87-7119-192-9. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 13:28 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark*. 410 sider. ISBN: 978-87-7119-193-6. e-ISBN: 978-87-7119-194-3. Vejledende pris: 400,00 kr.
- 13:29 Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen: *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark. Sammenfatning af resultater fra PLAAC*. 62 sider. ISBN: 978-87-7119-195-0. e-ISBN: 978-87-7119-196-7. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:30 Christensen, E.: *Børn i Mælkebøtten. Fra socialt udsat til monsterbryder?* 125 sider. ISBN: 978-87-7119-197-4. e-ISBN: 978-87-7119-198-5. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 13:31 Christensen, E.: *Meeqqat Mælkebøttenimiittut. Isumaginninnikkut aarlerinartorsiortumiit ileqqunik allannortitsisumut?* 149 sider. ISBN: 978-87-7119-199-8. e-ISBN: 978-87-7119-200-1. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 13:32 Bengtsson, S., H. E. D. Jørgensen & S. T. Grønfeldt: *Sociale tilbud til mennesker med sindslidelse. Den første kortlægning på personniveau*. 130 sider. ISBN: 978-87-7119-201-8. e-ISBN: 978-87-7119-202-5. Vejledende pris: 130,00 kr.

Ilaqutariinnermut Inatsisinillu
Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Familie og Justitsvæsen

BIKUBENFONDEN

TrygFonden

BØRN I MÆLKEBØTTEN

FRA SOCIALT UDSAT TIL MØNSTERBRYDER?

Børne- og Ungehuset Mælkebøtten er en privat institution i Nuuk, der har en døgnafdeling, hvor anbragte børn bor, mens kommunen foretager en udredning for at finde ud af, hvad der skal ske.

SFI har fulgt 31 børn, der har opholdt sig i Mælkebøtten for at se, om der sker ændringer for børnene i den periode, de bor i huset og ét år efter. Mælkebøtten har et ønske om, at børnene under opholdet skal lære noget, som på sigt kan medvirke til, at børnene kan blive mønsterbrydere.

Undersøgelsen viser, at børnene fortsat har det svært socialt og psykisk. De trives bedre og bliver mere glade, mens de bor i Mælkebøtten. Men efterhånden som de falder til, får de også i stigende grad adfærdsproblemer. Børnene vil også fremover have brug for mere hjælp og mere opmærksomhed end jævnaldrende børn med en anden social baggrund.

Det antal børn, der er undersøgt, er lille. Resultaterne er derfor en kvalitativ tolkning ud fra dataindsamlingen, der er foretaget med brug af spørgeskemaer suppleret med interview. Spørgeskemaerne er udfyldt ved indflytning i Mælkebøtten, ved udflytning og ét år efter.

